

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MİLLİ EĞİTİM BÜNYESİNDEKİ OKULLARDA
BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN İŞLEVSEL
DURUMU**

Abdullah SOLMAZ

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÖNETMELİĞİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR PROGRAMI İÇİN ÖNGÖRDÜĞÜ BİLİM UZMANLIĞI
(YÜKSEK LİSANS) PROJESİ OLARAK HAZIRLANMIŞTIR

KOCAELİ – 2006

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MİLLİ EĞİTİM BÜNYESİNDEKİ OKULLARDA
BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN İŞLEVSEL
DURUMU**

Abdullah SOLMAZ

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÖNETMELİĞİNİN BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR PROGRAMI İÇİN ÖNGÖRDÜĞÜ BİLİM UZMANLIĞI
(YÜKSEK LİSANS) PROJESİ OLARAK HAZIRLANMIŞTIR

Yrd. Doç. Dr. Zekiye BAŞARAN

KOCAELİ - 2006

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

İş bu çalışma, jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında BİLİM UZMANLIĞI (TEZSİZ YÜKSEK LİSANS) PROJESİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan Ünvanı Adı SOYADI İMZA
Prof. Dr. Yavuz TAŞKIRAN

Üye Ünvanı Adı SOYADI İMZA
Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER

Üye Ünvanı Adı SOYADI (Danışman) İMZA
Yrd. Doç. Dr. Zekiye BAŞARAN

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../200

Prof. Dr. Emin Sami ARISOY

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; “Milli Eğitim bünyesindeki okullarda Beden Eğitimi derslerinin işlevsel durumu (Kocaeli İli örneği)” nu araştırmaktır.

Bu araştırmada, programlarda yer alan davranış ve amaçların dersin işleniş biçimine etkisi de incelenmiştir.

Araştırmanın evrenini Kocaeli ilindeki ilköğretim ve liselerde Beden Eğitimi öğretmenliği yapan, tesadüfi yöntemle seçilmiş 50 kişi oluşturmuştur. Anketler Beden Eğitimi öğretmenlerinin il çapındaki toplantıları sonunda dağıtılmış, toplam 80 Beden Eğitimi öğretmenine anket soruları verilmiş, geri dönüşüm 67 adet olmuştur. Geri toplanan verilerden 17 tanesi tamamının cevaplanmaması sebebi ile değerlendirilmeye alınmamıştır.

Veriler anket yolu ile toplanmış olup “n” ve “%” olarak tablolaştırılmıştır.

Sonuç olarak: Beden eğitimi derslerinin uygulanabilirliği; haftalık ders saatleri, alan ve malzeme açısından yetersiz bulunmuştur. İlkokuldan itibaren beden eğitimi derslerinin beden eğitimi öğretmeni tarafından verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Programlarda yer alan davranış ve amaçların yeterince yerine getirilmediği, bu programların belirli aralıklarla yeniden gözden geçirilmesi gerekliliği, bütün öğrencilerin uygulama içine alınamadığı, beden eğitimi derslerinin öğretmen ve öğrenciler açısından istenen düzeyde verimli geçmediği, buna rağmen öğretmenlerin kendilerini dersleri için yeterli gördükleri ve aynı zamanda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Beden Eğitimi Öğretmeni, Beden Eğitimi Dersi

ABSTRACT

This study is aimed at measuring and examining “the applicability level of physical education courses in the schools of the Ministry of National Education”.

In this survey, the influence of the teaching method of the conducts and the aims in the schedule has also examined.

The frame of this survey has been formed by fifty people, who were selected randomly by the teachers in the primary and high schools in Kocaeli. Questionnaires were delivered at the end of the provincial meetings of total 80 physical training teachers, and the 67 of them returned to us. Because of 17 of the questionnaires were not answered completely, thus there were not evaluated.

The data have been collected through questionnaire and scheduled as “n” and “%”.

As a conclusion: applicability of Physical Training courses; has been found insufficient from the aspect of weekly course hours, place and equipment. It is emphasized that the Physical Training courses should be taught by Physical Training Teachers since the primary schools. It is stated that conducts and aims in the schedules are supposed to be looked over again in certain times, ignoring some students to applications, though Physical Training Courses are insufficient both for teachers and students, teachers accept themselves sufficient for their courses and at the same time they need education into service.

Key Words: Physical Training, Physical Training Teacher, Physical Training Courses

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans proje çalışmamı yöneten ve çalışmamın her aşamasında beni destekleyen proje danışmanım Yrd. Doç. Dr. Zekiye BAŞARAN' a, yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Gazanfer Kemal GÜL' e ve Okt. Bahar ODABAŞ ÖZGÜR' e, anketlerin tamamlanmasında yardımcı olan Beden Eğitimi Öğretmeni Yeşim KÖRMÜKÇÜ Hocam' a teşekkürlerimi sunarım.

Beni her zaman maddi ve manevi olarak destekleyen başta babam Mustafa SOLMAZ ve annem Nefise SOLMAZ' a, kardeşlerim Emsele, Adile ve Kamil SOLMAZ' a teşekkürü bir borç bilirim.

Tezimin her aşamasında yardımcı olan sevgili arkadaşlarım Faruk AZAK' a Mustafa BAKIOĞLU' na ve Ziya YAMAÇ' a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar	x
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Eğitim Kavramı	3
2.2. Beden Eğitimi	4
2.2.1. Beden Eğitimi Kavramı	4
2.2.2. Beden Eğitiminin Genel Amaçları	8
2.2.3. Beden Eğitiminin Temel Faydaları	12
2.2.4. Beden Eğitiminin Fonksiyonları	13
2.2.5. Beden Eğitiminin Geliştirdiği Nitelikler	14
2.2.5.1. Fiziksel gelişimdeki rolü	15
2.2.5.2. Psikomotor gelişimdeki rolü	16
2.2.5.2.1. Psikomotor gelişimde fiziksel uygunluk	18
2.2.5.3. Zihinsel gelişimdeki rolü	21
2.2.5.4. Duygusal ve toplumsal gelişimdeki rolü	21
2.2.6. Yaş Gruplarına Göre Gelişim Özellikleri, İhtiyaçları ve Beden Eğitimi Uygulamaları	22
2.2.6.1. Birinci, ikinci sınıf (6-8 yaş) gelişim özellikleri	22
2.2.6.2. Üçüncü, dördüncü sınıf (8-10 yaş) gelişim özellikleri	24
2.2.6.3. Beşinci ve altıncı sınıf (10-11 yaş kız, 10-12 yaş erkek) gelişim özellikleri	25
2.2.6.4. Yedinci, sekizinci sınıf (12-14 yaş) gelişim özellikleri	26
2.2.6.5. Dokuzuncu, onuncu sınıf (14-16 yaş) gelişim özellikleri	28
2.2.6.6. Onuncu, onbirinci sınıf (16-18 yaş) gelişim özellikleri	29
2.3. Beden Eğitimi Öğretmeni ve Görevleri	30
2.3.1. Öğretmen Kıyafeti	31
2.3.2. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görevleri	31
2.3.2.1. Ders uygulamaları ile ilgili konular	31
2.3.2.2. Spor kolu faaliyetleri	34
2.3.2.2.1. Yıl sonunda spor kolunda yapılması gereken işler	34

	Sayfa No
2.3.2.3. Okul dışı etkinlikler	34
2.3.2.4. Beden eğitimi dersinde, ders alanı olarak kullanılan yerlerin bakımı	35
2.3.2.5. Tesis araç ve gereçler	35
2.3.2.6. Ders dışı faaliyetler	36
2.3.2.7. Haftalık 6 saat ders dışı etkinliği	38
2.3.2.8. Sağlık kontrolü ve rapor	39
2.3.3. Bayan ve Erkek Öğretmenlerin Ders İşleme Durumları	39
2.3.4. Beden Eğitimi ve Spor Uygulamaları ile İlgili Genel Esaslar	40
2.4. Beden Eğitimi Öğretimi	42
2.4.1. Karşıtlık Sorunu	43
2.4.2. Kişisel Özellikler Sorunu	43
2.4.3. Öğretme, Öğrenme ve Hareket İlişkileri	44
2.4.3.1. Bölümün hedefi	45
2.4.3.2. Bir öğretim stiline belirlenmesi	45
2.4.3.3. Beklenen öğrenme stili	45
2.4.3.4. Kime öğretilecek?	45
2.4.3.5. Konu	46
2.4.3.6. Nerede öğretilecek (mekan)?	46
2.4.3.7. Ne zaman öğretilecek?	46
2.5. Beden Eğitimi Hakkındaki Kanun ve Yönetmelikler	47
2.5.1. Gençlik ve Sporla İlgili Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	47
2.5.1.1. Gençliğin korunması	47
2.5.1.2. Sporun gelişmesi	47
2.5.2. Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu (VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı)	47
2.5.3. İlköğretim, lise ve dengi okullar eğitici çalışmalar yönetmeliği	49
2.6. Beden Eğitimi ve Spor	49
2.6.1. Spor	49
2.6.2. Beden Eğitimi ve Spor Arasındaki Fark	51
2.6.3. Spor Eğitiminin Önemi	52
2.6.4. Okul Sporu	53
2.6.4.1. Beden eğitimi öğretmenine düşen görevler	55
2.7. Türklerde Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi	57
3. MATERYAL VE METOT	61
3.1 Araştırma Grubu	61
3.2. Ölçme Aracı	61

	Sayfa No
3.3. Verilerin Analizi	61
4. BULGULAR	62
5. TARTIŞMA	73
6. SONUÇLAR	80
6.1. Sonuçlar	80
6.2. Öneriler	80
KAYNAKLAR	81
EK 1- Anket Soruları	87
ÖZGEÇMİŞ	90

TABLULAR

	Sayfa No
Tablo 1: Yaş grupları	62
Tablo 2: Cinsiyet	62
Tablo 3: Meslek yılı	62
Tablo 4: Okul türü	63
Tablo 5: İki saatlik Beden Eğitimi dersinin yeterli olma durumu	63
Tablo 6: Beden Eğitimi dersinin haftalık olması gereken ders saati durumu	63
Tablo 7: İlköğretimin birinci kademesinden itibaren Beden Eğitimi derslerinin, Beden Eğitimi öğretmeni tarafından verilmesi düşüncesine katılma düzeyi	64
Tablo 8: Beden Eğitimi programlarında yer alan davranış ve amaçların gerçekleştirilebilme durumu	64
Tablo 9: Beden Eğitimi programına ve yıllık plana bağlı kalabilme düzeyi	65
Tablo 10: Diğer Beden Eğitimi öğretmenlerinin Beden Eğitimi programına ve yıllık plana bağlı kalıp kalamadıklarına inanma düzeyi	65
Tablo 11: 6 saatlik egzersiz programını uygulayabilme durumu	66
Tablo 12: Beden Eğitimi ders programlarının gözden geçirilme durumu	66
Tablo 13: Beden Eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okulların araç-gereç yönünden yeterli olma düzeyi	67
Tablo 14: Türkiye’deki okulların genelinin, Beden Eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden yeterli olma düzeyi	67
Tablo 15: Okulların kendilerine ait spor salonlarının olmasının dersin verimliliğini etkileme düzeyi	67
Tablo 16: Beden Eğitimi derslerine katılacak öğrencilerin öğretim yılı başında sağlık kontrolünden geçirilme durumu	68
Tablo 17: Bütün öğrencilerin uygulamanın içine alınabilme durumu	68
Tablo 18: Beden Eğitimi derslerinin öğrenciler açısından verimli geçme düzeyi	69
Tablo 19: Beden Eğitimi derslerinin Beden Eğitimi öğretmeni açısından verimli geçme düzeyi	69
Tablo 20: Beden Eğitimi öğretmenlerinin kendilerini dersleri için yeterli görme düzeyleri	69
Tablo 21: Beden Eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime tabi tutulması fikrine katılma durumu	70
Tablo 22: “Beden Eğitimi dersleri öğrencilerin oyun oynaması için müfredata koyulmuş derstir” düşüncesine katılma durumu	70
Tablo 23: “Beden Eğitimi, ortalama yapacak öğrencilerin ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesine katılma düzeyi	71
Tablo 24: Okulu bütünleştirecek, öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinliklerin düzenlenme durumu	71
Tablo 25: Spor gündeminin takip edilme durumu	72

1. GİRİŞ

Poyraz (1999)' a göre; sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmanın temel unsuru sağlıklı insan gücüdür. Sağlıklı bir toplum yetiştirebilmenin yolu ise, gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spor çalışmalarına yaklaşımları, eğitim bütünlüğü içerisinde milyonlarca öğrenciyi bünyesinde barındıran okullarımızdır. Okullarda öğretim gören milyonlarca öğrencinin beden eğitimi ve spor etkinlikleri yoluyla, zihinsel, duygusal ve fiziksel gelişimleri sağlanarak, üretken, nitelikli bir toplum için eğitilmeleri günümüz eğitim anlayışının vazgeçilmez ilkelerinden biridir. Özellikle en hareketli dönemini yaşayan ve enerji ile dolu olan okul gençliğinin, boş zamanlarını faydalı bir şekilde geçirecek, enerjilerini olumlu yönde kullanacak, stresini giderecek, kötü alışkanlıklardan korunup bilgi, beceri ve yeteneklerini arttıracak en önemli etkinliklerin başında okul içi ve okul dışında katılabilecekleri sportif etkinlikler gelmektedir (Dalkıran ve ark. 2004).

Bugün okullardaki beden eğitimi dersi, bireyin okul öncesi eğitiminden başlayarak yaşam boyu sürecek spor yapma alışkanlığının kazandırılması, sağlık için sporun önemini kavrama, hareket becerilerini öğrenme, fiziksel uygunluğun geliştirilmesi, sporun ve toplum ahlakının özüne bağlı kalan ve sahip çıkan bireylerin topluma kazandırılmasını amaçlamaktadır (Özşaker ve Orhun, 2005).

Beden eğitimi dersleri, eğitimin her aşamasında beden eğitimi öğretmenleri tarafından işlenilmesi gereken bir derstir. Bu güne kadar yapılmış bir çok araştırma; çocukların fiziksel ve motorsal gelişimleri için beden eğitimi derslerinin önemine dikkat çekmiş, beden eğitimi derslerinin ilköğretimden itibaren beden eğitimi öğretmenleri tarafından işlenilmesi gerektiğinin üzerinde durmuştur.

Beden Eğitimi ve Spor, fiziksel aktivitelere dayalı bir eğitim biçimi olmakla birlikte aynı zamanda hareket, davranış, tutum yoluyla insanın bütününe hitap eden ve onun genel eğitim-öğretimi ile ilgili olan bir alandır (Can ve ark., 2005).

Bilgin (1996)' e göre; beden eğitimi genel eğitimin önemli bir parçası olup, çocuğun oyun hakkının ve serbest hareketinin okul yaşamı içindeki yerini güvenceye alır. Bedensel ve ruhsal eğitimi sağlayarak sportif etkinliklerden zevk almasını mümkün kılar. Her öğrenci beden eğitimi dersi içinde de yeteneklerinin geliştirilmesi

ve dengesiz gelişiminin giderilmesi hakkına sahiptir (Korucu ve Mollaoğulları, 2005).

Sosyal yaşantı her bireyin yaşantısının bir parçasıdır. Sosyal yaşantı içerisinde de yer alan spor; stresin giderilmesi, çeşitli rahatsızlıkların tedavisi, arkadaş-çevre edinme gibi birçok ihtiyacımızı giderirken, okul çağındaki çocukların fiziksel, sosyal ve ruhsal gelişimlerinde önemli bir yer tutmaktadır.

Bu önemin anlaşılabilmesi, Beden Eğitimi derslerinin amacına uygun olarak yapılabilmesine bağlıdır. Bu çalışmada da çeşitli kaynaklardan derlenen bilgilerin yanında, Beden Eğitimi öğretmenlerinden anket tekniği ile elde edilen bilgiler değerlendirilmiş ve Beden Eğitimi derslerinin işlevsel durumu araştırmamızın amacını oluşturmuştur.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Eğitim Kavramı

Eğitim bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir. Kasıtlı olarak kültürlenmeye eğitim denilir. Genel anlamda eğitimin dört amacı vardır. Bireyi kültürlenmek, toplumsallaştırmak, üretken olmasını sağlamak ve bireyselleştirmek. Bireyselleştirmede, bireylerin gizil güçlerinin ortaya çıkartılması ve istenen doğrultuda değiştirilmesi söz konusudur. Bu değişim bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda oluşturulabilir. Eğitimle aktarılan kültürel değerler; müzik, resim, folklor, bilim, teknik spor vb. olarak ele alınabilir (Öztürk, 1998).

Topluma faydalı, kendine yetebilen, üretken ve kültürel değerlere sahip olan bireyler yetiştirmek ve bireylerin çok yönlü gelişimini sağlamak eğitimin hedefleri arasındadır (<http://besyo.cu.edu.tr/notlar/Beden...>).

Toplumsallaştırma, bireyin o toplumdaki yazılı olan ve olmayan kuralları benimsemesi anlamındadır. Üretkenlik ise bireyin kendi yeteneklerine uygun bir iş sahibi olarak kendi geçimini sağlaması, toplumun zenginliklerini koruyan ve kalkınmasına katkıda bulunan sağlıklı, mutlu ve dengeli bir insan olmasıdır (Öztürk, 1998).

Günümüzde eğitimin amaçlarının, bireyi, nedenini anlamaksızın yapacağı tercihlere koşullandırmaktan çok özgürce tercihler yapmaya teşvik etmek olduğu kabul edilmektedir. Bu bakımdan eğitim, bireyin özgür kılınmasında önemli bir etken olmaktadır. Burada, sözü edilen özgürlük kavramı; insana değer verilmesini, insanların eşit haklara, eşit fırsatlara sahip olmasını da kapsamına almaktadır. Bu durumda, eğitimin bireyi bir yurttaş olduğu kadar, bir insan olarak da biçimlendirmesi gerekir. İnsan fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönleriyle bir bütün olarak değerlendirilmeli, eğitim bu hizmeti gerçekleştirecek şekilde düzenlenmelidir. Aksi takdirde belli bir eğitim düzeyinde, bir meslek sahibi ve yeterli bir geliri bulunan ancak kendini gerçekleştirememiş pek çok insan ortaya çıkmaktadır. Başarılı görünümüleri arkasında mutsuz ve dengesiz yaşantılarıyla bu insanlar topluma beklenen katkıyı sunamamaktadır (Öztürk, 1998).

Ergün (1993)'e göre; doğadaki varlıklar ve bu varlıklar arasında olup bitenler insanların en büyük öğretmenleridirler. Amaç, insanlara iyi ve faydalı şeylerin en kısa sürede öğretilmesi olduğuna göre, eğitimde en etkili ve en iyi öğreticiyi seçmek gerekir. Bu açıdan bakıldığında bir uygulama (iş) yaparak, yaptırarak, göstererek, eğitim, sözle yapılan eğitimden çoğu kez daha etkili olabilmektedir. Sözlü eğitime dayanarak insanın bazı şeyleri gerçeğine uygun şekilde hayal etmesine imkan yoktur. Örneğin içmeyen, içilen şeyin tadını anlayamaz. Acı duymayan, acının ne olduğunu idrak edemez. Böyle durumlarda kişide canlanan bu husus da daha önceki deneyimleri ve izlenimleridir (Karaküçük, 1999).

Aristo, eğitimin belli başlı kolları olarak, okuma, yazma, idman, musiki bazen da resim olduğunu belirtir. Bunlardan: okuma-yazma ve resim hayatta birçok şekillerde faydalı sayılır. İdmanın cesareti geliştirdiği kabul edilir. Müzik ise, zevk için öğretilmekle beraber, boş zamanı iyi değerlendirmek çalışmaya tercih edildiği için, bir eğitim aracı kabul edilir. Aristo, boş zamanlardan zevk alarak değerlendirmeyi göz önüne alan öğretim ve eğitim kodlarından bahseder (Karaküçük, 1999).

2.2. Beden Eğitimi

2.2.1. Beden Eğitimi Kavramı

Beden eğitimi karmaşık bir terimdir. Doğal olarak aklın ve vücudun birleşmesine yönelirken, fizyoloji, psikoloji ve diğer dalları içererek, bir bütün halinde bulunan insan mekanizmasını gösterir (Karaküçük, 1999).

Belirlenmiş olan eğitim hedeflerine ulaşmak ve çok yönlü bireyler yetiştirmek amacıyla, eğitim süreci içinde kullanılan araçlardan bir tanesi de Beden eğitimi dersleri ve içerdiği konulardır. Bir başka deyişle Beden eğitimi dersleri, eğitimde diğer araçların kullanımıyla erişilemeyen hedeflere ulaşmakta kullanılmaktadır (<http://besyo.cu.edu.tr/notlar/Beden...>).

Beden eğitimi ve spor, kapsamlı eğitim sisteminde ömür boyu eğitimin gerekli bir unsurunu oluşturur (<http://portal.unesco.org/education...>)

Nixon (1969)'a göre beden eğitimi, insanın hareket potansiyeli ve bununla ilgili tepkileriyle ve bu tepkilere dayalı olarak ortaya çıkan, kişideki davranış değişiklikleriyle ilgili olan eğitim olayının bir evresidir (Karaküçük, 1999).

Eğitimle beden eğitiminin genel amaçlarında paralellik bulunmaktadır. Her ikisi de insanların mümkün olan en iyi gelişimi ve demokratik vatandaşlık sorumluluğu kazanmaları için çalışır (Karaküçük, 1999).

Bucher ve Thaxton (1979) beden eğitimi; ilköğretimde etkinlikler ve deneyimler olarak tanımlar. Bunlar; fiziksel hareket, hareket tanımı, problem çözümü, insan vücudunu anlama becerisini kazanma ve onun hareketle ilişkisi yanında spor, oyunlar ve diğer fiziksel etkinliklerdir (Barret, 1997).

Daver (1975)'e göre beden eğitimi, insanın davranışı, kişiliğindeki zihinsel, sosyal ve duygusal değişiklikleriyle ilgilenirken, kas hareketlerini temel alır (Karaküçük, 1999).

Simon (1985)' a göre beden eğitimi; bireylerin, fiziksel, duygusal ve toplumsal gelişimlerini sağlayan; yaratıcılık, liderlik gibi yeteneklerini geliştiren; boş-serbest zamanlarını değerlendiren; mücadeleci, azimli, uyumlu, üretken, kararlı olma gibi kişilik özellikleri geliştiren ve bireyleri sorunlarından uzaklaştırarak stres atmalarını sağlayan bir bilimdir (Can ve ark., 2004).

Genel eğitim-öğretimin ayrılmaz bir parçası olan beden eğitimi ve spor, fiziksel aktivitelere dayalı bir eğitim biçimi olmakla birlikte aynı zamanda hareket, davranış, tutum yoluyla insanın bütününe hitap eden ve onun genel eğitim-öğretimi ile ilgili olan bir alandır (Can ve ark., 2004).

Nixon (1980) ve Akgün (1982)' e göre beden eğitimi; programları yalnız okulda çalışmayı değil aynı zamanda toplumla yaşama ve öğrenme koşullarını geliştirmeyi, bireyin fiziksel, zihinsel ve duygusal ve de sosyal gelişimine katkı amacına yönelik etkinliklerde bulunmasını da sağlamaktadır (Can ve ark., 2004).

Daver (1975)' e göre bugün, beden eğitime olan ilgi beden eğitiminin eğitim potansiyelinde, fiziksel sağlığa, becerilere veya arzu edilen sosyal niteliklere olan katkısının gücünde toplanmaktadır. Beden eğitimi, dengeli bir hayatın temeli olan sağlık, canlılık, güç ve sosyal münasebetlerin kurulmasıyla ilgilidir. Eğer beden eğitimiyle insanlar bu özelliklerinin gelişimini desteklemiyorlarsa, başka eğitim bölümleriyle bu kayıplarını karşılamaları pek zor olacaktır (Karaküçük, 1999).

Bucker (1972)' e göre, fiziksel etkinlikler aracılığıyla insan performansının gelişimini amaçlayan beden eğitimiyle katılanlar vücut bilincini geliştirir, büyüme ve gelişmeleri ile yararlı sonuçlar elde eder. Dayanıklılık, güç, direnme ve yorgunluğu giderme beceresi gibi fiziksel özelliklerini geliştirir, sinir-kas becerisi motor mekanizmalarının bir parçası olarak ve böylece fiziksel hareket uygulamada yeterliliği artar, sosyal olarak demokratik grup yaşamında etkin bir rol oynar ve bu fiziksel eğitim denemeleri sonucu yeni durumları daha anlamlı ve amaçlı olarak yorumlayabilir (Karaküçük, 1999)

Nixon ve Jewett (1969)' e göre beden eğitimi; insan ifadesinin en temel bir yapısıdır ve tıpkı müzik, sanat, edebiyat, drama gibi sözcüksüz iletişim için bir temeldir (Karaküçük, 1999).

Beden eğitimi, dar anlamda planlı ve sistemli bir biçimde psiko-fizyolojik örgensel yetilerin geliştirilmesini, genel anlamda ise; etkinlikler aracılığı ile psiko-fizyolojik yetilerin toplumsal istemler doğrultusunda eğitim amaçlarına uygun bir biçimde yönlendirilmesidir (Bağırman, 1992).

Thiess ve Schanabel (1987)'a göre beden eğitimi; toplumsal koşullara bağlı olarak belirgin bir işlevi yerine getirmek için insanların hazırlanmasıdır (Bağırman, 1992).

Lumpkin (1986)'e göre beden eğitimi; fiziksel aktivitesi yoluyla, kişinin fiziksel, zihinsel ve sosyal becerilerinin optimum bir seviyede kazanmasıdır (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Şiclov (1979)'ın daha geniş bir tanıma göre ise beden eğitimi; katılanların yaş ve cinsiyeti, sosyal hayatın gereklilikleri, çeşitli mesleklerin fiziksel etkileri ve uzun süreli iyi bir fizik kondisyon tutmasının gerekliliklere göre, insanların fizik gelişimi ve motorik kapasiteleri pekiştirmesi için planlanmış ve yönlendirilmiş bir seyirdir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Refik (1969)'e göre ise; vücut, ruh ve zihin gelişimini etkileyen hareketlerin tümüne birden beden eğitimi denir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Sosyal gerekliliklerine uygun olarak, insanın biyolojik potansiyelinin geliştirilmesi amacı ile yapılan çeşitli fizik egzersizlerin tümünü değerlendiren ve sistematik olarak sürdürülen faaliyettir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Beden eğitiminin ilk amacı insanın fiziğini etkilemektir. Fakat bu kadarla sınırlı olduğunu düşünmek yanlıştır. Çünkü aynı zamanda, beden eğitiminde kullanılan fizik egzersizlerin çeşidine göre fizyolojik, kullanılan metotlara göre pedagojik, etkilerine göre biyolojik ve organizasyon şekline göre sosyal olduğu da söylemek çok önemlidir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Antik çağın ünlü düşünürü Platon'a göre beden eğitimi; "zihinsel eğitim ve bedensel yetilerini en güzel bağlayan ve onları en ölçülü şekilde ruhun hizmetine sokan tam eğitilmiş ve uyum sağlamış insandır" düşüncesi bugünde etkinliğini ve geçerliğini korumaktadır (<http://www.konya-gsim.gov.tr/document...>).

Ünlü pedagoğlardan Dr. Karl Gaulhefer; "bedensel eğitim beden yolu ile genel eğitimidir. Beden, bu eğitimin etkinlik yapılan yeridir, amaç ise insanın tümlüğüdür" demektedir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Beden eğitimi, uygulama, oyun, spor, atletizm, su sporu, cimnastik ve dans kullanımlarını ve anlamlarını araştırmaya ve bunların bireyler ve gruplar üzerindeki etkilerini anlamaya çalışan akademik bir disiplindir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Bireyin hareket gereksinmesini karşılamak bireyi bedensel, psikolojik ve sosyolojik açıdan sağlıklı kılmak için yapılan tüm etkinliklerini kapsamaktadır (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

İnsanın toplum kurallarına uygun olarak yaşaması birbirleriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardım sever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibariyle sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde rol almasında büyük rol oynar. Kısacası beden eğitimi bireyin beden sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimnastiğe, spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

İlkokul seviyesindeki beden eğitimi dersleri çocukların sadece fizyo-sosyolojik gelişmelerine yardımcı olmakla kalmayarak, aynı zamanda yetişkinlik dönemi boyunca devam ettirebilecekleri bir boş zaman alışkanlığı da kazandırmalıdır. Modern eğitimin önemli bir görevi de zaten gençleri boş zamana

hazırlamak ve onu kendisine ve topluma yararlı bir şekilde değerlendirebilmesine yardımcı olabilmektir (Karaküçük, 1999).

Gladwell ve Hateher (1988)' a göre, okullarda beden eğitimi öğretmenleri, dersin amaçlarına da yansıtabilecekleri bir anlayış içerisinde olmalıdırlar. Bu anlayış paralelinde;

1. Beden eğitiminin sadece klasik amaçları yanında öğrencileri bir yaşam boyu bedensel etkinliklere katılımlarını teşvik etmek.

2. Sağlıklı olmanın sonuçta iyi bir yaşamın gerçekleşmesinin önemli bir koşulu olduğu.

3. Beden eğitimi ile rekreasyon arasındaki yakın ilişkiyi boş zamanların verimli bir şekilde değerlendirilmesi bakımından açıklamak olduğu belirtilebilir (Karaküçük, 1999).

2.2.2. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Hareket eğitimi; çocuğun sinir kas koordinasyonunu geliştirmek, fiziksel uygunluğunu artırmak, algısal motor gelişimini desteklemek, sosyal-duygusal gelişimini sağlamak ve öğrenme yeteneğinin geliştirilmesini sağlamak, serbest zaman programlama ve değerlendirmeyi amaç edinmiş olmalıdır. Amaçlı ve anlamlı biçimde düzenlenen hareket eğitimi programları çocuğun duygusal, toplumsal ve psikosomatik yönlerini etkiler. Hareket eğitimi kavramı, spor, oyun, dans, alıştırmalar ve keşfedici hareketleri kapsar. Hareketler yolu ile elde edilen bu deneyimler kendi başlarına bir amaç değil büyüme ve gelişmede sürekli ve etkili temel bir araç olarak düşünülmelidir (Özbar ve Kayapınar, 2004).

A.Lumpkin (1986)'e göre, beden eğitiminin 3 önemli amacı vardır:

1. Bilişsel amaç: Bilgi ve anlama
2. Duyuşsal amaç: Sosyal ve duygusal
3. Psikomotor: Temel hareket becerileri ve fiziksel fitness

(<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

1965 yılında, Amerika Sağlık Beden Eğitimi ve Rekreasyon Birliği (AAPHER), beden eğitiminin 5 önemli amacını şöyle ifade etmiştir:

1. Çocukların ve gençlerin etkili ve becerikli bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olmak.

2. Çocukların ve gençlerin hareketi anlaması ve değerlendirebilmesi.
3. Harekete bağlı olan belli bilimsel prensiplerin anlaması ve değerlendirilmesi.

4. İnsanlar arasında daha iyi ilişkiler kurmak.

5. Organizmanın çeşitli sistemlerin geliştirilmesi

(<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Şiclov (1979)'a göre, beden eğitiminin genel amaçları şunlardır:

1. Vücudun uyumlu olarak büyümesi ve gelişmesi.
2. Temel motorik becerilerin ve özelliklerin oluşturulması ve pek iyileştirilmesi.
3. Sosyal hayatında sergilenen olumlu ve çağdaş kişilik özelliklerin geliştirilmesi.
4. Çeşitli spor branşların uygulanması için ilgi artırılması.
5. Serbest, rekreasyon ve yarışma amaçlı olarak fizik egzersizlerin uygulanması için ilgi artırılması (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Epuran (1990)'a göre beden eğitiminin amaçları şöyle sınıflandırılmaktadır:

1. Sağlık durumunun pekiştirilmesi.
2. Organizmanın uyumlu gelişimi:
3. Vücut gelişimi
4. Uygun bir postürün oluşturulması
5. Psikomotorik gelişimi
6. Motorik özelliklerin gelişimi
7. Temel motorik becerilerin gelişimi
8. Organizmanın çalışma kapasitesinin gelişimi
9. Çeşitli motorik eylemlere ait olan bilgi ve teknik ve taktik becerilerin oluşturulması.
10. Sağlıklı bir yaşam sürdürmek ve/veya boş zamanı uygun bir şekilde geçirmek için fizik egzersizlerin sistematik olarak uygulama alışkanlığını oluşturmak.
11. Bir grup içerisinde olumlu tavırlar sergileme alışkanlığını oluşturmak.
12. Bazı psikolojik özelliklerin ve kişiliğin geliştirilmesi.

13. Fiziksel aktivitenin eksikliği durumunda ortaya çıkan olumsuz etkilerin azalması ve önlenmesi (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Görüldüğü gibi, zaman içerisinde beden eğitimin amaçları çeşitli şekillerde sunulmuştur. Bize göre, yukarıda sayılan sınıflandırmaların yanında böyle bir sınıflandırma da mümkün olmaktadır:

A. Fizyolojik amaçlar: Vücudun güçlendirilmesi, düzgün ve uyumlu fiziksel gelişim, sağlık durumun iyileştirilmesi ve efor kapasitesi geliştirilmesi ile ilgili amaçlar.

B. Eğitsel amaçlar: Temel ve özel motorik bilgi ve becerilerin niteliği ve niceliği, motorik becerilerin gelişme seviyesi, gözleme kapasitesi, yaratıcılık, düşünme gibi psikolojik özelliklerin ve estetik ve ahlaki duyguların ve alışkanlıkların gelişimi ile ilgili amaçlar.

C. Psiko-sosyal amaçlar: Fizik egzersizin sistematik olarak uygulama alışkanlığının eğitilmesi ve onun gereğinin konusunda inandırılması ile ilgili amaçlar. (<http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/beamac.htm>)

Erkal ve ark.(1998)' na göre ise, beden eğitiminin temel amaçları şöyledir:

1. Eğitim tüm organizmayı içerir. Zihin-beden bütünlüğü eğitimin temel felsefesini oluşturur.

2. Beden eğitimi genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır. Beden eğitiminin amaçları, genel eğitimin amaçlarına uygundur ve bu amaçların gerçekleştirilmesine katkıda bulunur.

3. Beden eğitimi etkinlikleri büyüme ve gelişme için temeldir. İnsan organizmasının optimum gelişmesi büyük adale gruplarının katıldığı bedensel etkinliklere bağlıdır.

4. Beden eğitimi boş zamanların kullanımına katkıda bulunur.

5. Beden eğitimi liderlik eğitimi için imkanlar sağlar.

6. Beden eğitimi kendini ifade etme ve yaratıcılık imkanları sağlar. Bedenin ferden duygularını ifadede kullanılması, yeni hareketlerin yaratılmasında zengin imkanlara sahiptir.

7. Beden eğitimi kültürel gelişmeye katkıda bulunur. Estetik beğeniye ve artistik üretime imkan sağlar.

8. Beden eğitimi duyguların kontrol edilmesine katkıda bulunur. Oyun ve spor ortamındaki etkileşim duyguların boşalım ve kontrolü için uygun imkanlar sağlar.

9. Beden eğitimi kişiliğin gelişimine katkıda bulunur. Güçlü bağlar, bağlılık, takım ruhu, grup etkileşimi oyun ve spor alanlarında görülen özelliklerdir. Bu özelliklerin kişilik gelişimine katkıları vardır. Takım arkadaşlarına, rakibe uyum, toplumsal uyumun sağlanmasına etkili olur.

10. Beden eğitimi organik gelişime (fiziksel uygunluk) katkıda bulunur.

11. Beden eğitimi psikomotor becerileri geliştirir.

12. Beden eğitimi sağlık ve korunma alışkanlıklarının geliştirilmesini sağlar.

13. Beden eğitimi zihinsel gelişim için imkanlar sağlar.

14. Beden eğitimi demokratik süreçlere katkıda bulunur. Sınıf etkinliklerinin planlanması ve yürütülmesinde tüm fertlerin katılımı gereklidir.

15. Beden eğitiminin temelinde biyoloji, fizyoloji, psikoloji, sosyoloji, tarih, felsefe ve bunun gibi bilimler yer alır. Programların planlanmasında bu alanlardan yararlanır.

16. Beden eğitimi ferdin ihtiyaçlarına dayanır. Hareket en temel ihtiyaç olarak kabul edilir. Fiziksel etkinlik yaşamak için gereklidir. Durağan modern hayat bu bağlamda beden eğitimi daha da önemli kılar.

17. Oyun, eğitsel potansiyele sahip içgüdüsel bir dürtüdür. Oyunun dinamik niteliği bireylerin daha uygun davranış biçimleri elde etmelerinde kullanılabilir.

Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre ise; Atatürk İlkeleri ve İnkıpları, Anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitiminin temel amaçları doğrultusunda; öğrencilerin gelişim özellikleri de göz önünde tutularak, onların kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş fertler olarak yetiştirilmeleri genel amaçtır.

1. Atatürk' ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri sözleri açıklayabilme.

2. Bütün organ ve sistemlerini seviyesine uygun olarak güçlendirebilme ve geliştirebilme.

3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu geliştirebilme.

4. İyi duruş alışkanlığı edinebilme.
5. Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
6. Ritim ve müzik eşliğinde hareketler yapabilme.
7. Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve beceriler edinme ve bunları uygulamaya istekli olabilme.
8. Milli bayramlar ve kurtuluş günlerinin anlamını ve önemini kavrayabilme, törenlere katılmaya istekli olabilme.
9. Beden eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını kavrayarak serbest zamanlarını spor faaliyetleriyle değerlendirmeye istekli olabilme.
10. Temel sağlık kuralları ve ilk yardım ile ilgili bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar edinebilme.
11. Tabiatı sevmek, temiz hava ve güneşten faydalanabilme.
12. İşbirliği içinde çalışma ve birlikte davranma alışkanlığı edinebilme.
13. Görev ve sorumluluk alma, lidere uyma ve liderlik yapabilme.
14. Kendine güven duyma, yerinde ve çabuk karar verebilme.
15. Dostça oynama ve yarışma, kazananı takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilme.
16. Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıklar kazanma
17. Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve koruyabilme.
18. Spor araç ve tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve bunları gereği gibi kullanabilme (Aracı, 2000; M.E.B., 2000)

2.2.3 Beden Eğitiminin Temel Faydaları

1. Sağlığa destek; beden eğitimi, etkinliklere katılımı ile çocuğun bedensel formunu ve iskelet sistemini geliştirir.
2. Aktif yaşam tarzı; çocuk beden eğitimi etkinliklerine katılarak mutlu bir çocuk olabilir. Aynı zamanda bireysel sorumluluğu gelişir.
3. Pozitif etkileşim; beden eğitimi, ortak ve kurallara uygun oyun becerilerini destekleyen doğal bir öğrenme ortamı sağlar, hareket eğitimi etkinlikleri ile çocukların birbirleriyle iletişim kurma becerisi gelişir.

4. Kendine güven ve kendini gerçekleştirme; beden eğitimi etkinlikleri çocuklara kendine değer verme duygusunu aşılar.

5. Akademik başarı; beden eğitimi “aktif beden, aktif beyin” ilkesini benimser (<http://www.konya-gsim.gov.tr/document...>).

2.2.4. Beden Eğitiminin Fonksiyonları

Beden eğitimin iki ana fonksiyonu olduğunu tespit edilebilir:

A. Fiziksel gelişiminin iyileştirilmesi: Fiziksel gelişim, sağlıklı bir organizma için düşünülen değerlere mümkün olduğu kadarı ile yakın, organizmanın düzgün ve uyumlu büyümesini etkileyen faaliyettir.

B. Motorik kapasitesinin geliştirilmesi: Motorik kapasite, beden eğitiminin gerektirdiği içerik veya şartlara göre, bir kişinin sahip olduğu motorik beceriler veya özelliklerinin kalitesi şeklinde ifade edilen, kişinin hareket edebilirliği anlamına gelir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Sevimay (1986)' a göre normal gelişim gösteren bir çocuk, fiziksel büyüme ve sinir sisteminin gelişmesine bağlı olarak hareket becerilerini kazanır. Bu çağda kazanılan beceriler ileriki yıllardaki hareket gelişiminin temelini oluşturacaktır (8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi CD' sinden, 2004, 53_531)

Fiziksel gelişim ve motorik kapasite arasında çok yakın bir ilişki vardır: Organizmanın nitelikli bir morfolojik veya fonksiyonel gelişimi durumunda, motorik becerileri ve özelliklerini daha geniş bir temelden başlayarak geliştirilebilir. (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

Bu iki fonksiyonunun yanında beden eğitimi alanında aşağıdaki fonksiyonların da büyük bir önemi vardır:

1. Sağlık fonksiyonu: Beden eğitiminin önemli amaçları arasında, insanların optimal bir sağlık durumu korunmasıdır.

2. Eğitim fonksiyonu: İnsan kişiliğinin gelişmesi üzerindeki beden eğitiminin olumlu etkisi bilindiğinde, eğitim fonksiyonunun beden eğitiminin en önemli fonksiyonu olarak değerlendirilebilir. Kişinin fiziksel yönünün dışında, beden eğitiminin zihinsel, ahlaki, estetik ve teknik-profesyonel yönlerinin üzerinde de olumlu etkilerini şöyle özetleyebiliriz:

a- Zihinsel yönden: Fiziksel egzersizlerin uygulama sırasında, dikkat, bellek, yaratıcılık, gözleme kapasitesi, vs gibi çok önemli zihinsel özellikler gelişmektedir.

b- Ahlaki yönden: Fizik egzersizleri uygulama seyrinde, hem günlük hayatında hem de beden eğitimi uygulaması sırasında düzgün bir davranış öğretilmesine büyük önem verilmektedir. Ayrıca, disiplin, spor malzemeleri-tesisleri koruma, arkadaşlarla iyi ilişkiler içerisinde faaliyeti sürdürme konusunda, katılanlara gereken formasyon sağlanmaktadır.

c- Estetik yönden: Fizik egzersizlerin teknik ve taktik uygulamalarıyla, beden eğitimi faaliyetine katılanlara güzellik, estetik duygularını geliştirilmektedir.

d- Teknik-profesyonel yönden: Fizik egzersizlerin uygulama sırasında geliştirilen motorik özellikler, bazı mesleklerin uygulaması için temeldir.

3. Rekreasyon fonksiyonu: Beden eğitimi uygulaması, katılanlara kazanmış olduğu motorik beceri, özellik ve alışkanlıklar sayesinde, boş zamanları daha zevkli bir biçimde (spor yaparak, sportif yarışmaları izleyerek) geçirmek için imkan sunmaktadır.

4. Yarışma fonksiyonu: Yarışma ruhu insanoğlunu tanıtan bir unsurdur. Dolayısıyla, beden eğitimi uygulamaları sırasında, hareket oyunları, bayrak yarışmaları ve genel yarışmalar düzenlenmesi önemlidir (<http://www.cu.edu.tr/insanlar...>).

2.2.5. Beden Eğitiminin Geliştirdiği Nitelikler

Milletlerin geleceği, yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğuna bağlıdır. Uygarlık, bireye verilen önem ve bu önemle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. Eğitimden beklenen fertlerin, gizli güçlerini ortaya çıkararak en üst düzeyde geliştirilmesine yardım etmektir (Erkal ve ark., 1998)

İnsan organizması hareket için yaratılmıştır. Hareket, organizmanın normal fonksiyonlarının devam ettirilmesinde, sağlıklı olmasında gereklidir (Erkal ve ark., 1998).

Kenyon, hareketi toplumsal deneyim, sağlık ve fiziksel uygunluk, vücut dengesini araştırma, estetik deneyim, gerginliğin boşaltılması, mükemmel ve üstün oluş boyutlarında incelemekte ve hareketin çok boyutluluğunu vurgulamaktadır. Hareket etmeyi öğrenme ve hareketler yoluyla öğrenmeyi amaçlayan beden eğitimi,

genel eğitimin amaçlarına hareketler aracılığı ile katkıda bulunur Bu çerçevede beden eğitimi ferdin fiziksel, psikomotor, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı amacına yönelik organize edilmiş bedensel etkinliklerin tümü olarak ele alınabilir (Erkal ve ark., 1998).

Açıkada ve Ergen (1990)' e göre günümüz yaşam felsefesinde spor, kaliteli yaşamın bir parçası ve en yararlı etkinliklerden birisi olarak kabul edilmektedir. Performans sporu bir yana, günümüz yaşam kavramında çocuğun dengeli ve sağlıklı gelişimi için düzenli spor yapmanın önemli bir yeri vardır. Çocuğun buluş çağı öncesi ve sonrası düzenli olarak yaptığı spor etkinlikleri, sağlıklı bir fizik yapının gelişmesini sağlarken; genç yaşlarda fizik yapının bozulmasını geciktirmede önemli bir rol oynamaktadır (8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi CD' sinden, 2004, 091_0580).

Muratlı (1997); "bilindiği gibi, büyümenin en hızlı olduğu çocukluk devresinde insan vücudu en fazla değişken yapıya sahiptir. Bu devre aynı zamanda, insan vücudunun, zararlı çevresel etkenlerden de en fazla etkilendiği çağdır. Zararlı kabul edilen çevresel etkenler; hatalı ve yetersiz beslenme, hastalıklar, kötü sosyo-psikolojik etkenler ve yetersiz fiziksel aktivite etkinlikleridir" demektedir (8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi CD' sinden, 2004, 091_0580).

Öğrencilerin ilkokullarda beden eğitimi etkinliklerine katılmaları ve bu etkinlikleri okul dışında da sürdürmeleri sonucu, çocuklarda fiziksel, psikomotor, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişmeler görülür (Tamer, 1987)

Şu ana kadar verilen tanımlar ve amaçlar doğrultusunda beden eğitiminin bireyin gelişimine katkısı fiziksel (organik), psikomotor (sinir-kas), zihinsel, duygusal ve toplumsal boyutlarda incelenebilir (Aracı, 2000).

2.2.5.1. Fiziksel gelişimdeki rolü

Barrow (1977)' a göre bireylerin fiziksel gelişimlerine katkıda bulunmak yalnız beden eğitime özgü bir amaçtır. Hareket, bireyin doğasında vardır. Hareket sisteminin temelini ise aktif olarak kaslar, pasif olarak da kemikler oluşturur. Hareket bunların daha güçlü olmasına yardımcı olur. Yani, bedensel etkinlikler normal kas ve kemik gelişimi için zorunlu olmaktadır. Aynı zamanda beden eğitimi etkinlikleri, kemik özgül ağırlığını ve bağ dokularının esnekliğini artırarak bunları baskı ve

gerginliklere karşı güçlendirir. Beden eğitimi etkinlikleri düzenli yapıldıklarında, organizmanın fiziksel uygunluk ve dayanıklılığını buna bağlı olarak iç organların fonksiyonlarını geliştirir. Böylece organizmanın değişen koşullara daha kolay uyum sağlaması ve yorgunluğa karşı koyma gücü artar (Aracı 2000).

İnsan bedeni yapı özelliklerine ve yaptığı çalışmanın şiddetine göre çeşitli kaynaklardan elde ettiği kimyasal enerji ile çalışan bir makineye benzer. Yapılan işin şiddeti arttıkça insan vücudunun kalori ihtiyacı da artar. Fiziki bir çalışmaya giren insan vücudundaki mevcut enerji depolarını kullanır. Bu enerji normal hayatta uzun zaman idare ederken, zorlu hareketlerde çok kısa bir zamanda biter (Özker, 1972).

Şişmanlık (obezite) vücut yağ oranının fazlalığı ile bireyin sağlığında risk oluşturan bir durumdur. Vücut yağ oranının artışı enerji harcanması ile enerji alımı arasındaki dengesizlikten kaynaklanır. Bu değerler yaş ve cinsiyetle değişir ama bu değerlere vücut yapısı ve kompozisyonu da etki eder (Solak ve ark., 2002).

Dünyada sürekli kilo artışı ve obezite var. Çok kilolu ve obez insanlar sağlık problemlerine daha yakındır. Çocuklara iyi yeme alışkanlıkları kazandırma, spordaki eğlence ve egzersiz onların ileride sağlık problemleriyle karşılaşmalarına engel olur (<http://www.cyh.com/HealthTopics...>)

Rohrbacher (1972), beden eğitimi programlarının kilo kaybındaki etkisini ortaya koymak amacıyla 8-18 yaşlar arasındaki 204 çocuğa sekiz hafta süre ile gelişimsel bir kamp programı uygulamıştır. Zamanla, programa katılan çocuklarda anlamlı bir biçimde kilo azalması olduğu gözlemlenmiştir. Kamp sonrası, kilo alımının sürdüğünü ancak artış hızının azaldığını saptamıştır. Araştırmacı, şişmanlığın kalıcı ve eğilim olduğunu bu nedenle düzenli beden eğitimi ve kamp programlarının, ağırlık kontrolünde zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır (Aracı, 2000).

2.2.5.2. Psikomotor gelişimdeki rolü

Bireylerin gelişmeleri anne karnında başlar ve yaşam boyu sürer. Bedenin gelişmesindeki bu süreç içerisinde rol alan çok sayıda, birbirini destekleyen faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler incelendiğinde ise gelişimin bir bütün olduğu ilkesi karşımıza çıkmaktadır. Bu bütünlük içinde bilişsel, duyuşsal ve becerişsel unsurlardan birinde oluşacak eksiklik, diğer alanlarında gelişimini olumsuz olarak etkileyebilir (Oğuz ve ark., 2002).

Willgoose (1979)' a göre hareket sadece çocukların değil insan yaşamının en önemli unsurudur. Yaşam hareketle özdeşleşir. Tüm açık ya da gizli tasarımların ifade edildiği davranışlarımızı bir çeşit hareketle ortaya koyarız (Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

Gallahue (1982)' ye göre psikomotor gelişim, temelde kendisini harekete ilişkin davranışlardaki değişiklikler yoluyla ortaya koyar. Genel olarak vücut kontrolü, vücut koordinasyonu, yani sinir-kas sistemlerinin gelişimi demektir. Koşma, sıçrama, tırmanma, yakalama, takla atma vb. temel hareketlerin temelini oluşturur. Bu hareketlerin gelişiminde olgunlaşma kadar çevresel faktörler arasında yer alan olanaklar, motivasyon ve öğretim de önemlidir (Aracı, 2000).

Gallahue (1982)' ye göre motor becerilerin gelişimi, bireyin zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimi ile ilişkilidir. Bu boyutlar birbirinden bağımsız olarak gelişmezler. Bireyin motor becerilerdeki yeteneği konusunda kendini yeterli hissetmesi onu fiziksel etkinlik ve spora katılmada güdülemeyecek böylece fiziksel ve psikolojik olarak uyumlu bir birey olma şansını artıracaktır. Bu amaca ulaşmada temel hareketler üzerine kurulan sporla ilişkili hareketler, salt hareket etmeyi öğrenmede amaç olmak yerine etkinliklere katılmada araç olmaktadır. Artık hareket, çeşitli yarışma ve işbirliğine dayalı oyun, spor, dans ve reaktif etkinliklerde araç olarak kullanılır (Aracı, 2000).

Bucher (1993)' e göre hareket, bir bütün olarak gelişmenin, topluma en iyi şekilde uyum sağlayabilmenin merkezidir. Bedensel ve zihinsel özellikler birbirinden ayrı tutulmadan bir bütünlük içinde ele alınması gerekmektedir. Duyu organları yoluyla algı ve düşüncelerimizi, düşüncelerimizle de kaslarımızı kullanarak vücudumuzu harekete geçiririz. Bu bütünlük ve ilişki içerisinde kaslarımız duygu ve düşüncelerimizden yani psikolojik yapımızdan, psikolojik yapımız da kaslarımızdan etkilenmektedir. Bu etkileşim, iletişim ve döngü yaşam boyu devam eder. Tüm bu verilere bağlı olarak, spor yapmaya yönelik hareket etme yeteneğinin geliştirilmesi çocuğun genel gelişimine en büyük katkıyı sağlayacaktır (Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

Ülkemizdeki okullarda gerekli önem verilmeyen beden eğitimi derslerinin bireylerin gelişimindeki rolü asla küçümsenemez. Bireylerin gelişiminde bilişsel, duyuşsal ve psikomotor faktörlerin birbirlerini tamamlar nitelikte olduğunu

düşünürsek Beden eğitimi dersinin bu çerçevede çok önemli bir role sahip olduğunu söyleyebiliriz. Psikomotor becerilerin kazandırılması için bireylerin o beceriyi gerçekleştirmeleri için gerekli olan hazır bulunuşluk seviyesinde olmaları gerekir. Psikomotor becerilerin öğretiminde bu hazır bulunuşluğa fiziksel uygunluklar (ya da motorik özellikler-kuvvet, sürat, dayanıklılık, ritim, koordinasyon, esneklik) adı verilmektedir. Fiziksel uygunlukların gelişimi ve becerilerin kazandırılmasında oyunlardan yararlanılması bireylerin bilişsel alanlarıyla beraber duyuşsal alanlarındaki bazı özelliklerinin de gelişmesine yardımcı olur (Oğuz ve ark., 2002).

2.2.5.2.1. Psikomotor gelişimde fiziksel uygunluk

A- Kalp-dolaşım sisteminin dayanıklılığı

Gabbard (1988)' a göre kalp-dolaşım sistemi dayanıklılığı, kassal dayanıklılığın bir ögesidir ve kalbin, akciğerin dolaşım sisteminin uzun süre devam eden orta ve yüksek şiddetteki etkinlikleri verimli bir şekilde yapabilme yeteneğidir (Aracı, 2000).

Dayanıklılığın en fazla etkilendiği organlardan biridir. Dayanıklılık antrenmanları sonucu “sporcu kalbi” denilen bir yapıya dönüşen kalp, anatomik olarak büyüdüğü, kalp odalarının genişlediği ve kalp duvarlarının hipertrofiye uğradığı bir görünüme kavuşur. Sporcu kalbinin ağırlığı spor yapmayanlara göre biraz daha artar ve kalbin atım volümü büyür (Taşkıran, 2003)

Egzersiz sonucu kardiovasküler sistemde birçok adaptasyon oluşur. Bunlar; kalbin hacmi, kalbin atım volümü, kalp atım sayısı, kalbin dakika atım volümü, kan akımı, ve kan miktarında olan değişiklikler olarak tanımlanabilir (Sönmez, 2002).

B- Kas kuvveti

Kas kuvveti, kuvvet, kas gerilimi, veya kas grubunun bir maksimal efor sonucunda oluşturduğu karşı koymadır. Kısaca, bir dirence karşı koyabilme yetisi ya da bir direnç karşısında belirli bir ölçüde dayanabilme yetisi olarak tanımlanır (Fox ve ark., 1999).

C- Kas dayanıklılığı

Kas dayanıklılığı, 1-2 dakika süren şiddetli statik veya dinamik egzersizler sırasında, özel bir kas grubunun çalışma kapasitesidir (Sönmez, 2002).

Kas liflerinin düzenli olarak uyarılması, kas lifinin yapısı ve fonksiyonlarında bazı değişikliklere neden olur. Bunlar myoglobulin miktarı, mitokondri fonksiyonu, oksidatif enzimlerin aktivitesi, kas lif tipi ve kapiller damar yapısında oluşan değişikliklerdir (Sönmez, 2002).

D- Esneklik

Ozolin (1971)' e göre esneklik; hareketleri büyük bir genlikte uygulama yetisi, çoğu zaman da hareketlilik olarak tanımlanır. Bir kimsenin becerileri büyük açılarda ve kolay olarak gerçekleştirmesinde önde gelen temel gerekliliktir. Böyle hareketlerin başarılı olarak gerçekleştirilmesi gerek duyulandan daha yüksek olması gereken eklem açısı ve hareket genliğine bağlıdır (Bompa, 2003)

Statik ve dinamik esneklik olmak üzere iki çeşit esneklik vardır. Statik esneklik; eklemlerde meydana gelen hareketler dizisidir. Dinamik esneklik ise, eklem direncinin harekete karşı gelmesidir. Diğer bir deyişle, kuvvetin harekete karşı direnmesidir (Fox ve ark., 1999).

E- Vücut kompozisyonu

Vücut kompozisyonu genel olarak yağ, kemik, kas hücreleri, diğer organik maddeler ve hücre dışı sıvılardan oluşmuştur. Vücut kompozisyonunu yağlı ve yağsız kütleler olarak ikiye ayırabiliriz. Yağsız kütlelere; kas, kemik, su, sinir, damarlar ve diğer organik maddeler girmektedir. Yağlı kütlelere; deri altı depo yağları ve esansiyel yağlar olarak sınıflandırılabilir (Zorba, 2000).

Yetişkinlerde vücut ağırlığındaki değişimler genellikle vücut yağ oranındaki değişimlerden dolayı meydana gelir (Zorba, 2000).

F- Koordinasyon

Koordinasyon çok karmaşık bir motorik yetidir ve sürat, kuvvet, dayanıklılık esneklik yetileri ile çok yakın ilişki içerisinde (Bompa, 2003).

Sporadaki birçok hareket, arka arkaya ve birbiri ile uyumlu bir çok küçük parçanın bir araya getirilmesi ile ortaya çıkmaktadır. Koşma, atlama, atma gibi davranışlar daima tüm ekstremitelerin birbirleri ile uyumlu bir şekilde çalışması ile meydana gelir. Bir spor oyunu esnasında önce bir pozisyonda durulurken birden topa doğru koşma, topu kontrol etme ve ardından takım arkadaşında isabetli bir pas verme, ardından açığa kaçma gibi davranışlar sıklıkla görülür. Bu tür davranışların

başarılı bir şekilde yapılabilmesi sporcuların koordinatif özellikleri ile doğrudan ilgilidir (Taşkiran, 2003).

G- Denge

Schurr (1980)' a göre denge, statik veya dinamik hareket sırasında, vücudun istenen pozisyonu sağlama yeteneğidir. Denge; oyun, spor, dans ve jimnastik etkinliklerinde önemli rol oynar. Günlük yaşamımızda da kazalardan korunmak veya işlerimizi verimli olarak yapabilmek için dengeye ihtiyacımız vardır (Aracı, 2000).

H- Sürat

Sporlarda gerek duyulan en önemli biomotor yetilerden birisi olan sürat, çok hızlı bir biçimde yol alma ya da hareket etme becerisidir. Mekanik bakış açısına göre sürat, mesafe ile zaman arasındaki oran ile açıklanır (Bompa, 2003).

Motorsal sürat özelliği, diğer özelliklerde olduğu gibi insanın en kompleks özelliklerinden biridir. Fiziksel görünüm olarak hız şeklinde ifade edilen bu özellik aslında bir taraftan ivmelenme diğer taraftan organizmayı etkileyen faktörlere bağlıdır (Taşkiran, 2003).

İ- Çeviklik

Dauer (1965) ve Mathews (1973)' e göre çeviklik; bir noktadan diğerine hareket ederken, vücudun yönünü mümkün olduğunca hızlı, akıcı, kolay ve kontrollü şekilde değiştirebilme yeteneğidir. Kısaca, çeviklik, kişinin pozisyonunu değiştirme hızı ile ilişkilidir (Aracı, 2000).

Dauer (1965)' a göre çeviklik, günlük yaşamımızda güvenliğimiz için önemlidir. Sakatlıklardan veya basit kazalardan kurtulmamızda çevikliğin önemi büyüktür. Ani pozisyon değişimini içeren basketbol, tenis, voleybol, futbol, jimnastik vb. gibi spor dallarında çeviklik önemli rol oynar. Çeviklik yaş ile birlikte artmakla beraber, etkinliklerin ve pratiğin etkisi de yadsınamaz. Oyun, yarış gibi etkinlikler çevikliğin gelişmesinde önemlidir. Çeviklik gelişimi kendiliğinden olmadığından kişilere nasıl durup, nasıl başlayacakları ve yönlerini nasıl değiştirecekleri öğretilmelidir (Aracı, 2000).

J- Güç

Schurr (1980)' a göre güç; kısa zaman içinde maksimum efor yeteneğidir. Güç, maksimal hızda maksimum kuvvetin uygulandığı patlayıcı hareketi belirtir.

Güç, kuvvet ve süratin bir bileşimidir. Atlama, sıçrama, fırlatma gibi etkinliklerdeki başarıda önemli rol oynar (Aracı, 2000).

2.2.5.3. Zihinsel gelişimdeki rolü

Beden eğitimi, genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edildiğine göre zihinsel gelişime katkısı kaçınılmazdır. Becerilerin kazanılması otomatik değildir, öğrenilir. Bu nedenle ferdin öğrenilmesini sağlayan algılama, düşünme, mantık yürütme gibi zihinsel eylemlere ihtiyacı vardır. Becerilerin öğrenilmesi beyin ile adaleler arasında bir koordinasyon kurulmasının düşünülmesini, bunun yanı sıra zihinsel uyanıklılık, hazırlık ve çabayı da gerektirir. Becerinin öğrenilmesi yalnız o beceriye ilişkin düşünmeyi değil, buna bağlı olarak kurallar, teknikler, yöntemler ve terimlerin öğrenilmesini de içerir. Tüm bu bilgiler hareketin doğası, hareket ile ilgili zaman, mekan gibi etmenleri ilişkilendiren bilimsel ilkelerin kavranması, hareketin iyi yapılabilmesi ve yapılan hareketin öneminin anlaşılabilmesi için de gereklidir (Erkal ve ark., 1998).

Beden eğitimi etkinlikleri aracılığı ile fert, sağlık ilkeleri ve hareketin hayattaki önemini kavrar. İnsan hareketinin doğası, büyüme ve gelişmedeki önemi, temizlik, hastalıklardan korunma, dengeli ve yeterli beslenme, sağlık alışkanlıkları vb. konularda bilgi edinir. Bu gerçeklere ilişkin bilgilerin birikimi ile etkinlikler yeni bir anlam kazanacak, bu da her bireyin daha sağlıklı ve amaçlı bir yaşam sürdürmesine yardımcı olacaktır (Erkal ve ark., 1998).

2.2.5.4. Duygusal ve toplumsal gelişimdeki rolü

Barrow (1977)' a göre, duygusal ve toplumsal gelişim birbiriyle karşılıklı etkileşim halindedir. Duygusal gelişimin tam olarak kazanılmasından sonra birey topluma katkıda bulunabilir. Bu nedenle bireyin önce birey olarak kendine uyum sağlaması, bir başka deyişle kendini kabul etmesi, daha sonra gruba uyum sağlaması söz konusudur (Aracı, 2000).

Beden eğitimi etkinliklerine katılma, bireyin fiziksel olduğu kadar benlik gelişimine de katkıda bulunur. Benlik genelde, bireyin ne olduğu, ne olmak istediği ve çevresine nasıl tanındığı konularındaki bilinçliliği olarak tanımlanabilir. Birey bu

bilince kendini başkaları ile karşılaştırarak ulaşır. Çocuk, diğer çocuklarla oynamaya başladığında kendisinin zayıf ve güçlü yönlerini anlamaya başlar. Oyunlar sırasında kendisi ile başkalarını karşılaştırır, yeterlilik ve yetersizliklerini fark eder. Fiziksel özellikleri nedeniyle akranları tarafından kabul ya da reddedilir. Diğer yandan; kendini, kendi gözüyle görüşü ile kendisine ilişkin başkalarının görüşlerini karşılaştırır. Bu nedenle bireyin kendisini fiziksel olarak geliştirmesi yalnızca kendisi için değil, aynı zamanda fiziği ve fiziksel becerilerinin toplumsal imajı üzerindeki etkileri nedeniyle önemlidir (Erkal ve ark., 1998).

2.2.6. Yaş Gruplarına Göre Gelişim Özellikleri, İhtiyaçları ve Beden Eğitimi Uygulamaları

2.2.6.1. Birinci, ikinci sınıf (6-8 yaş) gelişim özellikleri

1. Organlar arasında orantı yoktur.
2. Büyüme, kol ve bacakların boyuna uzaması biçimindedir.
3. Büyük kaslar ile büyük eklemler arasında koordinasyon sağlanmaya başlamıştır.
4. Büyük ve küçük kaslar arasında koordinasyon zayıftır.
5. Küçük kasları gelişim içerisindedir (parmak, bilek hareketleri...).
6. Boyda hızlı gelişim gösteren çocuklarda iskelet bozukluğu görülebilir.
7. Sevgiyi paylaşmaktan hoşlanmaz.
8. Duygusal durumları birbiri ardına çok çabuk değişir.
9. Dikkati kısa süreli, ancak gelişme halindedir.
10. Atılgan ve çok hareketlidir.
11. Teorik bilgiden çok, hareketin içinde olmayı ister.
12. Yanılmış olmaktan ve kusurlu görülmekten huzursuz olur.
13. Aşırı yorgunluk, gelişimi engelleyen en büyük etkenlerden biridir.
14. Reaksiyon zamanı oldukça yavaştır. Bu nedenle geç tepki gösterirler. Bu yavaşlık bir yetişkinin yaklaşık yarısı kadardır.
15. Her iki cins oldukça hareketli olmalarına rağmen, dayanıklılıkları henüz yeterince gelişmediğinden azdır ve çabuk yorulurlar.
16. Özelliklerde erkeklerde ölümlerin en büyük nedeni kazalardır (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

A- İlgı ve ihtiyaçları

1. Grup ya da takım halinde oynamaya isteklidir.
2. Çok kurallı oyunlardan hoşlanmaz.
3. Uzun süreli dikkat gerektiren etkinliklerden çabuk bıkar
4. Evin dışında katıldığı hareketli ve eğlenceli oyunlar ile yarışmalara ilgileri fazladır.
5. İyi beslenmeye, yeterince dinlemeye (10-12 saat uyku) ihtiyaı vardır.
6. Etkinlikler arasında sık sık dinlemeye gerek duyar.
7. Anne, baba, öğretmen ve diğer büyüklerinden Őekfat, övgü ve ilgi bekler.
8. Dönerim sonunda, kız ve erkek çocukların oyunları ve ilgileri ayrılmaya başlar (Aracı, 2000).

B- Beden eğitimi uygulamaları

1. Büyük kas gruplarına yönelik; kısa süreli yürüyüş, koşu, tırmanma, sıçrama, denge vb, taklit, dramatize ve oyun biçiminde faaliyetler.
2. Kısa süreli Őarkılı oyunlar.
3. Sonucu değerlendirilebilen ve ödüllendirilebilen grup halindeki kısa süreli eğlenceli yarışmalar.
4. Tüm süresi 30 dakikayı geçmeyen ve aralarda yeterince dinlenme verilen etkinlikler.
5. Vücut bozukluklarını düzeltici hareketlerin dışında ayrıca statik duruş ve hareketlere başlı başına yer verilmemelidir.
6. Vücudunu becerikli kullanabilmesi için birkaç çeşit hareketi içeren hareket kombinasyonlarına yer verilmelidir.
7. Oynarken dikkatli oynamaları öğretilmelidir. Tepki süratini geliştirici hareketlere yer verilmelidir.
8. Yalnızca küçük kasların kullanımını gerektiren hareketlerden kaçınılmalıdır.
9. Açık havada geziler yapılmalı ve dersler daha çok açık havada düzenlenmelidir.
10. Derslerin ya da faaliyetlerin sonunda, öğrencilerin dinlenme ve dış ortama uyum sağlamasına özen gösterilmelidir (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

2.2.6.2. Üçüncü, dördüncü sınıf (8-10 yaş) gelişim özellikleri

1. Küçük kasların gelişimi hızlanmıştır.
2. Sinir, kas ve eklem koordinasyonu sağlanmaya başlamıştır.
3. Boyuna büyüme yavaş, enine büyüme daha hızlıdır.
4. Kas ve organ gücü gelişimi arasında uyum sağlanmıştır. Dönemin sonunda vücut ve hareket gelişimi yönünden “çocukluk olgunluğuna” ulaşılır.
5. Erkekler kızlara oranla biraz daha dayanıklı ve kuvvetlidir.
6. Dikkatin gelişimi sürer. Yoğun dikkat gerektiren konularda 20-25 dk., ilgi alanında ise daha uzun süre çalışabilir.
7. Gerçekçi düşünmeye başlamıştır. Başkaları ile olan ilişkilerini gerçek yönleri ile görür, kendini eleştirebilir.
8. İlişkilerinde dürüst olmaya duyarlıdır.
9. Görev ve sorumluluğa ilişkin davranışları gelişim içerisinde.
10. Beden ve ruh sağlığı arasındaki denge sağlanmıştır.
11. Yorulduğunun farkına varamaz.
12. Koordinasyon gelişmeye devam etmektedir.
13. Motorsal özellikler, kızlarda erkeklerden daha fazla gelişmiş olabilir.
14. Çok az sayıda da olsa, kızlar adet görmeye başlayabilirler (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

A- İlgi ve ihtiyaçları

1. Vücut gelişimi ve güzelliği konusunda duyarlı ve özenlidir.
2. Oyun ve spor etkinlikleri ilgi alanının merkezidir. Başarılı olmak için çaba gösterir. Başarılı sporcuları önemli bir kişi olarak görür ve adlarıyla tanır.
3. Erkek çocuklar, kuvvet ve cesaret isteyen yarışmalı etkinliklerden hoşlanır. Kız çocuklarda eğlenceli takım oyunlarına ilgi fazladır. Kız ve erkekler ayrı oynamak ister.
4. Kız ve erkek çocukların ayrı ayrı takım oyunlarına ilgileri fazladır.
5. Çok enerji harcadıkları için, yetişkinlere yakın kaloriye ihtiyaçları vardır.
6. Yeterli dinlenme ve beslenmeleri gerekir (10-11 saat uyku).
7. Sürekli bir öğrenme açlığı duyarlar.
8. Zamanının büyük bir kısmını arkadaşları ile dışarıda ve oynayarak geçirmek ister.

9. Büyüklerden anlayış ve ilgi bekler.

10. Ritmik etkinliklerde yaratıcıdır. Yeteneklerini sergilemekten büyük mutluluk duyar (Aracı, 2000).

B- Beden eğitimi uygulamaları

1. Tüm kas ve eklemler için; hareketlilik, beceriklilik, çabukluk ve denge geliştirici hareketler.

2. Ritmik ve müzikli hareketler.

3. Eğlenceli grup yarışmaları.

4. Basketbol, voleybol, yüzme v.b. spor dallarının tekniğe yönelik başlangıç çalışmaları.

5. Duruş bozukluklarını düzeltici değerdeki çalışmalar.

6. Açık havada geziler düzenlenmeli ve dersler açık havada yapılmalı.

7. Derslerin veya faaliyetlerin sonunda, öğrencilerin dinlenmelerine ve dış ortama uyum sağlamalarına özen gösterilmelidir.

8. Vücudun hareket mekaniği hakkında bilgiler verilmeli, yorgunluğun nedenleri, beslenmenin boy ve kiloya etkileri açıklanmalıdır (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001)

2.2.6.3. Beşinci, altıncı sınıf (10-11 yaş kız, 10-12 yaş erkek) gelişim özellikleri

1. Organlar ve sistemler arasında uyum sağlanmıştır.

2. Hareketleri doğru ve çabuk kavrar. Sportif etkinliklerde verimlilik dönemindedir.

3. Dikkati büyüklerinkine yakın sürelidir.

4. Kendine güvenlidir.

5. Öğrenme isteği çok yüksektir.

6. Eleştiriye açıktır. Başkalarını gerçekçi yönde eleştirebilir.

7. Dönemin sonunda büyüme hızı artar ve vücuttaki değişiklikler başlar (Aracı, 2000).

A- İlgil ve ihtiyaçları

1. Bir önceki yaş grubuna oranla ilgileri daha gerçekçi bir boyut kazanır.

2. Enerji tüketimi üst düzeydedir. Bu nedenle iyi beslenme ve dinlemeye ihtiyaç duyar.

3. Grup içindeki faaliyetlerden ve liderlikten hoşlanır.

4. Kız ve erkek çocuklar ayrı ayrı oynarlar (Aracı, 2000).

B- Beden eğitimi uygulamaları

1. Çabukluk, beceriklilik ve hareket gelişimine yönelik çalışmalar.
2. Bileşik ve bağlantılı hareket serileri.
3. Becerilerini sergileyebileceği, eğlenceli takım oyun ve yarışmalar.
4. Ritim ve tempo çalışmaları.
5. Halk oyunları ve dansları.
6. Açık hava gezileri ve yürüyüşleri.

7. Çalışmalardan sonra çocuğun dinlenmesine ve dış ortama uyum sağlamasına özen gösterilmelidir (Aracı, 2000).

2.2.6.4. Yedinci, sekizinci sınıf (12-14 yaş) gelişim özellikleri

1. Hızlı bir büyüme ve gelişme dönemidir. Kollar ve bacaklar hızlı ve vücudun diğer bölümlerine göre oransız büyüme içerisindedir. Eller ve ayaklar 14. yaşın sonunda alabileceği büyüklüğe ulaşmak üzeredir. Oransız olarak gelişen bu organlarını kullanmakta güçlük çeker.

2. Cinsel olgunlaşma başlamıştır. Tüy ve kıllar çoğalır, ses değişir, cinsel organlar gelişir.

3. İç salgı bezlerinin faaliyeti artmıştır. Aşırı terleme olur, yüzde ergenlikler çıkar.

4. Eleştirilmekten hoşlanmaz, öfkeli ve saldırgandır. Duygusal dengesizliğini sevgide de belli eder.

5. Kalp ve dolaşım sistemindeki gelişim normal seyrini sürdürür.

6. Kız çocuklarındaki büyüme, erkek çocuklara oranla bir yıl öndedir.

7. Bazen çok hareketli, bazen çok tembeldir. Kolay yorulur, bu durumunu istemeyerek kabullenir, ancak buna uymaz.

8. Vücudun bazı bölümlerinde duruş bozuklukları görülebilir.

9. Bedensel duruşa ve güzel görünüşe kızlar erkeklerden daha çok önem verirler.

10. Kızlarda adet görmeler başlar ancak düzenli olmayabilir.

11. Erkeklerde ses kalınlaşması başlar ve kızlardan daha kuvvetlidirler (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001).

A- İlgil ve ihtiyaçları

1. Vücut gelişimi ile ilgili endişeleri vardır. Bu korkuyu yenmek için beden eğitimi, spor, halk oyunları ve dans faaliyetlerine katılmaya aşırı isteklidir.
2. Takım oyunlarına ve spor dallarına aşırı ilgi duyar. Okul ve kulüp takımlarına girmek ister.
3. 8-10 saat uyumalı, beslenmesine ve dinlenmesine özen göstermelidir.
4. Büyüklerinden ilgi ve anlayış bekler.
5. Kendisine büyükler gibi davranılmasını ve özgür olmayı ister. Erkekler kuvvetli ve cesur, kızlar güzel olmaya özenir.
6. Karşı cinse ilgi duyar. Cinsel konularda bilgi edinmek ister.
7. Kendince yarattığı kahramana tapar, onu örnek alır.
8. Vücut gelişimi ve davranışlarındaki değişikliklerin nedeninin açıklanması gereklidir.
9. Başarılarını övüp özendirmelidir.
10. Bir grup içerisinde yer almak ve candan arkadaşlık kurmak ister. Ancak uyum sağlamakta güçlük çeker.
11. Teknik ve koordinasyon geliştirici hareket deneyimlerini kazanmaya ihtiyaç duyarlar.
12. Kız ve erkekler arasındaki büyüme ve gelişme farklılığını öğrenmeye ve kabullenmeye ihtiyaçları vardır (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001)

B- Beden eğitimi uygulamaları

1. İyi duruş alışkanlığı kazandırıcı ve omurga arızalarını giderici hareketler yaptırılmalıdır.
2. Karma olarak takım oyunları ve yarışmalar düzenlenmelidir.
3. Bir önceki dönemdeki motorik becerilere ek olarak hafif kuvvet ve dayanıklılık çalışmaları yapılmalıdır.
4. Halk oyunları, dans, gezi ve izcilik etkinliklerine yer verilmelidir.
5. Bilinen hareketler, teknik yönden daha da iyileştirilmelidir.
6. Üst düzeyde koordinasyon gerektiren hareketlerden kaçınılmalıdır.
7. Yüklenmelerde bireysel gelişim göz önünde bulunmalıdır.
8. Bu dönemin özellikleri ve bireyler üzerindeki etkileri uygun biçimde açıklanmalıdır.

9. Sorumluluk yükleyici görevler verilmeli, başarılarını sergileme imkanı tanınmalıdır.

10. Güç geliştirmek için, ikili mücadele (güreş, judo vb.) sporlarına denetim altında yer verilmelidir.

11. Beceri ve cesaret geliştiren bireysel ve takım oyunlarına yer verilmelidir (Aracı, 2000; Çamlıyer ve Çamlıyer, 2001)

2.2.6.5. Dokuzuncu, onuncu sınıf (14-16 yaş) gelişim özellikleri

1. Özellikle erkek çocuklar için hızlı büyüme ve gelişme dönemidir. Bu dönemin başında kızlar erkeklere oranla daha gelişkindir. Dönem sonunda erkekler, boy ve ağırlık olarak kızları geçer, bundan böyle bu fark kapanmaz. Kızlar gelişimini tamamlamak üzeredir.

2. Vücut bölümleri arasında denge kurulmaya başlamıştır. Dış görünümün tersine yeterince güçlü ve dayanıklı değildir.

3. Bedensel gelişimlerine ilişkin endişe ve huzursuzlukları sürer.

4. Vücut güzelliği ve çekicilik sosyal bir değer taşır.

5. Genellikle huysuz ve hayalperesttirler.

6. Belleği güçlüdür.

7. Toplumun kurallarına uymaya özen gösterir.

8. Kişilik gelişimi devam eder.

9. Bu yaş grubunda bireysel farklılıklar çok fazladır.

10. Arkadaşlar arasında birlik ve koruma duygusu güçlüdür. Ahlak değerlerine saygılıdır (Aracı, 2000).

A- İlgi ve ihtiyaçları:

1. İyi beslenme ve dinlenmeye gerek duyar.

2. Güçlü ve zengin olmayı ister.

3. Karşı cinsten arkadaş edinmek, dans etmek istegindedir. Kız, erkek birlikte etkinliklere heveslidir.

4. Anne ve babadan hoşgörü; korunduğunu, kendisine değer verildiğini görmek ister. İnandırıcılığı ve ilmi değeri olmayan öğütler vermekten kaçınılmalıdır.

5. Kendine uygun ve tek arkadaş seçmek ister (genellikle 15 yaştan sonra).

6. Başarısını gösterebileceği fırsatlar verilmelidir. Cesaret isteyen etkinliklerde koruyucu önlemler alınmalıdır.

7. Özgür olma, aile otoritesinden kurtulma çabasıdır.

8. Serüvenlere ilgi duyar ve uygulamaya fırsat arar (Aracı, 2000).

B- Beden eğitimi uygulamaları

1. Takım oyunları ve yarışmalar düzenlenmelidir.

2. Kız - erkek karma takım oyunlarına yer verilmelidir.

3. Beceriklilik, hareketlilik, çabukluk ve seviyeye uygun kuvvet ve dayanıklılık alıştırmaları yaptırılmalıdır.

4. Halk oyunları, danslar, gezi ve izcilik etkinliklerine yer verilmelidir.

5. Spor dallarında tekniğe son biçim verilerek hareketlerde akıcılık sağlanmalıdır.

6. İyi duruş alışkanlığı kazandırılmalıdır.

7. Ara dinlenmeli olarak çalışmaların süresi 50-60 dk.'yı geçmemelidir.

8. Özel ilgileri doğrultusunda çok yönlü gelişimleri sağlanmalıdır.

9. Sık sık sağlık denetimleri yapılmalıdır (Aracı, 2000).

2.2.6.6. Onuncu, onbirinci sınıf (16-18 yaş) gelişim özellikleri

1. Kızlar gelişimlerini tamamlamışlardır. Erkeklerde vücut bölümleri arasındaki denge kurulmuştur.

2. Kalbin gelişimi, damarlara göre daha yavaş seyredir. Uzun süreli ve aşırı yüklemelerde yorulma olur.

3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonu sağlanmıştır.

4. Dikkat süreleri uzamıştır.

5. Aşırı büyümeden dolayı çekinme ve üzülmeye söz konusu olabilir.

6. Yetişkinliğe özgü cinsel gelişim sürer. Kızlar erkeklerden 1-2 yıl öndedir.

7. Olayları yorumlama ve yargılama yeteneği gelişmektedir. Objektif davranmaya değer verir.

8. Grup içerisinde uyumlu olmaya özen gösterir.

9. Görev ve sorumluluk yüklenir.

10. Kendisini ve ailesini ilgilendiren konularda karar verebilir.

11. Özel yetenekleri belirginleşmiştir. Bu durumu benimser (Aracı, 2000).

A- İlgi ve ihtiyaçları

1. Erkekler güçlü, kızlar çekici ve güzel görünme eğilimindedir.
2. Spor yarışmalarında derece almaya özenir.
3. Hareketlidir. İyi dinlenmesi ve beslenmesi gerekir.
4. Kız-erkek karma etkinliklerden hoşlanır.
5. Karşı cinse ilgi üst düzeydedir.
6. İlgi alanlarını geniş tutmaya ve bu alanda etkili olmayı ister.
7. Büyükler gibi davranmayı ve özgür olmayı ister.
8. Beden eğitimi ve spor alanında teknik ve taktik ayrıntılara girer. İyi sporcuları örnek alır, onlara ulaşmaya çalışır (Aracı, 2000).

B- Beden eğitimi uygulamaları

1. Beceriklilik, hareketlilik, çabukluk ve hız alıştırmaları üst düzeyde yapılabilir. Kuvvet ve dayanıklılık alıştırmaları erkeklerde tam yüklenme ile yapılmamalıdır.
2. Takım oyunlarında teknik ve taktik ayrıntılar verilir.
3. Yaratıcılığı desteklenmelidir.
4. Verimliliğindeki süreklilik için gerekli açıklamalar yapılmalıdır.
5. Karma ritmik etkinlikler, halk oyunları, dans ve izciliğe yer verilmelidir (Aracı, 2000).

2.3. Beden Eğitimi Öğretmeni ve Görevleri

Yıldız (2003)' a göre öğretmenlik, geçmişten günümüze kadar süregelen bir meslektir. İnsanoğlunun var olduğu tarihten günümüze kadar geçen süre içerisinde, her toplumda önem temsil eden öğretmenlik, bu önemini halen korumaktadır. Toplumlarda bu günkü çabalar, değişen bilim dünyasına ayak uyduracak, toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek, üstün bilgi ve beceri ile donatılmış öğretmenlerin yetiştirilmesi üzerinedir (Üzüm ve ark., 2004).

Öğretmenlik mesleği kendi içerisinde birden fazla branşa ayrılmaktadır. Bu branşlardan biride Beden Eğitimi öğretmenliğidir. Beden eğitimi öğretmenleri eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra, ülkemizde sporun gelişmesi ve kitlelere yaygınlaştırılmasında spor yönetimi açısından oldukça önemli bir misyona sahiptir.

Çünkü Beden Eğitimi öğretmenleri aynı zamanda uzman oldukları alanda, bir çok spor örgütünde yöneticilik veya antrenörlük yapabilmektedir (Üzüm ve ark., 2004).

Çalıştığı eğitim kurumunda, öğrencilere beden eğitimi ile ilgili eğitim veren kişiye beden eğitimi öğretmeni denir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenliği; okul öncesi ilk ve orta öğretim kurumlarının Beden Eğitimi ve Spor dersleriyle, okul içi ve okul dışı etkinliklerine ait eğitim, öğretim, yönetim ve yönlendirme görevlerini yerine getirmekle yükümlü, özel bir ihtisas mesleğidir (MEB, 1996: Çoban ve ark.'dan, 2004).

Karaküçük (1989)' e göre beden eğitimi dersleri ile, amaçlarında da görüleceği gibi genel eğitimin bir tamamlayıcısı ve parçası olarak yarar sağlamakla beraber, ülke sporuna çok yüksek potansiyel ve uygun yaş gruplarıyla, taban ve kaynaklık yapacak şekilde çeşitli spor branşlarına yönlendirme çalışmaları da yapılmaktadır. O halde okullardaki beden eğitimi öğretmenlerinin sadece beden eğitimi derslerini okutan bir kişi olarak görülmemesi gerekir. Çünkü öğrencilerin ders dışı sportif faaliyetlere çekilmeleri suretiyle ülke sporunun alt yapısının oluşturulması ve bu oluşumun en önemli uygulayıcıları olması bakımından kuşkusuz beden eğitimi öğretmenleri önemli bir yer tutmaktadırlar (Çoban ve ark., 2004).

2.3.1. Öğretmen Kıyafeti

Beden eğitimi öğretmenlerinin resmi kıyafeti eşofmandır. Öğretmen öğrencilere tempo vermek, bir hareketi başlatmak ya da öğrencileri toplamak için düdük ve benzeri araçları da yanında bulundurur. Beden eğitimi öğretmenleri resmi kıyafeti olan eşofmanla; okul içerisinde Okul Aile Birliği, Öğretmenler Kurulu gibi toplantıların dışındaki tüm eğitsel faaliyetlerine katılabilir ve iş ilişkilerini sürdürebilirler (M.E.B., 2000).

2.3.2. Beden Eğitimi Öğretmeninin Görevleri

2.3.2.1. Ders uygulamaları ile ilgili konular

A- Her Öğretmenin; mevsim şartlarına, yer, saha ve malzeme imkanlarına, sınıf mevcutlarına ve seviyelerine, hareketlerin yapılmasında basamaklamaya

uyularak öğretim programının ana maddeleri ayrı ayrı bölümlerde gösterilerek hazırlanmış bir yıllık ders planı bulunmalıdır (M.E.B., 2000).

B- Dersler, yıllık ders planının ana hatlarını detaylandıran “Günlük Plan”a göre uygulanmalıdır. Günlük planlarda ayrıntıya girilmeli, gerekirse şekil ve resimler kullanılmalıdır. Hareketler, öğrenciler kavrayıncaya kadar tekrar edilmelidir (M.E.B., 2000).

C- Günlük planların; a- başlama, b- esas, c- bitirme devresi bölümlerine göre düzenlenmesi ve uygulanması; hareketlerin seçiminde öğrenci seviyesine ve basamaklamaya dikkat edilmesi; vücudun her yönden çalışmasına imkan verilmesi; dersin öğrencilerde neşe, canlılık, istek ve ilgi uyandırmasına riayet edilmelidir. Sadece öğrencilerin arzularına uyarak dersin başından sonuna kadar kendi hallerine bırakılarak yaratılan neşe ve canlılık değerli değildir (M.E.B., 2000).

D- Bir ders planı; hiçbir zaman 19 Mayıs hareketleriyle doldurulmamalı, bu hareketler, ders ve dönem yılı başında hazırlanarak, yıllık, dönem ve günlük planlara serpiştirilmek suretiyle diğer hareketler sırasında öğretilmelidir (M.E.B., 2000).

E- Karma okullarda, beden eğitimi dersinin, kız ve erkek öğrenciler bir arada ve aynı programla yaptırılmamasına dikkat edilmeli, bunun için okulun haftalık ders programının düzenlenmesinde okul yöneticileriyle birlikte gerekli tedbirler alınmalı, birkaç okul ve öğretmeni olan yerlerde bayan ve erkek öğretmenler arasında ders dağıtımı yapılırken bu husus göz önünde bulundurulmalıdır (1359 sayılı Tebliğler Dergisi Md. 4) (M.E.B., 2000).

F- Düzen alıştırmalarına her derste yeteri kadar zaman ayrılmalı, bütün çalışmalarda kurallara uymayı, her zaman dürüst davranmayı alışkanlık haline getirmeleri sağlanmalıdır (M.E.B., 2000).

G- Beden eğitimi öğretmeni öğreteceği konuları kendisi de hakkıyla bilmeli, yapılacak çalışmaları kısaca açıklamalı, yaparak göstermeli, komutları ve öğretim metotlarını en iyi şekilde uygulamalıdır (M.E.B., 2000).

H- Beden eğitimi öğretmeni ders içinde ve ders dışındaki kıyafeti, tutumu ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olmalı, her bakımdan öğrencilerin güvenini, sevgisini ve saygısını kazanmalıdır (M.E.B., 2000).

İ- Beden eğitimi derslerinin sağlık bakımından yemekten önce ve sonraki saatlere konulmamasına özen gösterilmelidir (M.E.B., 2000).

J- Atatürk inkılap ve ilkelerinin beden eğitimi ile ilgili hususları derslerde her fırsatta öğrencilere anlatılmalı, özellikle milli bayramlar ile anma ve kutlama günlerinin anlatılması ve kavratılması gerekir (M.E.B., 2000).

K- Zorunlu olmadıkça dersler sınıfta teorik olarak yapılmamalı, dershanede kalmayı gerektiren soğuk ve yağışlı havalarda sınıf cimmastığı ve küçük eğitsel oyun uygulamaları yapılmalıdır. Teorik konular uzun ise, yılda iki haftayı geçmeyecek şekilde yıllık plana alınabilir (M.E.B., 2000).

L- Öğretmen; okul ve çevre imkanlarını değerlendirerek basit beden eğitimi ve spor araçları yapımını gerçekleştirmeye çalışmalıdır (Aracı, 2000).

M- Öğretmen; okul yönetimi, okul doktoru ve sağlık merkezi ile ilişki kurarak öğretim yılı başında bütün öğrencileri sağlık kontrolünden geçirmelidir (Aracı, 2000).

N- Hasta ve özürlü öğrencilerin derslere ilgilerini çekecek her türlü tedbir alınmalı ve bu öğrenciler, sağlık raporlarının sınırları içinde durumlarının elverdiği görev ve faaliyetlere katılarak aktif duruma geçirilmelidir (Aracı, 2000).

O- Haftada iki saat beden eğitimi dersi olan sınıflarda, bu iki saatin haftalık programda aynı günü ve üst üste konmamasına (Pedagojik, psikolojik ve biyolojik bakımlardan ayrı günlerde yapılmasına) dikkat edilmelidir (M.E.B., 2000).

P- Her Beden Eğitimi Öğretmeni öğretim yılı başında o öğretim yılı ve dönemlerine ait çalışmalarını gösterir şahsi bir dosya hazırlamalı, bu dosyada aşağıda yazılı evrak da bulunmalıdır (M.E.B., 2000).

- O yıla ait yıllık ve dönem planları,
- O yıla ait zümre toplantı tutanakları,
- Beden Eğitimi Öğretmenlerinin ders içi ve ders dışı çalışma talimatı kitabı,
- Günlük planları,
- Öğretmen not defteri,
- Sınıf geçme yönetmeliği
- 6 saatlik ders dışı çalışma planı (İl Milli Eğitim Müdürlüğünce onaylanmış)

(M.E.B., 2000).

2.3.2.2. Spor kolu faaliyetleri

Spor Kolu Yönetmeliğine göre sınıflar, gruplar ve okullar arası çeşitli spor karşılaşmalarına yer verilmeli, bu çalışmalarda ders yılı başında hazırlanacak programla istenilen hedeflere ulaşmaya çalışılmalıdır. Yıl sonunda düzenlenen faaliyet raporu ile yıl içi çalışmalarının bir değerlendirmesi yapılmalıdır (Aracı, 2000).

Ayrıca 2099 ve 2336 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan “Okul Spor Kolları Yönetmeliği” nde örnekleri gösterilen defter ve belgelerin düzenlenmesine özen gösterilmelidir. Eğitim ve öğretim yılı başında spor kolu faaliyetlerini içeren bir yıllık plan yapılmalı, her ayın sonunda bu etkinliklerin bir rapor halinde gözden geçirilmesi gerekmektedir (M.E.B., 2000).

2.3.2.2.1. Yıl sonunda spor kolunda yapılması gereken işler

A- Spor kolu yıl sonu faaliyet raporu detaylı olarak hazırlanacak, yapılan işler, yapılmayan işler, nedenleri ve bir sonraki yıla öneriler yazılmalı.

B- Tüm spor kolu malzemeleri sayılarak tutanak altına alınmalı.

C- Tüm defter ve evraklar incelenerek eksikler ve imzalar tamamlanmalı.

D- Gelir-gider defterinin altı kapatılarak yönetim kurulu tarafından imzalandıktan sonra okul müdürüne onaylatılır. Spor kolu sonraki yıl borç devredemez.

E- Tüm defterler imza ve eksikleri tamamlandıktan sonra sene sonu öğretmenler kurulunda okul idaresine teslim edilir

(<http://www.akademikspor.com/bedenegotimi/12.asp>).

2.3.2.3. Okul dışı etkinlikler

Beden Eğitimi öğretmenleri; okul dışındaki gençlerin ve yetişkinlerin beden eğitimi ve spor faaliyetlerine ve bu faaliyetlerin yapıldığı müesseselere ilgisiz kalmamalı, okuldaki sporcu ruhunun ve karakterinin dışa da taşarak çevreye etkili olması için çalışmalıdır (M.E.B., 2000).

Bunun için, gerekirse öğretmen, öğretmenlik vasfının her şeyin üstünde tutmak suretiyle, bilgi, ihtisas ve yeteneklerinden okul dışı gençlerini de

faydalandırma yoluna gitmeli ve onları olabilecek bir takım zararlı alışkanlıklardan korumalıdır (M.E.B., 2000).

2.3.2.4. Beden eğitimi dersinde, ders alanı olarak kullanılan yerlerin bakımı

Okullarda beden eğitimi dersi ve spor çalışmaları yapılan spor salonu ve bu amaç ile kullanılan alanların bakım ve temizliğinden beden eğitimi öğretmenleri sorumludur. Beden eğitimi öğretmenleri bu alanların temizliği için gerekli önlemleri almalı ve gerektiğinde öğrencilerinden yardımcı olmaları sağlanmalıdır (M.E.B., 2000).

Ders içi ve ders dışı çalışmaların yürütüldüğü okul bahçesinde bulunan çeşitli açık hava tesisleri bu çalışmalar sırasında dersane konumunda olacağından bu çalışmalar esnasında ders veya çalışma ile ilgisi olmayan kişilerin çalışma alanında bulunmaması için okul yönetimi ve nöbetçi öğretmen ile koordinasyon sağlayarak gerekli önlemleri almalıdır (M.E.B., 2000).

2.3.2.5. Tesis araç ve gereçler

Tesis ve araç yönünden yeterli olmayan okullarda; ülkemizin ekonomik durumu göz önünde tutularak araçların doğal çevredeki benzerlerinden yararlanılmalı ayrıca okul ve çevre imkanları değerlendirilerek basit beden eğitimi ve spor araçlarının yapımı yönüne gidilmelidir. (Örneğin; ağaçlara halat asmak, iki ağaç arasına merdiven, direk boru vb. yerleştirme, jimnastik sırası, kasa, kum havuzu, çeşitli büyüklükte sağlık topları vb. yapma) (M.E.B., 2000).

Ders içi ve ders dışı çalışmaların yürütülebilmesi için okul bahçesinde çeşitli açık hava tesisleri ile yağışlı ve soğuk havalarda ders yapabilmek için salon, koridor, oda sağlanmasına çalışılmalıdır. Çevrede bu amaca uygun yerler aranmalı ve gerektiğinde diğer kurumların imkanlarından yararlanılmalıdır (M.E.B., 2000).

Beden eğitimi ve spor çalışması yapılan alanların bakım, onarım ve temizliğine özen gösterilmeli ve öğrencilerin, gerektiğinde bu yerlerin temizlenmesinde yardımcı olmaları sağlanmalıdır (M.E.B., 2000).

2.3.2.6. Ders dışı faaliyetler

Ekici (2000)' ye göre, ders dışı sportif etkinlikler adıyla ele alınan konu, eğitimin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu boyut haftalık eğitim programı içinde yer alan derslerin öğretimi dışında kalan zaman içinde belirli öğrencilerin sportif etkinlikler yoluyla eğitimlerini sürdürmesi anlamındadır (Dalkıran ve ark., 2004).

Karaküçük (1999)' e göre özellikle ortaöğretim gençliğinin, zararlı arkadaş grupları içine girmesine, kahvehaneye, oyun salonlarına gidip kumar oynamalarına, alkol, uyuşturucu madde kullanmalarına, ruhsal bozukluklara, hastalıklara, türlü suçlar işlemelerine neden olur. Bu nedenle gençlerin, derslerinin dışında kalan boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebileceği spor ortamı oluşturulursa, bilgi, beceri ve kabiliyetleri artacağı gibi, kötü ortamlardan da uzak kalmaları sağlanmış olacaktır. (Dalkıran ve ark., 2004)

Touton, ortaöğretimde ders dışı etkinliklerin amaçlarını şu şekilde ortaya koymuştur:

- 1- Kişinin bedensel güç ve uyumluluğunu geliştirmek,
- 2- Temel bilgileri uygulama fırsatı sağlamak,
- 3- Kişinin ilgi ve tutumlarını keşfetmek,
- 4- Yeteneklerini geliştirmek,
- 5- Kişiyi ekonomik bağımsızlığa ve ileri öğretime hazırlamak,
- 6- Estetik ve dinlendirici etkinliklere yönelmek,
- 7- En uygun kişisel ve grup yaşamlarını sağlamak (Dalkıran ve ark., 2004)

Öğrencilerin, yalnız ders içi çalışmalarda beden eğitimi ve sporun amaçlarına uygun derecede eğitilmeleri mümkün değildir. Bu bakımdan okullarda, ders dışı faaliyetlere büyük önem ve ağırlık verilmeli, bu faaliyetler dersin devamı ve bölünmez parçası olarak düşünülmesi ve değerlendirilmelidir (M.E.B., 2000).

Bu amaçla;

1. Araç, gereç, alan ve tesislerden bütün öğrenciler yararlanmalı, çalışmalar buna göre düzenlenmelidir.

2. Her sınıf veya grup öğrencilerine gün, saat ve çalışacakları spor dalı belirtilerek haftalık, aylık ve yıllık programlar yapılmalıdır.

3. Öğrencilerin ders dışı faaliyetleri de izlenerek, değerlendirilmelerinde dikkate alınmalıdır.

4. Ders dışı faaliyetlerde görevler demokratik olarak dağıtılmalı, öğrencilerin kendi kendilerini yönetmelerine, denetlemelerine öncelik verilmeli; böylece, karşılıklı görev ve sorumluluk duygularının gelişmesine imkan hazırlanmalıdır.

5. Ders dışı faaliyetlere yeni başlayan öğrenci, hangi spor dalına uygun yeteneklerinin olduğunu bilemez ve her dalda çalışmalara katılır. Başlangıçta bu davranış normaldir. Değişik çalışmalar sonunda çocuk, yeteneğine uygun spor dalını seçme imkanına kavuşur. Öğretmen gözlem ve küçük denemelerle, öğrencinin ilgi ve yeteneğine uygun spor dalını bulmasında yönlendirici ve yardımcı olmalıdır.

6. Ders dışı faaliyetlerin temeli derslere dayandırılmalı, derslerde yaptırılan hareketler ders dışı çalışmalarla pekiştirilmelidir. Bu çalışmalar öncelikle sağlık ve eğitim bakımından ele alınmalı; şampiyon olma, yarış kazanma ön plana alınmamalı, bu duygu aşırı bir hırs ve tutku durumuna dönüştürülmemelidir. Bu yönde aşırı kamçılanmış duyguların eğitimi olumsuz yönde etkileyebileceği dikkate alınmalı, çalışmalara katılmış olmanın önemi ve değeri öğrencilere benimsetilmelidir.

7. Ders dışı çalışmalara katılmayan öğrencilerin özürlerinin sınıf öğretmeni ve okul müdürü tarafından uygun görülmesi halinde, bunların olumsuz yönde değerlendirilmemeleri yönüne gidilmelidir.

8. Ders dışı beden eğitimi ve spor çalışmalarında okulun diğer öğretmenlerinden ve çevredeki uzman kişilerden yararlanılmalıdır (Spor kolu yönetim kurulu kararı ve okul müdürünün izniyle). Ancak öğretmen olmayan uzman kişilerin seçiminde çok titiz davranılmalı, öğrencileri olumsuz yönde etkileyecek alışkanlık ve davranışları görülenlerin derhal ilişiği kesilmelidir.

9. Öğrencilerin, okulun bünyesi dışındaki diğer kuruluşlar tarafından seviyelerine uygun olarak düzenleyecekleri spor gelişim çalışmalarına yönlendirilmelerine önem verilmelidir. Hatta bu gibi öğrencilerin kulüplerine spor yapabilmeleri teşvik edilmeli ve kendilerine yardımcı olunmalıdır.

10. Okulun bulunduğu çevrede yapılabilecek spor dallarının temel öğretimi, çevre imkanları da kullanılmak suretiyle derslerde veya ders dışı çalışmalarda ele alınmalıdır. (Tenis, Kayak, Yüzme vb.)

Çok geniş bir uygulama alanı olan ders dışı faaliyetlerin okulun bünyesi içerisinde gerektiği gibi yürütülebilmesi için okul müdürlerine ve beden eğitimi öğretmenlerine bir dizi görevler düşmektedir. Buna göre, ilk öğretim ve orta öğretim kurumlarının tamamında ilgili yönetmeliğe uygun bir spor kolu kurulacaktır. Okulların eğitim öğretime başlamasıyla birlikte her okulda sınıf spor temsilcileri ve branş kaptanları seçilecek yapılacak temsilciler kurulu toplantısında yönetim kurulu belirlenecektir. Yönetim kurulu, temsilciler kurulunun görüşlerini de dikkate alarak, spor kolunun yıllık çalışma programını ve bütçe taslağını hazırlayacaktır. Okul Müdürlüğünce onaylanan bu program ve bütçe taslağı derhal uygulamaya sokulacaktır. Bütün çalışmalar bu program ve yönetmelik çerçevesinde sürdürülecektir. Spor kolu faaliyet programında sınıflar arası yarışmalara öncelikle yer verilecektir. Ayrıca okullar arası spor faaliyetleri de programlanacaktır (M.E.B., 2000).

Okulda beden eğitimi branş öğretmeni bulunmadığı takdirde spor kolu rehber öğretmeni aynı çalışmaları ilgili yönetmeliğe göre düzenler, okul bünyesinde yapılacak yarışmaların yapılması için gerekli tedbirleri alır. Okullar arası yarışmalara katılacak takımları hazırlar ve müsabakalara götürür veya götürülmesini sağlar (M.E.B., 2000).

2.3.2.7. Haftalık 6 saat ders dışı etkinliği

Okullarda beden eğitimi derslerinin dışında yapılacak beden eğitimi, spor ve izcilik çalışmalarını yürüten öğretmenlere 16/12/1998-23555 sayılı Resmi Gazete de yayımlanan ders ücretlerine ilişkin esasları belirleyen kararname gereğince, bu çalışmaların karşılığında haftada 6 saatlik ek bir ders ücreti ödenmektedir. Bu ücretin alınabilmesi için ders dışı çalışmalarına yönelik yıllık ve dönem programın, ders yılı ve dönem başında, spor kolu yıllık ve dönem faaliyet programına paralel olarak yapılan görev bölümüne göre çalışmayı yürütecek öğretmen tarafından 3 örnek olarak hazırlanması ve bu programın okul müdürlüğü kanalıyla Milli Eğitim Müdürlüğünün onayından geçirilmesi gerekmektedir. Bir örneği Milli Eğitim Müdürlüğünde kalan bu programın diğer örneklerinden biri okulda dosyalanacak bir tanesi de çalışmayı yürütecek öğretmende bulunacaktır (M.E.B., 2000).

Ders dışı çalışmaları; derslerin dışında düzenlenen sınıflar arası yarışmaları, okul takımlarının haftalık çalışmalarını, izcilik faaliyetlerini beden eğitimi faaliyet alanı içerisine giren her türlü hazırlık ve halk oyunları çalışmalarını kapsamaktadır (M.E.B., 2000).

Ders dışı çalışmaları; öğretim yılı başında hazırlanan yıllık ve dönem programa göre yürütülecektir. Bu çalışmalar için ayrı bir ders defteri tutulacak, yapılan çalışmaların ilgili öğretmen tarafından işlendiği bu defterler ücret tahakkukunda belge olarak değerlendirilecektir (M.E.B., 2000).

Ders dışı çalışma yapılırken 6 saatlik süre haftanın bütün günlerinde kullanılabilir, en ideal planlama ise 2'şer saatlik 3 güne göre düzenlemedir (M.E.B., 2000).

Uygulamalar sırasında hava şartlarının müsait olmaması çalışma yapılacak saha ve tesislerin dolu olması durumunda okul yönetimlerine bilgi vermek suretiyle program değişikliği yapılacak, yapılamayan çalışmalar hafta içerisinde planlanan bir günde uygulanacaktır (M.E.B., 2000).

Ders dışı çalışmaların planlanmasında, çalışma yapacak öğretmen ile çalışmalar katılacak öğrencilerin zamanlarının boş olması esastır. Bu planlama, çalışmayı yürütecek öğretmen tarafından yapılır (M.E.B., 2000).

2.3.2.8. Sağlık kontrolü ve rapor

Okul yöntemi, okul doktoru ve yakın sağlık merkezleriyle ilişki kurarak eğitim yılı başında tüm öğrencilerin sağlık denetiminden geçirilmesine çalışılmalıdır. Bu denetimde; rahatsızlığı önceki yıllardan bilinenler ve rahatsızlığını ileri sürenler (sağlık denetimi yapılmaya kadar) öğretmen tarafından korunmalıdır. Hasta ve özürlü öğrencilerin derse ilgilerini çekecek her türlü önlem alınmalı, raporların sınırları içinde durumlarının gerektirdiği görev ve faaliyetlere sokularak, aktif duruma getirilmelidir (Aracı, 2000).

2.3.3. Bayan ve Erkek Öğretmenlerin Ders İşleme Durumları

Beden eğitimi dersinin kız ve erkek öğrencilere, ayrı ayrı ve kendine mahsus öğretmenlerle uygulanmasında, pek çok fizyolojik ve psikolojik sorunlar yanında,

özellikle kız öğrencilerin ilgisini artırma yönünden büyük fayda vardır. Bu bakımdan bayan ve erkek beden eğitimi öğretmenlerinin sayıca elverişli olduğu yerlerde, bunun aksine bir uygulamaya kesinlikle gidilmemelidir (Aracı, 2000).

Treanor ve ark. (1996)' na göre, beden eğitimi dersinin daha verimli yapılabilmesi için çok yönlü araştırmalar yapılmaktadır. Bu araştırmalardan biri de öğrencilerin tutum ve davranışlarının cinsiyet kavramı ile olan ilişkisidir (8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi CD' sinden, 2004, 184_0514).

Lirgg (1993), “yapılan çalışmalarda karma beden eğitimi derslerinde kız ve erkek öğrenciler arasında büyük farklılıklar olduğu ve kızların kendi cinsiyet grupları ile işlenen derslerden daha olumlu deneyimler edindikleri bulunmuştur. Buna ek olarak kız öğrenciler farklı cinsiyet grupları ile işlenen dersler becerilerini geliştirmek için daha az fırsat bulabilmekte, öğretmenle etkileşimlerinin daha az olduğu da görülmektedir” demektedir. (8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi CD' sinden, 2004, 184_0514).

Yine Lirgg (1993), kız öğrencilerle karşılaştırıldığında, erkek öğrencilerin kendi fiziksel kapasitelerini ve becerilerini daha iyi algıladıkları ve bunu başarılı bir şekilde ortaya koydukları, kız öğrencilerin kendi kapasitelerini ve becerilerini ortaya koymakta tereddüt yaşadıkları ve özellikle mücadele gerektiren beden eğitimi derslerinde çekingen davrandıkları ortaya çıkmıştır demektedir (8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi CD' sinden, 2004, 184_0514).

2.3.4. Beden Eğitimi ve Spor Uygulamaları ile İlgili Genel Esaslar

1. Birinci ergenlik çağına kadar, gelişim özellikleri yönünden kız ve erkek çocukları arasında büyük farklılık görülmez. Ancak her sınıfta aynı takvim yaşlarında, fakat farklı biyolojik gelişiminde öğrenciler bulunacaktır. Derslerde ve ders dışı çalışmalarda bu konu göz önünde tutulmalı, gerektiğinde seviye grupları oluşturularak tüm öğrencilere eğitim imkanı sağlanmalıdır.

2. Derslerde ve ders dışı çalışmalarda yüklenmeleri şiddeti seviyeye uygun düzenlenmelidir. Aşırı terleme; hiç terlememe, aşırı kızarma çabuk yorgunluk ve isteksizlik vb. belirtiler görüldüğünde; nabız sayılmalı ve değerlendirilmesi yapılarak gereken önlemler alınmalıdır.

3. Derslerde ve diğer çalışmalarda, öğrencilerin yaratıcılıkları göz önüne alınarak, hareketlerde onların buluşlarına yer verilmeli ve bu konuda yönlendirilmeleri sağlanmalıdır.

4. İlköğretimin ilk üç sınıfında, beden eğitimi dersleri hayat bilgisi üniteleri, ile bağlantılı olmalı, oyun ve taklitlerden büyük ölçüde yararlanılmalıdır. Oyun, çocuk hayatının bir parçasıdır. Bu yolla beden, zihin ve sosyal yetenekleri ile duyguları ortaya çıkar. Ancak; oyunlar her türlü hareketleri kapsamadığından, dersin amaçlarını gerçekleştirebilmek için hareket değeri kazandırılmış dramatizeler ile az ölçüde düzeltici alıştırmalara da yer verilmelidir.

5. Gelişme çağındaki çocuklarda eklem ve kasları aşırı zorlayan hareketler ile statik kas çalışmalarını gerektiren hareketler zararlıdır. Bu tür uygulamalardan kaçınılmalıdır.

6. Temiz hava ve güneşin, çocuğun sağlıklı gelişimi bakımından faydaları düşünülerek, spor salonu bulunan okullar dahil olmak üzere, derslerin uygun hava şartlarında açık havada yapılmasına önem verilmelidir.

7. Her türlü şartlarda kolaylıkla uygulanabilen sağlıklı büyüme ve gelişme için en uygun faaliyetlerden birisi olan kır koşularının seviyeye uygun şekilde ve arada diğer faaliyetlere yer verilerek (yürüme, sıçrama, sekme, yaylama, esnetme, çevirme, savurma, döndürme vb.) derslerde ve ders dışı çalışmalar da uygulanmasına önem verilmelidir. Bu suretle hava şartları uygun olmadığı zamanlarda, derslerin amaca uygun biçimde işlenmesi sağlamış olacaktır.

8. Derslerin monotonluktan kurtulması ve tüm öğrencilerin ders içerisinde etkin olmalarının sağlanması, ders veriminin artırılması yönünden sınıfın tamamı sürekli olarak aynı konuda eğitim verilmesi her zaman yararlı olmamaktadır.

Özellikle ders dönemleri sonlarına doğru kazanılan becerilerin pekiştirilmesi, derslerde canlılık sağlanması için; zaman zaman istasyon yöntemiyle ders yapılmasında büyük ölçüde yarar görülmektedir.

Bu durumda sınıf, uygun sayıda gruplara ayrılarak her grup başka bir dalda ya da başka bir araçta çalıştırılır. Belli sürelerde gruplar istasyon değiştirerek bu çalışma sürdürülür. (basketbol, voleybol, atmalar, atlamalar vb.) Gruplara her dalda bir ya da birkaç uygulama yaptırılır. Böylelikle öğrencilerin istasyon değişerek çalışmaları sağlanır.

Ayrıca hareketlerin seçiminde istek grupları da oluşturulabilir.

9. Her kademedeki okullarımızdan beden eğitimi dersi ile ders dışında düzenlenen spor çalışmalarının, okulların çoğunda spor salonu bulunmadığından açık alanlar veya uygun olan kapalı yerlerde yapıldığı bilinmektedir.

Beden eğitim dersi ve spor çalışmalarının Türk Milli Eğitiminin amaç ve ilkeleri doğrultusunda yapılabilmesi için, uygulama alanlarının eğitim-öğretim çalışmalarına elverişli fiziki şartları taşıması gerekmektedir.

Sözü edilen faaliyetler için uygun tesis olmayan okullarda;

a) Kış mevsiminde açık alanda ders veya spor çalışması yapılacak ise, Öğrencilerin bu çalışmalara faaliyetin gerektirdiği uygun kıyafet ile katılmaları sağlanmalıdır.

b) Beden eğitim derslerinin, kır koşusu uygulamaları ve öğrencilerin tümünü faaliyete sevk eden hareket ve oyunlara yer verilerek işlenmelidir.

c) Ders veya çalışmaların başlama ve bitiminde öğrencilerin uygun bir ortamda kıyafet değiştirmelerinin sağlanması, beden eğitimi dersi yapılan spor alanı, spor salonu, çok amaçlı salon, koridor ve sınıfların temiz tutulmasına özen gösterilmeli, bu hususta temizlik görevlileri ile birlikte öğrencilerden de yararlanılması, ders yapılan çok amaçlı salon, koridor veya uygun görülen diğer bölümlerin mümkün olduğu taktirde teneffüs yeri olarak kullanılmaması gereklidir.

d) Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin yapıldığı kapalı yerlerin temizliği, havalandırılması ve ısıtılması için okul müdürlüklerince gerekli tedbirlerin alınması, öğrenci sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır

(<http://www.akademikspor.com/bedenegitimi/11.asp>).

2.4. Beden Eğitimi Öğretimi

Genellikle, beden eğitimi derslerinde öğrencinin yaşantısı etkileşim süresinde öğretmenin ne yaptığını ve söylediğini doğrudan yansıtır. Bu düşünüldüğünde, her öğretmenin her derste yüzleştiği asıl soru “öğrencilerime nasıl ulaşırım?” veya “derste yer alan hareketin amaçla paralel olmasını nasıl sağlarım?” sorusudur (Mosston ve Asworth, 2004).

Başarılı öğretim, amaçlanan ile derslerde ortaya çıkan durumlar arasındaki uyumdan doğar. Bu uyumu gerçekleştirmek için öğretmen bu potansiyel uyumu

arttırabilecek veya engelleyebilecek birtakım etkenleri bilmeli ve bunları çözümlmelidir (Mosston ve Asworth, 2004).

Gösterilenlerin dışında sınıf gerçeğinde varolan başka etkenler de vardır. Bu etkenlerin her biri için örnekler, kuramlar ve felsefeler geliştirilmiştir. O halde, öğretmen bütün bu bilgileri nasıl kullanabilir? Kullanılabilir araştırmaları kendi öğretim davranışına nasıl sokabilir? Ne amaçla neyi seçeceğini nasıl bilebilir? (Mosston ve Asworth, 2004).

Bu sorulara çözüm bulma arayışında, öğretim ile ilgili üç düşünce ortaya çıkmıştır.

2.4.1. Karşıtlık Sorunu

Son yıllarda öğretmenler sayısız düşünce, program, araştırma sonucu ve “paketlenmiş” materyalin altında ezilmiştir. Bunların bazıları yararlı, bazıları da değildir, ama hepsi karşıtlık fikrini savunur bu veya şu düşünce bütün diğer düşüncelere karşıdır. Her bir bakış açısı beden eğitiminin sorunlarına tek bir çözüm olarak ortaya konulur. Grup eğitime karşı bireycilik, ezberci öğrenime karşı problem çözüme, gelişime yönelik çalışmalara karşı top oyunları karşıtlık düşüncesini ortaya koyan düşüncelerden sadece birkaçıdır. Bu kutuplaşmalar beden eğitimi programlarının düzenlenmesinde karışıklığın ve dengesizliğin oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Öğrenciler bütün boyutlarda deneyim kazanmak ve gelişmek durumundadır. O halde, bir birey olarak öğretmen her bir açının iyi düşüncelerini kendi öğretim davranışının içine nasıl sokacağını nasıl bilir? (Mosston ve Asworth, 2004).

Bu karşıt düşünceler öğretmeni bütün yönleri çeken kuvvetlerin sadece birkaçıdır. Dünyada gelişme göstermiş oldukça fazla “etki” “okul” ve “sistem” vardır; bunların her biri karşıtlık olgusunu yansıtır. Her biri farklı bir yöne çeker, her biri bir şeyi vurgular ve her biri öğretim alanındaki parçalanma durumuna katkıda bulunur (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.2. Kişisel Özellikler Sorunu

Öğretime yaklaşım, her zaman kişisel özelliklere dayalı olmuş ve öğretimin sezgisel, doğal ve bazen de gizemli olduğu düşüncesini temel olarak almıştır. Bu da

genellikle öğretmenlerin her şeyi yapmasına izin verilmesi sonucunu doğurmuştur. Ne de olsa, bir kişinin sezgisi ve gizemciliği bir diğeriinkine kadar iyidir (Mosston ve Asworth, 2004).

Bu doğal öğretim düşüncesi, “bireysel özgürlük”, “benim yolum”, “kendi bildiğimi yapmak”, “doğal olmak”, “öğretim bir sanattır” ve bunlara benzer ifadelerle desteklenmiştir (Mosston ve Asworth, 2004).

Bu, kişisel özelliklerin varlığını veya gücünü inkar etmeye kalkışmak değildir. Bireyi özel yapan sahip olduğu kişisel özelliklerin toplamıdır. Ancak, kişisel özellikler profesyonel bir öğretim kuramı görevi göremez. Bir bireyin kişisel özellikleri, öğretimi ve onun öğrenme üzerindeki etkisini anlamada işe yaramaz. Kişisel özelliklerin ötesinde yer alan bir öğretim yapısına ihtiyaç vardır Arayış, kişisel özelliklerden bağımsız, kullanmak isteyen herkes için kullanılabilir özellikte, birleştirilmiş bir öğretim kuramıdır. Böyle bir kuram ile bunu kullananların kişisel özelliklerinin birleşimi, öğretimin anlaşılması için daha geniş bir zemin oluşturur (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3. Öğretme, Öğrenme ve Hareket İlişkileri

Öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki, her zaman belirli bir öğretme ve öğrenme davranışını yansıtır. Bu davranışlar hedeflere ulaşmayla sonuçlanır. Öğretme davranışı, öğrenme davranışı ve hedefler arasındaki bağ kaçınılmazdır. Öğretme, öğrenme ve hareket her zaman pedagojik bütünlük olarak düşünülen bir kavram olarak var olmuştur (Mosston ve Asworth, 2004).

Bu ilişkiler aşağıdaki şekilde açıklanabilir:

Bu bağımsız olgular arasındaki sürekli ve karşılıklı ilişki, öğretim olgusunu araştırmada bize üç seçenek sunar. Hedefler hakkında soru sormak ve daha sonra öğretmen ve öğrenci ile bağlantılarını incelemek mümkündür. Öğrenme davranışı hakkında soru sormak ve bundan sonra diğeri ikisi ile ilişkisini araştırmak mümkündür. Üçüncü olasılık ise, öğretme davranışını başlangıç noktası olarak ele almak ve daha sonra ilişkilerinde olası seçenekleri belirlemektir. Birleştirilmiş bir öğretim kuramı geliştirme girişiminde, öğretme davranışı başlangıç noktası olarak kullanılır. Bu kuramı geliştirmede ilk adım, bütün öğretimi kapsayan ve birleştirilmiş

bir yapı ortaya çıkarabilecek bir aksiyon temelindeki (kabul edilebilir gerçek) görevi gören, tek ve birleştirici bir ilke belirlemektir (Mosston ve Asworth, 2004).

Öğretme, öğrenme ve hareket davranışı bir kararlar zinciridir.

Her bir öğretim girişimi daha önceden alınmış bir kararın sonucudur. Bu, her tür öğretim, konu, zaman ve kültür için geçerlidir. Temkinli öğretim işi her zaman kararlara bağlıdır. O halde, olası kararların doğasını ve onların insanlar üzerindeki etkisini anlamak, birleştirilmiş bir kuram oluşturmak için bir temel görevi görebilir (Mosston ve Asworth, 2004).

İkinci adım, her öğretme-öğrenme bölümünde sürekli verilmesi gereken kararların kategorilerini belirlemektir. Bunlar hedefler, konu, belirli alıştırmalar, düzenleme işleri ve öğrenciye dönüt sağlama şekilleri hakkındaki kararlardır (Mosston ve Asworth, 2004).

Bir bölümü öğretmeden önce, öğretmenler aşağıdaki başlıklar hakkında kararlar vermelidir:

2.4.3.1. Bölümün hedefi

Bu karar bölümün amacını ortaya koyar. Öğretmen “Bu bölümde nereye gidiyorum?” sorusunu sorar (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3.2. Bir öğretim stilinin belirlenmesi

Bölümün hedefine ulaşmasını sağlayacak bir öğretim stili seçebilir (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3.3. Beklenen öğrenme stili

Hedefler ve öğretme stili hakkındaki ilk iki karar, öğretim stilini yansıtacak uygun bir öğrenme stilinin oluşmasını sağlar. Hangi öğrenme stilinin yaratılacağı kararı önceki iki kararın önemini artırır (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3.4. Kime öğretilecek?

Bir sınıf ortamında dersin farklı bölümlerinde kiminle ilişkide olunacağı konusunda bir karar verilmelidir. Bütün bir sınıfta mı? Bir grupta mı? Bir kişiyle mi? (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3.5. Konu

Ne öğretilceği ve öğrencilere hangi çalışmanın/çalışmaların sunulacağı hakkında bir karar verilmelidir. Bu kategori dört karar daha içerir:

- a) **Neden bu konu?:** Bu çalışma, hedefi karşılayacak mı?
- b) **Nicelik:** Beden eğitiminde her çalışmada bir sayısal değer vardır (10 set atış; 20 sınav; ½ mil koşu, vs.). Ne kadar uygundur?
- c) **Nitelik:** Yapılan her çalışma bir kalite düzeyini gösterir. Çalışma ne kadar iyi yapılmalıdır?
- d) **Sıra:** Beden eğitiminde her çalışmanın belirli bir sırası vardır (hareketlerin belirtilmiş sırası) (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3.6. Nerede öğretilcek (mekan)?

Her alıştırma bir yerde gerçekleşir. Hangi mekan en uygunu olacak? (Mosston ve Asworth, 2004).

2.4.3.7. Ne zaman öğretilcek?

Bu kategori birkaç zaman bağlantılı karar içerir:

- a) **Başlama zamanı:** Her çalışmanın (koşu, atlama, cirit atma, vs.) bir başlama zamanı vardır.
- b) **Hız ve ritim:** Hız ve ritmi olmayan hareket yoktur.
- c) **Süre:** Bütün alışırmalar zaman akışı içerir.
- d) **Durma zamanı:** Her çalışma belirli bir zamanda biter.
- e) **Aralık:** Aralık kararı iki çalışma arasında geçen zaman ile ilgilidir
- f) **Bitiş:** Bütün bölümün bitmesiyle ilgili bir karar verilmelidir (Mosston ve Asworth, 2004).

2.5. Beden Eğitimi Hakkındaki Kanun ve Yönetmelikler

2.5.1. Gençlik ve Sporla İlgili Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

2.5.1.1. Gençliğin korunması

Madde: 58- Devlet İstiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk İlke ve İnkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır

(<http://www.akademikspor.com/bedenegotimi/1.asp>).

2.5.1.2. Sporun gelişmesi

Madde: 59- Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur (<http://www.akademikspor.com/bedenegotimi/1.asp>).

2.5.2. Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu (VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı)

Eğitim veren kurumlarda durum, tesis ve diğer açılardan çok farklı görünmemektedir. Toplumunu oluşturan bireylerin sağlıklı, becerikli, üretken olmaları, dengeli bir kişilik geliştirmelerinde, kısaca beden, zihin, duyu ve sosyal yeteneklerinin ulusal amaçlar doğrultusunda geliştirilmesi ve yönlendirilmesinde etkili araç beden eğitimi ve spor etkinlikleridir. Gelişen teknolojinin, hızlı kentleşmenin ve hayat şartlarının bireylere getirdiği bunalım ve baskıları azaltmak, bunların insan üzerindeki olumsuz etkilerini hafifletmek, dolayısıyla sağlıklı bir toplum yaratmak için beden eğitimi ve spor etkinliklerini insan yaşamında vazgeçilmez bir alışkanlık haline getirmek gerekmektedir. Bu alışkanlığın verileceği en uygun yaş grubunu da başta ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Öyle ki, sporcu piramidinin tabanı tamamen okulların bünyesi içindedir. Sayıları 50000' in üzerinde olan okullardan sadece 672' sinde spor tesisi bulunmakta, bunların 446' sı nizami olup, 226' sı açık spor tesislerinden oluşmaktadır (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/beden/oik530.pdf>).

Standartlara uygun spor salonu sayısı 220' dir. Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre, bu tesislerin ağırlıklı olarak İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa gibi büyük illerimizde yer aldığı görülmektedir. 50.233 okuldan 672' sinde spor tesisi bulunmakta (% 0,13), spor salonu bulunan okul oranı % 0,4 olup, bu tesisler de yeterince verimli kullanılmamaktadır. Sayılarla okul spor eğitimindeki tesisleşme oranlarının yetersizliği sonucu 7-18 yaş grubundaki yaklaşık 12 milyon çocuk ve gencimizin hiçbir spor tesisi bile görmeden sporu öğrenmeleri ve tanınmaları konusunda ne derecede başarılı olabilecekleri, teorik bilgilerle de sporu severek yaşam biçimi haline getirmelerinin zorlukları ortadadır (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/beden/oik530.pdf>).

Spor tabanını oluşturan ilköğretim çağındaki çocukların haftalık beden eğitimi ders saatleri, ilk 5 yıl için haftada 3 saatten 2 saate, ikinci üç yıl (6,7,8. sınıf) için haftada 2 saatten 1 saate indirilmiştir. Okutulan 11 yıllık toplam beden eğitimi dersleri açısından ülkemiz, toplam 19 Avrupa ülkesi içinde 18. sırada yer almaktadır (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/beden/oik530.pdf>).

Okullardaki spor tesisleri oranlarının VIII. Beş Yıllık Plan döneminde, binde 13' lerden gerçekçi ve makul düzeylere (yüzde 10) yükseltilmesi, bu Kalkınma Planı döneminde yapılacak her ilk ve ortaöğretim kurumlarında spor tesislerinin de inşa edilmesinin zorunlu hale getirilmesi sağlanmalıdır. Spor tesisi bulunmayan veya ödenek yetersizliğinden tesisleri yarım kalan okullarda, spor tesislerinin hayırsever vatandaşlarca veya sponsorlarca yapılması teşvik edilmeli ve bu tesislere bu vatandaşların ve sponsorların isimlerinin verilmesi sağlanmalıdır. Mevcut okul spor tesislerinin çok düşük kapasitede (yüzde 15) kullanılıyor olması ve bu tesislerin daha verimli bir şekilde kullanılabilmelerini sağlamak amacı ile, mesai saatleri dışında okul spor tesislerinin, işletme giderleri karşılanmak kaydıyla, bulunduğu semt ve mahalle sakinlerinin kullanımına açılmaları ve beden eğitimi öğretmenlerinin ders ücreti karşılığında bu tesislere gelen vatandaşlara spor eğitimi vermelerinin sağlanması teşvik edilmeli ve bu amaçla gerekli mevzuat değişiklikleri yapılmalıdır (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/beden/oik530.pdf>).

Ülkemizdeki spor yapılanmasının, Rapor' da önerilenlerin doğrultusunda yeniden şekillendirilmesi halinde; Türkiye Beden Eğitimi ve Spor Yönetimi katılımcı bir demokrasiyi gerçekleştirmiş olacaktır. Bu yönetim biçimi; tesislerin yapımı ve

verimli kullanımı, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, yerel yönetimlerle ve halkla ilişkiler, kaynak sağlanması, çağdaş spor bilincinin geliştirilmesi ve insanımızı yakından ilgilendiren tüm sosyal konuları kısa sürede olumlu etkileyecektir. (<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/beden/oik530.pdf>).

2.5.3. İlköğretim, lise ve dengi okullar eğitici çalışmalar yönetmeliği

Tebliğler Dergisinde Yayımlı Tarihi ve Sayısı : 06/06/1983-2140

Madde 125- Öğrencilerin bir bütün halinde gelişmelerine imkan vermek, bedenî ve ruhî yönlerden dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olmalarını sağlamak ve boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilme alışkanlığı kazandırabilmek için okullarda öğrenci seviyelerine göre çeşitli beden eğitimi çalışmalarına yer verilir.

Madde 126- Her öğrencinin sağlık durumu ve kabiliyeti ölçüsünde beden eğitimi çalışmalarına ve bir spor faaliyetine katılması sağlanır.

Madde 127- Beden eğitimi çalışmaları, "Okul Spor Kolları Yönetmeliği" ne ve Bakanlıkça verilecek emirlere göre yürütülür.

Madde 128- Eğitici kol çalışmaları arasında yer alan izcilik çalışmaları "Türkiye İziciler Yönetmeliği"ne ve Bakanlıkça verilecek emirlere göre yürütülür. (<http://www.akademikspor.com/bedenegitimi/28.asp>).

2.6. Beden Eğitimi ve Spor

Beden eğitimi ve spor bireylerin fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişmelerini sağlayan bir bilimdir (<http://www.akademikspor.com/sporsalbilimler/bedenegitimi.asp>).

2.6.1. Spor

Sporun bazı olanakları elde etmek için bir araç olarak kullanılmasına bugün hemen hemen bütün toplumlarda rastlanmaktadır. Oysa, spor özü nedeniyle bir araç değil, kendi başına bir amaç durumundadır. Zevkle istenerek yapılan kendine özgü kurallar ve kurumları olan genellikle yarışma biçiminde ortaya çıkan sistemli fiziksel hareketler bütünü olan spor, insanların zihinsel ve bedensel gelişmelerine hizmet

ettiği gibi çalışma yaşamında verimin artmasına kişiliğin gelişmesine ve insanın toplumsallaşmasına katkıda bulunur (M.E.B., 2000).

Fişek (1983)' e göre spor; bireyin topluma uyumunu sağlayan, kişilerin ruh ve beden sağlıklarını güvence altına alan bir uğraşı alanıdır (Erkal ve ark., 1998).

Özmen (1976)' e göre spor; başarıyı genişletme ve yarışmada üstün gelme amacı için gösterilen çabayı, bedensel bakımdan daha yetenekli olanların seçilmesini ve seçilenlerin sürekli ve yoğun bir eğitimle yetiştirilmesini gerektiriyor. Böylece spor, daha çok yarışma içermekte ve yüksek düzeyde oyun, mücadele ve ağır kas çalışmasını gerektirmektedir (Erkal ve ark., 1998).

Erkal (1986)' a gör, bir sosyal olay olarak spor, eğitim kapsamı içerisinde düşünüldüğüne göre, eğitimin ekonomik kalkınmaya katkısından bahsederken, spor için ayrılan kaynakların ve faaliyetlerinde aynı görevi yerine getireceği belirtilebilir (Erkal ve ark., 1998).

Coakley (1986)' e göre spor; iç ve dış faktörlerle motive edilmiş bireylerin nispeten karmaşık fiziksel becerilerin kullanımını veya fiziksel çabayı gerektiren kurumsallaştırılmış rekabete dayalı aktivitelerdir (Yetim, 2000)

Spor, bireyin fizyolojik ve psikolojik yönden sağlığını geliştiren, sosyal davranışlarını düzenleyen, zihinsel ve motorik belirli bir düzeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur (Yetim, 2000)

Özoğlu (1979)' na göre spor; güdümlü ve amaçlı belirli kurallara ve teknik yöntemlere, diğer bir deyişle belli bir eğitime bağlı olan aynı zamanda yapanlarda olduğu kadar izleyenlerde zevk ve heyecan gibi gereksinmelerini doyuran, kişileri psikolojik açıdan bağlayan (sporcuya da sporcularla seyircileri bütünleştiren ve özdeşleştiren) bir hareket kümesidir (Erkal ve ark., 1998).

Spor, az veya çok dakiklik, incelik isteyen beden hareketlerinin doğrudan kendisinden zevk alırken eğlendiren hatta, dinlendiren ve genellikle bazı kurallara uyularak yapılan bir eylemdir (Erkal ve ark., 1998).

Spor, ferdin tabii çevresini beşeri çevre haline çevirirken, elde ettiği yetenekleri geliştiren belirli kurallar altında araçlı veya araçsız ferdi veya toplu olarak boş zaman faaliyeti kapsamı için de veya tam zamanını alacak şekilde meslekleştirerek yaptığı sosyalleştirici toplumla bütünleştirici ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi dayanışmacı ve kültürel bir olgudur (Erkal ve ark., 1998).

Spor, kısa vadeli belirli amacı olmayan ve belli kurallara göre bireysel ya da ortaklaşa oyunlar şeklinde ortaya konan fiziksel hareketler bütünüdür (Erkal ve ark., 1998).

Konrad Lorenz sporu, insan doğasında bulunan saldırganlık için sağlıklı bir emniyet sübabı, saldırganlık güdüsünü denetim altına alan, uygun dostça rekabet ortamı; savaşın da barışçı ikamesidir, diye tanımlamaktadır (Armağan, 1982: Doğan' dan, 2004)

2.6.2. Beden Eğitimi ve Spor Arasındaki Fark

Beden eğitimi; Milli Eğitimin temel ilkelerine uygun olarak kişinin beden, ruh ve fikir gelişimini sağlamaktır. İnsanın, toplum kurallarına uygun olarak yaşaması, birbiriyle olan ilişkilerinin iyi örneğini verebilmesi, yardımsever, insan haklarına saygılı, dürüst davranması, zeki, ruhsal ve bedensel yapı itibariyle sağlıklı olmasıyla bağlantılıdır. Beden eğitimi, insanın sosyalleşebilmesi ve kişiliğini bulup doğru bir çizgi üzerinde yol almasında büyük rol oynar. Kısaca beden eğitimi bireyin beden sağlığını, ruh sağlığını, beden becerilerini geliştirmeye yönelik, gerektiğinde çevresel koşullara ve katılımcıların özelliklerine göre değiştirilebilen esnek kurallara dayalı oyuna, cimnastiğe, spora dönük alıştırma ve çalışmaların tümünü kapsayan geniş tabanlı bir etkinliktir (Aracı, 2000).

Spor, beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek çeşitli branşlarda somutlaşmış, üst düzeyde yapıldığında fizyolojik, psikolojik, estetik, teknik özellikleri gerekli kılan yarışmaya dayalı ve katı kurallarla çevrili bir etkinliktir. Görünürdeki en çarpıcı amacı (beden eğitimi ile birlikte taşıdığı eş amaçlar dışında) yarışmak ve kazanmaktır (Aracı, 2000).

Beden eğitimi ve spor arasındaki fark ise şöyle açıklanabilir; beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketlerin bütünüdür. Spor ise, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında, belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme amacını içerir (Aracı, 2000).

Başka bir kaynağa göre ise; beden eğitimi zorunlu bir faaliyettir, okullarda yapılır, Milli Eğitimi Bakanlığı' nın belirlediği bir plan ve program kuralları

içerisinde meydana gelir. Spor ise zorunlu olmayan bir faaliyettir, spor klüplerinde, uzman antrenörlerin belirlediği çerçevede yapılır

(<http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/besfark.htm>).

2.6.3. Spor Eğitiminin Önemi

Çöndü (1999)' ye göre; günümüzde beden eğitimi ve sporun önemini üç yönden ele almak mümkündür;

- * Sağlık Açısından,
- * Estetik Yönden,
- * Felsefi ve Pedagojik Yönden,

Yaşam grafiği içinde birçok insan ekonomik hayatını bedensel gücü ile kazandığı gibi birçok insanda zihinsel gücü ile kazanmaktadır. Bu iki tür insan hayatı içinde beden eğitimi aynı derecede geçerli ve önemlidir. Aynı zamanda beden eğitimi zihinsel, bedensel ve zihinsel fonksiyonların gelişmesinde en önemli araçtır. 30 yaş üzeri masa başında çalışan oturak hayatı ortamındaki büyük kitleyi oluşturan bugünün hastalığı hareketsizlik ve buna bağlı olarak şişmanlık hastalığıdır. Hareketsizlikten doğan vücuttaki aşırı yağlanma, günümüz insanını çeşitli arayışlar içine itmiştir. Bunlara çeşitli örnekler verebiliriz; beslenme rejimleri, düşük kalorili besinleri tercih etme, çeşitli zayıflama tabletleri gibi. Beden eğitimi spor olgusu içinde ele alırsak günümüzde tam gün uğraşı ve yeni gelişmeleri yakından takip etmeyi gerektiren ve yine geniş bir meslek ve sanayi kolu olarak dünya pazarı açısından da değerlendirilmesi ayrıca sağlığa zarar verebilecek malzeme ve ilaçlardan da kaçınabilmek önemli bir boyuttur.

Bugün her insanın güzel bir vücut görünüşüne ihtiyacı vardır. Bu durum ayrıca bayanlar arasında daha yaygın bir ihtiyaç: olmuştur. Çünkü her bayan güzel görünmek zorundadır. Erkeklerde de bu duygu küçümsenmeyecek kadar ileridir. Ayrıca insan vücudunun oranlı ve düzenli gelişimi her dönemde bir çok sanata konu olmuştur.

Kişiyi toplumsal yönden geliştirmek için ruhsal, bedensel ve zihinsel çalışmalar birbirine bağlı ve paralel olarak ele alınmalı ve asla ayrı ayrı düşünülmemesi gerekir (Kurnaz, 2003).

2.6.4. Okul Sporü

Thomas (1995)' a göre beden eğitimi dersinin psikolojik konuları öncelikle, eğitimle ilgili alanları kapsamaktadır. Spordan beklenen pedagojik etkiler çok farklı değerlendirilmekle birlikte, bugüne kadar, spor faaliyetlerinin eğitimsel değerinden asla şüphe edilmemiştir. Eğitimle ilgili hedeflere spor yoluyla ulaşabilir miyiz sorusuna, sadece spora ve spor dalına özgü davranış ve yaşantı ihtimallerine bakarak yeterli bir cevap bulamayız. Takınılan pedagojik tavrın şekli ve türü de burada önemli bir rol oynamaktadır. Beden eğitimi öğretmenleriyle öğrenciler arasında ve/veya öğrencilerin kendi aralarında etkileşim ve iletişim süreçleri hüküm sürmektedir. Belli kuralları olan bu süreçler ilgili kişilerin düşünce, yaşantı ve davranışına kısa ya da uzun süreli etkiler yapan psikolojik olayları harekete geçirir (İkizler, 2000).

Yine Thomas (1995)' a göre okul sporundaki spor psikolojisiyle ilgili yaklaşımlar, gençlerin kişilik gelişimiyle ilgili çalışmalara yardımcı olmaktadır. Bu iki konu arasındaki ilişki üzerinde çok durulmuştur, Okul içi ve dışı spor faaliyetlerinin öğrencilerin kişiliğinin gelişimini olumlu yönde etkileyeceği şeklindeki görüş, bir önyargı ve temenniden öteye gidememektedir. Bilimsel olarak kanıtlanmamış olan bu varsayımın yanlışlığını ortaya koyan birtakım gerçekler de söz konusudur: Örneğin, okula başlayana kadar öğrencinin kişiliği birçok yönden ana hatlarıyla zaten şekillenmiştir. Ayrıca kişilik, okul dışı faktörlerden, öğrenme şartlarından ve beden eğitimi dersiyle ilgisi olmayan konulardan, spora göre daha çok etkilenmektedir. Öğrencilerin, sporla ilgili etkinliklere tüm benlikleriyle katılması gayet doğaldır; sadece, buradan kalıcı ve sürekli bazı davranış kalıplarının benimseneceği beklentisi gerçeği tam olarak yansıtmamaktadır. Beden eğitimi dersinin kişiliğe yönelik etkileri, genel kişilik değişkenlerinin analizini hedefleyen yöntemlerle belirlenemeyecek kadar zayıf, geçici ve kolay değişebilir bir özellik arz etmektedir (İkizler, 2000).

Baurnann (1994)' a göre, spor faaliyetleri ve beden eğitimi dersinin öğrenci üzerinde hiçbir etki oluşturamayacağı kanaatine varmak da mümkün değildir. Burada, erken çocukluk döneminden itibaren sporun dışında hiçbir şeye ilgi duymayan öğrencilere bir ayrıcalık tanımak gerekir. Özellikle, okul içi spor etkinliklerinin dışında ve öğrenim saatlerinden sonra -ister performans, isterse de serbest zamanı değerlendirme amaçlı olsun- yoğun olarak sporla uğraşan

öğrencilerde spor, kişiliğin gelişimine, şekillenmesine ve bireyselliğin oluşmasına bir ölçüde katkıda bulunacaktır. Beden eğitimi öğretmenine düşen görev, spor dersinde karşısına çıkan psikolojik fırsat ve imkanlardan sonuna kadar faydalanmaktır. Özellikle de, beden eğitimi dersinin duygusal boyutu, bu dersin öğretmen tarafından bilinçli bir şekilde yönlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Yine bu dersteki endişe dolu çekingenlikten öfori tarzındaki aşırı sevinç gösterilerine kadar varan farklı duygusal yaşantılar doğal olarak kabul edilmeli ve daha bilinçli bir eğitimle yönlendirilmelidir. Duygu ve heyecanlara ket vurma veya onları rahatça ifade etme, duyguları kontrol etme ve istikrarlı bir hale getirme veya onlara karşı duyarlılık kazanmayla onları birbirinden ayırt etme beden eğitimi dersindeki duygulanımlara örnek olarak gösterilebilir (İkizler, 2000).

Beden eğitimi dersinde öğrencilerin yaşadığı korkular, okul sporunun bir başka problem alanıdır. Başarısızlık korkusu, daha önce değinilmiş olan arkadaşlarına rezil olma korkusu ve bu süreçte yaşanabilecek olan diğer korkuların yanında, beden eğitimi öğretmenin bu korkuların nasıl üstesinden geleceği ve bu aşamada ne gibi yöntemler kullanacağı gibi konular, okul sporunda ortaya çıkan sorunların çözümünde de spor psikolojisinden yararlanma imkanları olduğunu göstermektedir. Sadece beden eğitimi dersinde gözüken korkuları ortadan kaldırmak için değil, bunların hiç oluşmaması amacıyla beden eğitimi dersinin nasıl şekillendirilmesi ve yürütülmesi gerektiği konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

Bu çalışmalar öğrencilerle sınırlı kalmayıp, beden eğitimi öğretmenleri için söz konusu olabilecek korkuları da içine alacak şekilde genişletilmelidir. Bu korkulardan bazıları aşağıda yer almaktadır:

- Öğrencilerden yeterli ilgiyi görememe korkusu,
- Onları gerektiği şekilde motive edememe korkusu,
- Öğrencilerin kendisini kabullenmemesi ve saygı göstermemesi korkusu,
- Disiplini sağlayamama korkusu,
- Fazla sert ve otoriter davranma korkusu (İkizler, 2000).

Öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni tarafından okul içinde ve dışında ya da yaşam boyu spora motive edilmesi sorunu, üzerinde önemle durulması gereken konulardan biridir. Bunların, sporu bir profesyonel sporcu gibi yaşamaları beklenemez. Öğrencilerin çoğunun zorunluluktan dolayı beden eğitimi dersine

katılmış olabileceği ihtimalini hatırdan çıkarmamak gerekir. Öğretmenin görevi ise, öğrencilerini spora motive etmek ve onların ders dışında da spor etkinliklerine büyük bir heyecan ve istek ile katılmalarını sağlamaktır. Çağdaş bir beden eğitimi dersinin temel amacı da, öğrencileri yaşam boyu spor yapmaya teşvik edecek bir motivasyonu oluşturmaktır (İkizler, 2000).

2.6.4.1. Beden eğitimi öğretmene düşen görevler

-Beden eğitimi öğretmeni, öğrencisiyle yaşadığı bir çatışma veya anlaşmazlık anında tehdit ve olumsuz birtakım yaptırımlardan uzak durarak ona anlayışla yaklaşmalıdır. Arkadaşlarının önünde onu küçük düşürmekten kaçınmalı ve karşılıklı konuşarak çözüm yollarını aramalıdır.

-Beden eğitimi dersinin nasıl işleneceği konusunda öğrencilerin görüşünün de alınması yarar getirecektir. Öğrencilerden gelen önerilerin hiç dikkate almadan reddedilmesi ya da önemsenmeden göz ardı edilmesi iletişim bozukluğunu iyice artırarak motivasyonu olumsuz yönde etkileyecektir.

-Herkes aynı hareketleri tekrarlatmaktansa, mümkün olduğunca, farklı zorluk derecesi taşıyan birçok hareket örneği arasından öğrencilerin kendi istediklerini seçmesi konusunda onları serbest bırakmalıdır. Böylece, belli bir zorluk derecesinin üzerindeki hareketleri gerçekleştirmekte zorlanan öğrencilerin sürekli olarak başarısızlık yaşantılarıyla karşı karşıya kalmaları da önlenecektir.

-Öğrencilerin bireysel başarı grafiğini dikkatle izlemeli ve yeni gelişmeleri sınıf ortalamasıyla değil, öğrencinin kendi durumuyla karşılaştırmalıdır.

-Elde edilen sonuçların muhtemel nedenleri hakkında öğrencilerle konuşmalı, onların görüşlerini almalı, hatalı değerlendirmeleri düzeltmeli ve yaptıklarının sorumluluğunun kendilerine ait olduğunu iyice vurgulamalıdır. Başarısızlıkları yetenek ve beceri eksikliğine yüklemek yerine -stres ve aşırı yüklenme gibi- duruma bağlı faktörleri ön plana çıkaran açıklamaları tercih etmelidir.

-Öğrenciyi, sadece beden eğitimi dersiyle ilgili bir hareketi başardığı için övmekle yetinmeyip, dersin planlanması ve işlenmesi konusunda gösterdiği etkinlik ve katılımın önemini de vurgulayarak onun içsel motivasyonunu da güçlendirmelidir.

-Öğrencilerin beden eğitimi dersine gösterdikleri ilginin ve okul dışında spor etkinliklerinde bulunma motivasyonunun sosyal şartlarla çok yakın bir ilişkisi olduğu

gerçeğini gözden kaçırmamalıdır. Maddi sıkıntılar, spor alanlarının azlığı, lise ya da üniversite giriş sınavları öğrencilerin spor yapma imkanlarını büyük ölçüde kısıtlamaktadır. Öğrencilerin spora ilgisini canlı tutabilmek için, beden eğitimi öğretmeni bu faktörlerin olumsuz etkilerini de dikkate alan bir yaklaşım sergilemelidir (İkizler, 2000).

Okuldaki spor faaliyetlerinin spor psikolojisiyle ilişkisini ve buna bağlı oluşan düşünceler bütününe çeşitliliğini azaltmak pek mümkün değildir. Hem pedagojik hem de beden eğitimi dersinin yapısından kaynaklanan nedenlerden dolayı okul sporu, performans ve serbest zaman sporuyla da çok yakın bir ilişki çerisindedir. Aynı zamanda, sağlık amaçlı yapılan spor faaliyetleriyle de bir yakınlık söz konusudur (İkizler, 2000).

Çocukların ve gençlerin sağlık gelişiminde yeterli ölçüde yaptıkları hareketin önemi tartışmasız kabul edilmektedir. Fakat, bu gerçekle gençlerin hareket yapabilme imkanı arasında büyük çelişki vardır. Hareket alanlarının sürekli kısıtlandığı bir dünyada yaşamaktayız. Sanayileşme ve çarpık kentleşme, eskiden spor yapılan ya da oyun oynanan yeşil alanların sayısını gittikçe azaltmaktadır. Bunun yanında, televizyon ve bilgisayar gündelik yaşamımızda her geçen gün daha fazla yer ve zaman almaktadır (İkizler, 2000).

Kottrmann ve ark, (1994)' na göre, sağlıklı bir gelişimi engelleyen bu kısıtlamalardan kurtulma ve kaçınmada en önemli rollerden birini okul sporu oynamaktadır (İkizler, 2000).

Okul döneminde sporla ilgili olumlu tecrübelerin edinilmesi ve buradan kaynaklanan motivasyonunun etkisiyle yaşamın daha sonraki evrelerinde düzenli spor faaliyetleri yapabilmek için imkan ve fırsat yaratılması, psikolojik ve fiziksel sağlığın korunması ve geliştirilmesine büyük bir katkı sağlayacaktır (İkizler, 2000).

Abele ve Brehm (1990) ve Schwenkmezger (1993)' e göre gençlerin spor yapmama nedenleri üzerine yapılan araştırmalar da okul sporunun önemini ortaya koymaktadır: bu dönemde yaşanan olumsuzluklar sporu bırakma nedenleri arasında gösterilmektedir (İkizler, 2000).

Sağlığı geliştirici hareket dizileri ve davranış kalıplarının okul sporu bağlamında öğrenilmesi ve benimsenmesi süreci, sağlık psikolojisi ve okul sporunun kesişme noktasıdır (İkizler, 2000).

2.7. Türklerde Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi

İnsan topluluklarını millet yapan kültür unsurlarından birisi de spordur. Spor, kişisel olduğu kadar, sosyal bir olaydır. Türk milletinin sosyal tarihi içinde oluşan spor tarihinin, çağlar içindeki akışında, yaşadıkları ortam, meydana getirdikleri spor olaylarında etkili olmuştur. Tarih, Türkleri çok eski zamandan beri sportmen bir millet olarak kaydeder (Güven, 1999)

Bilge (1989)' ye göre Türkler çocuklarının güçlü ve iyi bir asker olarak yetişmelerine önem verirlerdi. Hun Türkleri çocuklarını yetiştirilmiş koyunlara bindirerek, ellerine ok ve yay vererek sıçan ve kuşları avlatırlardı. Böylece çocukların kas ve beden hareketlerinin uyum göstermesini sağlardı. Bunların başında da eğitici olarak yaşlı ve tecrübeli insanlar bulunurdu. İslamiyetten sonrada Türklerde beden eğitimi aynı önemini korumuş, büyük filozof İbni Sina (980-1037) beden eğitiminin önemini hastalanmadan önce korunma denilen sağlık bilgisini işlemiş ve hareketlerin kendiliğinden yapılmasının yanında plânlı bir şekilde yapılırsa daha fazla yararı olacağını vurgulamıştır (Güçlü 2001).

Osmanlılar' da ilk yapı "spor tekkesi" denilen teşkilattır. Çeşitli araştırmalardan, bu teşkilatların "güreş tekkesi" olduğu; Osmanlı İmparatorluğu' nun yayılma döneminde her alınan yere böyle bir tekkenin kurularak yörenin güçlü gençlerinin pehlivan olarak yetiştirilmek için bir araya getirildiği, imparatorluğun her şehrinde ve kasabasında sporu teşvik için böyle tekkeler kurulduğu, güreş tekkelerinin yanı başında da bünyesi içerisinde öteki sporların da yapıldığı görülmektedir (Başaran, 1990)

Akkutay (1984)' a göre, Osmanlılar' da atalarında olduğu gibi beden eğitimi, savaş eğitimi amacıyla talim şeklinde yapılmıştır. Osmanlı' da beden eğitimi ve spor saraydaki okullarda, askeri teşkilatta (kışlada), halka eğitim veren tekkelerde yapılmıştır. Saray mektebi olan Enderun' da talim olarak yapıлып II. Mahmut zamanında müzik ve beden eğitimi akademisi şekline gelerek binicilik, güreş, atlama, cirit, okçuluk gibi talimler yapılmıştır (Güçlü, 2001).

Harbiye ve askeri akademilere gerekli alet ve tesisler yaptırılmak sureti ile cimmastik dersinin konulmasını, Moda, Elpis, Imogene ve Kadıköy kulüplerinin bir araya gelerek İstanbul Futbol Birliği' ni kurmalarına bağlayan 1863-1903 döneminde, beden eğitimiyle sporun tarihleri iç içe geçmiş, buna bağlı olarak da spor

biçimsel eğitim düzeniyle bütünleşmiş durumdadır. Gerçi 1870' lerde Kağıthane' de bazı koşular düzenlenmiş, önce İzmir' de, sonra İstanbul' da 1885-1890 yılları arasında İngilizler' in oynadıkları futbol etrafında meraklılar toplanmış, güreşçi Koç Mehmet 1896 Olimpiyat Oyunları' na katılmak için düzenleyicilere başvurmuş ve Üçüncü Olimpiyat Oyunları sırasında düzenlenen yarı-resmi yarışmalarda St. Luis' e kadar gelmiş bazı Türklerin yer aldıkları görülmüştür (Fişek, 1998).

Gerileme devrinde sporda da kopukluklar başlamış, 1834' de Mekteb-i Fünun-i Harbiye gibi yeni okullar açılana kadar hiçbir çalışmaya yer verilmemiştir. Tanzimat dönemi Osmanlı' nın Batıya açıldığı dönem olduğu için bu dönemde eğitim ve spor alanında çok yenilikler olmuştur. 1863' den itibaren geçmiş sistem atılarak yerine tamamen yeni olan lüzumlu alet ve tesisler inşa edilerek 1868' de Galatasaray Sultanisi' nde eğitime geçirilmiştir. Fransız eğitim sistemi alındığı için o dönemin hocalarının tamamı Fransız olup beden eğitimi hocası Morioux' tur. Galatasaray Lisesinde haftada yarım saat "Johan Amaros" stili cimmastik öğretilmiştir (Güçlü, 2001).

Türkiye' de futbol oyunu 1890 yılında İzmir' de yerleşmiş birkaç İngiliz ailesinin gençleri tarafından hem eğlenmek, hem de spor yapmak için aralarındaki oyunlar ile başlamıştır. İzmir' de ikamet eden Lafontaine ailelerinin ileri gelenleri diğer İngiliz gençlerini de aralarına alarak 1894 yılında Bornova' da Football and Rugby Clup ismiyle bir klüp kurmuşlardır. İzmir' de oturmakta olan bazı İngiliz aileleri iş icabı İstanbul' a taşınmışlar ve İngiliz sefarethanesindeki bazı memurları da aralarına alarak Moda çayırında 1895' te futbol oynamaya başlamışlardır (Fişek, 1998).

Faik Üstünidman 1924 yılına kadar bu okulda beden eğitimi öğretmenliği yaptı. Cimmastiği gençlere sevdirep yaydı. Bir de "Riyazet-i Bedeniye" adlı bir eser yazdı. Faik bey' de John Amaros cimmastiğini öğretti ve Selim Sırrı Tarcan gibi Türk sporunun kökleşmesine emeği geçen bir şahsiyet yetiştirdi. Yabancı okullardan olan Robert Kolej de Türk spor tarihinde ayrı bir yeri olan okuldur. Basketbol ve su topu gibi branşlar ilk olarak bu okul vasıtası ile Türkiye'ye yayılmış, ilk resmi müsabakalar bu okulda yapılmıştır (Güçlü, 2001).

Meşrutiyet ve kurtuluş savaşı yıllarında (1908-1922), beden eğitimine ve öğretmen yetiştirmeye önem verilmiştir. Ülkenin kurtuluşunun bir eğitim ordusu ile

olunacağı anlaşıldığı için bu yüzden Balkan Savaşına ve Çanakkale Savaşına öğretmen okulu öğrencileri alınmamış ve bu arada beden eğitimi dersleri de hem sivil hem de askeri okullarda hızla yayılmıştır. Fakat, Balkan Savaşı (1912-1913) ve I. Dünya Savaşı (1914-1918) bu gelişmeyi yavaşlatmıştır. 1910-1911 yıllarında Maarif Nazırı Emrullah Efendi zamanında ilk lise açılarak haftada bir saat olarak Terbiye-i Bedeniye adı altında beden eğitimi dersi konulmuştur. (Güçlü, 2001).

Cumhuriyetle birlikte bütün eğitim ve öğretim kurumlarında üniversiteler hariç beden eğitimi mecburi tutulmuştur. 14 Ağustos 1923' de İcra vekiller heyetinin programının 6. maddesi, beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bir okulun açılması ve izcilik faaliyetlerine önem verileceği ve programla ilgili esasların uygulamaya konulacağı belirtilmiştir. Okyar hükümeti, beden eğitimi ve spor konusunda başarılı bazı gençleri yurt dışına yollamıştır (Güçlü, 2001).

Mustafa Necati Beyin Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde (1925-1929) ilk defa devletin beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için kurs açtığını görüyoruz. 1926' da açılan bu kursun müdürlüğünü Selim Sırrı Tarcan yapıyordu. Kursun ders programı; Beden Terbiyesi Nazariyatı, Fizyoloji, Anatomi, Mihanikiyeti Hareket, Hıfzısıhha dersleri ile Spor Nazariyatı ve Tatbiki uygulama dersleri yer almıştır. Kurs için yurt dışından öğretmenler getirilmiş, dört yıl mezun vermiş ve 1930' da kapatılmıştır (Güçlü, 2001).

13 Mart 1925'de çıkan 439 sayılı Kanunla beden eğitimi öğretmenleri bu konuda eğitim veren yüksek okul mezunlarından yetişmeye başlamış, Dr. Raşit Galip Bey Milli Eğitim Bakanı iken, Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü'ne bağlı olarak beden terbiyesi şubesi, 1933 şubatta eğitim ve öğretime açılmıştır. Öğrenim süresi 3 yıl olup ilk mezunları erkek öğrencilerdir. Kız öğrenciler 1936 yılında öğrenime alınmışlardır. İlk mezununu 1935'de vermiştir (Güçlü, 2001).

1968'e kadar Türkiye'de dört beden eğitimi öğretmeni yetiştiren enstitü vardı. 1974 ve 1976 yılları arasında üç Gençlik ve Spor Akademisi açılmıştır. 1978-1979 yıllarında Enstitülerin öğrenim süreleri dört yıla çıkarılarak isimleri Yüksek Öğretmen Okulu adını aldı (Güçlü, 2001)

Bugün Türkiye'de çeşitli üniversitelerde, beden eğitimi ve spor bölümleri, yüksekokullar ve çeşitli üniversitelerdeki Enstitülere bağlı Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dallarında yüksek lisans ve doktora eğitimi verilmekte ve bu konularda

bilimsel araştırmalar yapılmaktadır. Ayrıca, beden eğitimi ve sporla ilgili olarak üniversiteler veya bakanlıklar aracılığı ile yurtdışına, özellikle master ve doktora için öğrenci gönderilmektedir. Hizmet içi eğitim kursları düzenlenmekte, spor meslek liseleri açılmakta ve spor eğitim, sağlık ve araştırma merkezi faaliyetlerini sürdürmektedir (Güçlü, 2001)

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Araştırma Grubu

Araştırmanın evrenini Kocaeli ilinde (merkez) görev yapan Beden Eğitimi Öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çalışma örneklemini, Kocaeli' nde ki İlköğretim Okulu, Genel Lise, Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesinde (devlet okulları) görev yapan 50 öğretmen meydana getirmektedir.

Anketler Beden Eğitimi öğretmenlerinin il çapındaki toplantıları sonunda dağıtılmış, toplam 80 Beden Eğitimi öğretmenine anket soruları verilmiş, geri dönüşüm 67 adet olmuştur. Geri toplanan verilerden 17 tanesi tamamının cevaplanmaması sebebi ile değerlendirilmeye alınmamıştır.

3.2. Ölçme Aracı

Araştırmada bilgi toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Ankette 25 soruya yer verilmiştir. Soruların 21 tanesi kapalı, 4 tanesi açık uçludur. Soruların geçerlilik çalışması yapılmış olup, güvenilirlik katsayısı hesaplanmamıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler Microsoft firmasının geliştirdiği Excel paket programına yüklendikten sonra SPSS 10.0 paket programına aktarılmıştır. Frequency testi kullanılarak, n ve % olarak analizler yapılmış ve tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Ayrıca; araştırmada genel bir eğilimin belirlenmesi amacı ön planda tutulduğu için bu detaylar arasında bir ilişki aranmamıştır.

4. BULGULAR

Tablo 1: Yaş grupları

YAŞ ARALIĞI	n	%
21-25	7	14
26-30	12	24
31-35	15	30
36-40	6	12
41-45	2	4
46-50	4	8
51-55	3	6
56-56+	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 1' e göre; ankete katılan Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 80' inin, 21-40 yaşları arasında olduğu (21-25 % 14, 26-30 % 24, 31-35 % 30, 36-40 % 12)) belirlenmiştir.

Tablo 2: Cinsiyet

CİNSİYET	n	%
Erkek	29	58
Bayan	21	42
TOPLAM	50	100

Tablo 2' ye göre; ankete katılan Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 58' inin erkek, % 42' sinin bayan olduğu bulunmuştur.

Tablo 3: Meslek yılı

YIL ARALIĞI	n	%
1-5	14	28
6-10	19	38
11-15	6	12
16-20	4	8
21-25	3	6
26-30	2	4
31-35	1	2
36-36+	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 3' e göre; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 28' inin 1-5, % 38' inin 6-10, % 12' sinin ise 11-15 yıldan beri mesleklerini icra ettikleri görülmektedir.

Tablo 4: Okul türü

OKUL TÜRÜ	n	%
İlköğretim okulu	30	60
Lise	12	24
Anadolu lisesi	1	2
Meslek lisesi	7	14
TOPLAM	50	100

Tablo 4' e göre; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 60' ının ilköğretim okullarında, % 40' ının ise liselerde (lise %24, Anadolu lisesi %2, Meslek lisesi %14) görev yaptığı belirlenmiştir.

Tablo 5: İki saatlik Beden Eğitimi dersinin yeterli olma durumu

SEÇENEK	n	%
Hiç	11	22
Az	21	42
Orta	16	32
Çok	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 5' e göre; Beden Eğitimi derslerinin haftada iki saat olması, % 64 oranla yetersiz (hiç %22, az % 42) bulunmuştur.

Tablo 6: Beden Eğitimi dersinin haftalık olması gereken ders saati durumu

SEÇENEK	n	%
2 saat	6	12
3 saat	2	4
4 saat	38	76
5 saat	2	4
6 saat	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 6' ya göre; Milli Eğitim bünyesindeki okullarda Beden Eğitimi derslerinin, haftalık ders saatinin % 76 oranında 4 saat olması gerekliliği bulunmuştur.

Tablo 7: İlköğretimin birinci kademesinden itibaren Beden Eğitimi derslerinin, Beden Eğitimi öğretmeni tarafından verilmesi düşüncesine katılma düzeyi

SEÇENEK	n	%
Hiç	1	2
Az	3	6
Orta	1	2
Çok	9	18
Pek çok	36	72
TOPLAM	50	100

Tablo 7' ye göre; ilköğretimin birinci kademesinden itibaren Beden Eğitimi derslerinin, Beden Eğitimi öğretmenleri tarafından işlenmesi fikrinin büyük oranda (% 90) uygun olduğu (çok %18, pek çok % 72) bulunmuştur.

Tablo 8: Beden Eğitimi programlarında yer alan davranış ve amaçların gerçekleştirilebilme durumu

SEÇENEK	n	%
Az	9	18
Orta	20	40
Çok	19	38
Pek çok	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 8' e göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin % 18' inin, beden eğitimi programında yer alan davranışları az yerine getirebildiği, % 40' ının ise beden eğitimi programında yer alan davranışları her zaman yerine getiremediği görülmektedir. Bununla birlikte, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi programında yer alan davranışları % 38' inin çok, % 4' ünün ise pek çok yerine getirdiği de bulunmuştur.

Tablo 9: Beden Eğitimi programına ve yıllık plana bağlı kalabilme düzeyi

SEÇENEK	n	%
Az	4	8
Orta	20	40
Çok	19	38
Pek çok	7	14
TOPLAM	50	100

Tablo 9' a göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin % 8' inin az, % 40' ının ise beden eğitimi programına ve yıllık plana her zaman bağlı kalamadıkları bulunmuştur.

Ayrıca; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 38' i Beden Eğitimi programına ve yıllık plana çok bağlı kaldıklarını, % 14' ü ise pek çok bağlı kaldığını belirtmiştir.

Tablo 10: Diğer Beden Eğitimi öğretmenlerinin Beden Eğitimi programına ve yıllık plana bağlı kalıp kalamadıklarına inanma düzeyi

SEÇENEK	n	%
Hiç	3	6
Az	11	22
Orta	21	42
Çok	14	28
Pek çok	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 10' a göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin, diğer beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi programına ve yıllık plana uyup uymadıklarına yönelik soruya ise; % 6' sı hiç uyulmadığı, % 22' si az uyulduğu, % 42' si ise her zaman olmasa da uyduklarına inandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında % 28' lik bir kısım ise diğer beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi programına ve yıllık plana uyduklarına inandıkları sonucu bulunmuştur.

Tablo 11: 6 saatlik egzersiz programını uygulayabilme durumu

SEÇENEK	n	%
Hiç	1	2
Az	9	18
Orta	12	24
Çok	18	36
Pek çok	10	20
TOPLAM	50	100

Tablo 11' e göre; Beden eğitimi öğretmenlerinin % 2' si 6 saatlik egzersiz programını hiç uygulamadığını, % 18' i az uyguladığını, % 24' ü ise her zaman uygulamadıklarını belirtmişlerdir.

Bununla birlikte beden eğitimi öğretmenlerinin % 56' sı (% 36' sı çok, % 20' si pek çok) 6 saatlik egzersiz programını uyguladıklarını belirtmişleridir.

Tablo 12: Beden Eğitimi ders programlarının gözden geçirilme durumu

SEÇENEK	n	%
1 yıl	10	20
3 yıl	28	56
5 yıl	11	22
7 yıl	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 12' ye göre; Beden Eğitimi öğretmenleri beden eğitimi ders programının 3 yılda bir (% 56) gözden geçirilmesi gerekliliği fikrinde yoğunlaşmışlardır.

Tablo 13: Beden Eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okulların araç-gereç yönünden yeterli olma düzeyi

SEÇENEK	n	%
Hiç	4	8
Az	17	34
Orta	18	36
Çok	9	18
Pek çok	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 13' e göre; Beden Eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden % 42 yetersiz (% 8' i hiç, % 34' ü az), %36 oranında ise tam yeterli olmadığı bulunmuştur.

Tablo 14: Türkiye' deki okulların genelinin, Beden Eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden yeterli olma düzeyi

SEÇENEK	n	%
Hiç	5	10
Az	39	78
Orta	5	10
Çok	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 14' e göre; Türkiye' deki okulların genelinin, Beden Eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden % 88 oranında yetersiz olduğu (% 10' u hiç, % 78' i az) görülmektedir.

Tablo 15: Okulların kendilerine ait spor salonlarının olmasının dersin verimliliğini etkileme düzeyi

SEÇENEK	n	%
Hiç	3	6
Orta	1	2
Çok	9	18
Pek çok	37	74
TOPLAM	50	100

Tablo 15' e göre; okulların kendine ait salonlarının olması, Beden Eğitimi derslerinin verimliliğini etkileyeceği (% 18' i çok, % 74' ü pek çok, toplam % % 92) bulunmuştur.

Tablo 16: Beden Eğitimi derslerine katılacak öğrencilerin öğretim yılı başında sağlık kontrolünden geçirilme durumu

SEÇENEK	n	%
Hiç	20	40
Az	13	26
Orta	9	18
Çok	4	8
Pek çok	4	8
TOPLAM	50	100

Tablo 16' ya göre; Beden Eğitimi derslerine katılacak öğrencilerin, öğretim yılı başında sağlık kontrolünden geçirilmediği (% 40' ı hiç, % 26' sı az, toplam % 66) görülmektedir.

Tablo 17: Bütün öğrencilerin uygulamanın içine alınabilme durumu

SEÇENEK	n	%
Az	3	6
Orta	12	24
Çok	24	48
Pek çok	11	22
TOPLAM	50	100

Tablo 17' ye göre; Beden Eğitimi öğretmenlerinin, % 6' sı az, % 24' ü ise arada sırada, bütün öğrencilerini uygulama içine alabildiklerini belirtmişlerdir.

Bununla birlikte; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 48' inin ise çoğunlukla bütün öğrencilerini uygulama içine alabildiği söylenebilir.

Tablo 18: Beden Eğitimi derslerinin öğrenciler açısından verimli geçme düzeyi

SEÇENEK	n	%
Az	6	12
Orta	18	36
Çok	21	42
Pek çok	5	10
TOPLAM	50	100

Tablo 18' e göre; Beden Eğitimi derslerinin öğrenciler açısından % 12' sinin az, % 36' sının ise her zaman verimli geçmediği görülmektedir.

Bununla birlikte; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 42' si, Beden Eğitimi derslerinin öğrencileri açısından çok verimli geçtiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 19: Beden Eğitimi derslerinin Beden Eğitimi öğretmeni açısından verimli geçme düzeyi

SEÇENEK	n	%
Az	9	18
Orta	20	40
Çok	16	32
Pek çok	5	10
TOPLAM	50	100

Tablo 19' a göre; Beden Eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmenleri açısından verimsiz geçmekte olduğu (% 18' i az, % 40' ı orta, toplam % 58) bulunmuştur.

Tablo 20: Beden Eğitimi öğretmenlerinin kendilerini dersleri için yeterli görme düzeyleri

SEÇENEK	n	%
Orta	5	10
Çok	25	50
Pek çok	20	40
TOPLAM	50	100

Tablo 20' ye göre; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 10' u, kendisinin dersleri için kısmen yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında % 50' sinin kendisini çok, % 40' ının ise pek çok yeterli bulduğu belirlenmiştir.

Tablo 21: Beden Eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime tabi tutulması fikrine katılma durumu

SEÇENEK	n	%
Az	5	10
Orta	7	14
Çok	18	36
Pek çok	20	40
TOPLAM	50	100

Tablo 21' e göre; Beden Eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime tabi tutulması gerektiği % 76 oranında (% 36' sı çok, % 40' ı pek çok) bulunmuştur.

Tablo 22: “Beden Eğitimi dersleri öğrencilerin oyun oynaması için müfredata koyulmuş derstir” düşüncesine katılma durumu

SEÇENEK	n	%
Hiç	18	36
Az	10	20
Orta	7	14
Çok	12	24
Pek çok	3	6
TOPLAM	50	100

Tablo 22' ye göre; “Beden Eğitimi derslerinin öğrencilerin bir şeyler öğrenmesi için değil, onların oyun oynaması için müfredata koyulmuş en uygun derstir” fikrinin % 30 oranında doğru olduğu (% 24' ü çok, % 6' sı pek çok) görülmektedir.

Bununla birlikte; “Beden Eğitimi derslerinin öğrencilerin bir şeyler öğrenmesi için değil, onların oyun oynaması için müfredata koyulmuş en uygun derstir” fikrinin % 14' lük oranla her zaman olmasa da doğru olduğu bulunmuştur.

Ankete katılan Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 56' sı ise (% 36' sı hiç, % 20' si az) bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 23: “Beden Eğitimi, ortalama yapacak öğrencilerin ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesine katılma düzeyi

SEÇENEK	n	%
Hiç	31	62
Az	4	8
Orta	8	16
Çok	6	12
Pek çok	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 23’ e göre; “Beden Eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesinin % 14 oranında doğru olduğu (% 12’ si çok, % 2’ pek çok) belirlenmiştir.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 16’ sı “Beden Eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesine çekimser bakmışlardır.

Bununla birlikte; beden Eğitimi öğretmenlerinin % 70’ inin (%62’ si hiç, % 8’ i az) “Beden Eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesine katılmadıkları sonucu bulunmuştur.

Tablo 24: Okulu bütünleştirecek, öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinliklerin düzenlenme durumu

SEÇENEK	n	%
Az	4	8
Orta	14	28
Çok	18	36
Pek çok	14	28
TOPLAM	50	100

Tablo 24’ e göre; okulu bütünleştirecek, öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinliklerin % 8 oranında az yapıldığı, % 28 oranında ise arada sırada yapıldığı görülmektedir.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 64’ ü ise (%36’ sı çok, % 28’ i pek çok) okulu bütünleştirecek, öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinlikleri çoğu zaman yaptıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 25: Spor gündeminin takip edilme durumu

SEÇENEK	n	%
Az	1	2
Orta	8	16
Çok	26	52
Pek çok	15	30
TOPLAM	50	100

Tablo 25' e göre; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 2' sinin spor gündemini az takip ettiği, % 16' sının ise her zaman takip edemediği belirlenmiştir.

Ayrıca; Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 82' sinin (% 52' si çok, % 30' u pek çok) spor gündemini takip ettiği sonucu bulunmuştur.

5. TARTIŞMA

Bu araştırma; “Milli Eğitim bünyesindeki okullarda beden eğitimi derslerinin işlevsel durumu (Kocaeli İli örneği)” nu ölçmek için yapılmış ve elde edilen sonuçlar değerlendirilmiştir.

Ankete katılan beden eğitimi öğretmenlerinin % 80’ inin, 21-40 yaşları arasında olduğu (21-25 % 14, 26-30 % 24, 31-35 % 30, 36-40 % 12) belirlenmiştir.

Ankete katılan beden eğitimi öğretmenlerinin % 58’ inin erkek, % 42’ sinin bayan olduğu bulunmuştur.

Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet oranları arasında çok önemli bir fark bulunmamıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 28’ inin 1-5, % 38’ inin 6-10, % 12’ sinin ise 11-15 yıldan beri mesleklerini icra ettikleri görülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 60’ ının ilköğretim okullarında, % 40’ ının ise liselerde (lise %24, Anadolu lisesi %2, Meslek lisesi %14) görev yaptığı belirlenmiştir.

Beden eğitimi derslerinin haftada iki saat olması, % 64 oranla yetersiz (hiç %22, az % 42) bulunmuştur.

Kangalgil ve Dönmez (2003)’ in “ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri (Sivas örneği)” adlı araştırmalarında; “öğrencilerin beden eğitimi dersinden daha fazla yararlanabilmeleri için beden eğitimi ders saatleri artırılmalıdır” sonucu çıkmıştır (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler...>).

Sönmez ve Sunay, (2004) “Ankara’ da ki ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin sorunlarına ilişkin bir inceleme” adlı araştırmalarında; “ortaöğretim kurumlarında uygulanan beden eğitimi ve spor dersinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için ders saatlerinin yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu Başoğlu’ nun (1995) okul yöneticileri ve beden eğitimi ve spor öğretmenleri üzerine yaptığı benzer bir araştırmada benzer sonuçlara rastlanmıştır (Başoğlu, 1995)” demektedirler (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler...>).

Salman ve ark. (2005) “beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının cinsiyet faktörü açısından değerlendirilmesi” adlı çalışmalarının sonucunda; haftada 2 saatlik beden eğitim dersinin (% 69,4 oranla) yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Korucu ve Mollaoğulları (2005) “Denizli ilköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ve okul yöneticilerinin beden eğitimi derslerinde karşılaşılan sorunlarla ilgili düşüncelerinin değerlendirilmesi” adlı çalışmalarında da benzer sonuçlar bulmuşlardır.

Yukarıdaki yapılmış çalışmaların sonuçları, bizim araştırmamızda bulduğumuz sonucu desteklemektedir.

Milli Eğitim bünyesindeki okullarda, beden eğitimi derslerinin, haftalık ders saatinin 4 saat (% 76) olması, yoğunlukla istenen seçenek olarak ortaya çıkmıştır.

Özşaker ve Orhun (2005)’ un “ilköğretim okullarında beden eğitimi dersinin amaç ve içeriğine ilişkin sorunlar” isimli çalışmalarında; “beden eğitimi öğretmenlerinin % 57’ si, beden eğitimi derslerinin haftada en az 2 gün 4 saat olması gerekliliği ortaya çıkmıştır”. Bu sonuç, bizim araştırmamızda bulduğumuz sonucu desteklemektedir.

İlköğretimin birinci kademesinden itibaren beden eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmenleri tarafından işlenmesi fikrinin büyük oranda (% 90) uygun olduğu (çok %18, pek çok % 72) bulunmuştur.

Kangalgil ve Dönmez (2003)’ in “ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri (Sivas örneği)” adlı araştırmalarında; “Sivas merkez ilköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin, spora yatkın olan öğrencileri yönlendiremedikleri ve yetersiz kaldıkları büyük bir çoğunlukla (% 81.8) görülmüştür” sonucunu buldukları ve “ilköğretim okullarında beden eğitimi derslerine beden eğitimi branş öğretmenleri girmelidir” sonucuna ulaştıklarını belirttiktedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 18’ inin, beden eğitimi programında yer alan davranışları az yerine getirebildiği, % 40’ inin ise beden eğitimi programında yer alan davranışları her zaman yerine getiremediği görülmektedir. Bununla birlikte, beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi programında yer alan davranışları % 38’ inin çok, % 4’ ünün ise pek çok yerine getirdiği de bulunmuştur.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 8' inin az, % 40' ının ise beden eğitimi programına ve yıllık plana her zaman bağlı kalamadıkları bulunmuştur. Ayrıca; beden eğitimi öğretmenlerinin % 38' i beden eğitimi programına ve yıllık plana çok bağlı kaldıklarını, % 14' ü ise pek çok bağlı kaldığını belirtmiştir.

“Derslerinizi işlerken beden eğitimi programına ve yıllık plana ne kadar bağlı kalıyorsunuz” sorusu ve “beden eğitimi programında yer alan davranış ve amaçların ne kadarını yerine getirdiğinize inanıyorsunuz” sorusuna verilen cevaplardan iki tanesi (orta % 40, çok % 38) birbiriyle aynı sonucu verirken, diğer iki tanesi farklılık göstermektedir. Beden eğitimi öğretmenlerinin % 8' i, derslerini işlerken beden eğitimi programına ve yıllık plana “az” bağlı kaldığını belirtmiş fakat, “beden eğitimi programında yer alan davranış ve amaçların ne kadarını yerine getirdiğinize inanıyorsunuz” sorusuna “az” (% 18) cevabı verilmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin bir kısmı beden eğitimi programına ve yıllık plana bağlı kalmadan, beden eğitimi programında yer alan davranış ve amaçları yerine getirdiğine inanmaktadır.

Ayrıca; beden eğitimi öğretmenlerinin % 14' ü, derslerini işlerken beden eğitimi programına ve yıllık plana “pek çok” bağlı kaldığını belirtmiş fakat, “beden eğitimi programında yer alan davranış ve amaçların ne kadarını yerine getirdiğinize inanıyorsunuz” sorusuna % 4' ü “pek çok” cevabı vermiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin bir kısmı beden eğitimi programına ve yıllık plana bağlı kaldıkları halde, beden eğitimi programında yer alan davranış ve amaçları yerine getiremediğine inanmaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, diğer beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi programına ve yıllık plana uyup uymadıklarına yönelik soruya ise; % 6' sı hiç uyulmadığı, % 22' si az uyulduğu, % 42' si ise her zaman olmasa da uyduklarına inandıklarını belirtmişlerdir. Bunun yanında % 28' lik bir kısım ise diğer beden eğitimi öğretmenlerinin, beden eğitimi programına ve yıllık plana uyduklarına inandıkları sonucu bulunmuştur.

Beden eğitimi öğretmenleri “derslerinizi işlerken beden eğitimi programına ve yıllık plana ne kadar bağlı kalıyorsunuz” sorusuna cevap olarak daha çok bağlı kaldıkları yönünde cevaplar verirken, “beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi programına ve yıllık plana uyduklarına ne kadar inanıyorsunuz” sorusuna cevap

olarak, diğ er beden eğ itimi öğ retmenlerinin beden eğ itimi programına ve yıllık plana uymadıklarına inandıklarını belirtmişlerdir.

Beden eğ itimi öğ retmenlerinin kendilerinin beden eğ itimi programına ve yıllık plana uyup uymadıkları hakkındaki soruya “hiç” cevabı çıkmazken, diğ er beden eğ itimi öğ retmenlerinin beden eğ itimi programına ve yıllık plana uyup uymadıkları hakkındaki soruya ise % 6’ lık “hiç” cevabı çıkmıştır.

Beden eğ itimi öğ retmenlerinin % 2’ si 6 saatlik egzersiz programını hiç uygulamadığını, % 18’ i az uyguladığını, % 24’ ü ise her zaman uygulamadıklarını belirtmişlerdir.

Bununla birlikte beden eğ itimi öğ retmenlerinin % 56’ sı (% 36’ sı çok, % 20’ si pek çok) 6 saatlik egzersiz programını uyguladıklarını belirtmişleridir.

Pehlivan ve ark. (1993)’ nin “ders dış ı okul spor etkinliklerinin eğitim programı açısından araştırılması” adlı çalışmalarında; “okul spor takımı çalıştıran öğ retmenler, birinci sırada kendilerini mesleki açıdan zorunlu hissettikleri için, ikinci sırada derece elde etmek ve ücret almak, üçüncü sırada ise öğrencileri spora teşvik etmek ve sporu yaygınlaşt ırmak amacıyla okul spor takımı çalıştırdıkları” sonuçları bulunmuştur.

Dalkıran ve ark. (2004) “Ankara ili devlet-özel ilk ve orta öğretim okullarındaki beden eğ itimi öğ retmenlerinin ders dış ı etkinliklerinde kapalı spor alanlarının etkin kullanımı üzerine görüşleri” adlı çalışmalarında; “ders dış ı etkinlerin okullarda yeterli sürede yapılmakta mıdır? sorusuna öğ retmenlerin %66.7 si uygulanmadığını vurgularken, %38 si de yeterli sürede uygulandığını belirtmişlerdir. Bu konuda yapılmış bir çok çalışma da ders dış ı etkinliklerinin yeterli sürede uygulanmadığı görüşündedir (Pehlivan,1998, Çamlıyer,1996)”.

Yukarıdaki sonuçlar, bizim araşt ırmamızda bulduğumuz sonuçlara yakın sonuçlar olduğundan çalışmamızı desteklemektedir.

Beden Eğ itimi öğ retmenleri beden eğ itimi ders programının 3 yılda bir (% 56) gözden geçirilmesi gerekliliğ i fikrinde yoğunlaşmışlardır.

Salman ve ark. (2005) “beden eğ itimi öğ retmenlerinin mesleki sorunlarının cinsiyet faktörü açısından değerlendirilmesi” adlı çalışmalarında; “öğ retmenlerin büyük bir bölümü (% 85.3’ ü) müfredat programının günün şartlarına uygun olarak yeniden alınmasını savundukları görülmüştür.”

Üç yılda yapılacak değişikliklerin günün şartlarını yakalayacağını düşündüğümüzde bu çalışma bizim çalışmamızı desteklemektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okulun, beden eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden % 42 yetersiz (% 8' i hiç, % 34' ü az), %36 oranında ise tam yeterli olmadığı bulunmuştur.

Türkiye' deki okulların genelinin, beden eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden % 88 oranında yetersiz olduğu (% 10' u hiç, % 78' i az) görülmektedir.

Okulların kendine ait salonlarının olması, beden eğitimi derslerinin verimliliğini etkileyeceği (% 18' i çok, % 74' ü pek çok, toplam % % 92) bulunmuştur.

Özşaker ve Orhun (2005)' un "ilköğretim okullarında beden eğitimi dersinin amaç ve içeriğine ilişkin sorunlar" isimli çalışmalarında; beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar arasında % 23' lük oranla soyunma odaları ve spor salonunun olmaması olduğunu belirtmişlerdir.

Salman ve ark. (2005) "beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki sorunlarının cinsiyet faktörü açısından değerlendirilmesi" adlı çalışmalarında; beden eğitimi öğretmenlerinin okul spor sahası ve tesislerinin yeterli olmadığı sonucuna varmışlardır.

Korucu ve Mollaoğulları (2005) "Denizli ilköğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin karşılaştıkları güçlükler ve okul yöneticilerinin beden eğitimi derslerinde karşılaşılan sorunlarla ilgili düşüncelerinin değerlendirilmesi" adlı çalışmalarında; beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi derslerinde, araç-gereç sıkıntısı, oyun alanlarının yetersizliği ve okullarda salon olmaması konularında sıkıntı çektikleri sonucuna varmışlardır.

Koç ve Çobanoğlu (1993) "ilköğretimde beden eğitimi derslerinin uygulanmasında sınıf öğretmenlerinin görüşlerine ilişkin bir araştırma" adlı çalışmalarında; "öğretmenlerin beden eğitimi dersinin daha yararlı bir biçimde işlenebilmesi için % 34' ünün kapalı spor salonu ve araç-gereç eksikliğinin giderilmesini bekledikleri" sonucuna varmışlardır.

Pehlivan ve ark. (1993) "ders dışı okul spor etkinliklerinin eğitim programı açısından araştırılması" adlı çalışmalarında; okul spor etkinliklerini engelleyen ilk

on faktörün sıralamasında, ilk sırada (%66) salon, saha, araç-gereç ve malzeme yetersizliği olduğunu belirtmektedirler.

Dalkıran ve ark. (2004) “Ankara ili devlet-özel ilk ve orta öğretim okullarındaki beden eğitimi öğretmenlerinin ders dışı etkinliklerinde kapalı spor alanlarının etkin kullanımı üzerine görüşleri” adlı çalışmalarında; “beden eğitimi etkinliklerinin amaca uygun yapılmasında tesis ve araç-gerecin önemli yeri vardır görüşüne tamamen (%100) katıldıklarını belirtmişlerdir”.

Çamlıyer (1992) “beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştirme programları ve öğretmenlik uygulamalarının değerlendirilmesi” adlı çalışmasında; “araştırmamızda, ortaya çıkan en önemli sonuçlardan birisi, orta dereceli okullarımızın çoğunda beden eğitimi derslerinin uygun şekilde işlenebileceği yeterli saha, alan ve malzemeler mevcut değildir. Bu durumda öğretim programı ne olursa olsun saptanan amaçların çoğuna ulaşamayacak” demektedir.

Yukarıdaki çalışmaları, bizim çalışmamızda bulduğumuz, “beden eğitimi öğretmenlerinin çalıştıkları okulun, beden eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden yetersiz” olduğu, “okulların kendine ait salonlarının olması, beden eğitimi derslerinin verimliliğini olumlu etkileyeceği” sonuçlarını desteklemektedir.

Beden eğitimi derslerine katılacak öğrencilerin, öğretim yılı başında sağlık kontrolünden geçirilmediği (% 40’ ı hiç, % 26’ sı az, toplam % 66) görülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, % 6’ sı az, % 24’ ü ise arada sırada, bütün öğrencilerini uygulama içine alabildiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte; beden eğitimi öğretmenlerinin % 48’ inin ise çoğunlukla bütün öğrencilerini uygulama içine aldıkları görülmektedir.

Beden eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmenleri açısından verimsiz geçmekte (% 58) olduğu (% 18’ i az, % 40’ ı orta) bulunmuştur.

Beden eğitimi derslerinin öğrenciler açısından % 12’ sinin az, % 36’ sının ise her zaman verimli geçmediği görülmektedir. Bununla birlikte; beden eğitimi öğretmenlerinin % 42’ si, beden eğitimi derslerinin öğrencileri açısından çok verimli geçtiğini ifade etmişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 10’ u, kendisinin dersleri için kısmen yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Bunun dışında % 50’ sinin kendisini çok, % 40’ ının ise pek çok yeterli bulduğu görülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime tabi tutulması gerektiği (% 76) (% 36' sı çok, % 40' ı pek çok) görülmüştür

“Beden eğitimi derslerinin öğrencilerin bir şeyler öğrenmesi için değil, onların oyun oynaması için müfredata koyulmuş en uygun derstir” fikrinin % 30 oranında doğru olduğu (% 24' ü çok, % 6' sı pek çok) görülmektedir.

Bununla birlikte; “beden eğitimi derslerinin öğrencilerin bir şeyler öğrenmesi için değil, onların oyun oynaması için müfredata koyulmuş en uygun derstir” fikrinin % 14' lük oranla bu düşüncenin doğru olabileceği bulunmuştur.

Ankete katılan Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 56' sı ise (% 36' sı hiç, % 20' si az) bu görüşe katılmadıklarını belirtmişlerdir.

“Beden eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesinin % 14 oranında doğru olduğu (% 12' si çok, % 2' pek çok) belirlenmiştir. Bununla birlikte; “beden eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesinin % 16' lık oranında her zaman olmasa da doğru olduğu ifade edilmiştir.

Bununla birlikte; beden Eğitimi öğretmenlerinin % 70' inin (%62' si hiç, % 8' i az) “Beden Eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir” düşüncesine katılmadıkları sonucu bulunmuştur.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 8' inin, okulu bütünleştirecek öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinlikleri az yaptığını, % 28' inin ise her zaman yapmadığı görülmektedir.

Beden Eğitimi öğretmenlerinin % 64' ü ise (%36' sı çok, % 28' i pek çok) okulu bütünleştirecek, öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinlikleri çoğu zaman yaptıklarını belirtmişlerdir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin % 52' sinin spor gündemini çok takip ettiği, % 30' unun ise her zaman takip ettiği belirlenmiştir.

6. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Anket sonuçlarına göre; beden eğitimi derslerinin ders saatinin haftada 2 saat olması yetersiz bulunmuş, haftada en az 4 saat olması gerektiği sonucuna varılmıştır.

İlköğretimin birinci kademesinden itibaren beden eğitimi derslerinin, beden eğitimi öğretmeni tarafından işlenilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Kocaeli İli'ne bağlı okulların genelinde, araç-gereç eksikliği olduğu okulların kendilerine ait salonlarının olmasının, beden eğitimi derslerinin verimliliğini arttıracığı yönünde bir sonuca ulaşılmıştır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin, daha sıkı hizmet içi eğitime tabi tutulması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

Bu araştırmanın sonuçlarının ışığı altında;

1. Beden eğitimi derslerinin haftada en az 4 saat olması gerekmektedir.
2. İlköğretimin birinci kademesinden itibaren beden eğitimi dersleri, beden eğitimi öğretmenleri tarafından işlenilmelidir
3. Beden eğitimi dersleri için gerekli malzemeler, okulların kapasitesi oranında mümkün olduğu kadar bulundurulmalıdır.
4. Beden eğitimi derslerinin daha iyi bir ortamda, öğrencilerin sağlıklarını da koruyarak işlenebilmesi ve dersin daha verimli olabilmesi için okulların kendilerine ait spor salonlarının bulunması gerekir.
5. Hizmet içi eğitimler verilirken beden eğitimi öğretmenlerinin, bu eğitimleri takip etmeleri ve ciddiye almaları gerekmektedir.
6. Beden eğitimi dersleri yapılırken, beden eğitimi programlarında yer alan davranış ve amaçlara uygun şekilde işlenmelidir.

KAYNAKLAR

ARACI, H., (2000), Okullarda Beden Eğitimi, Bağırhan Yayınmevi, Üçüncü Baskı, Ankara. s: 7, 9, 10, 14-23, 26-28, 38, 41,42

BAĞIRHAN, T., (1992). Spor Bilimlerinde Beden Eğitimi ve Spor İnkilemi, Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını, Ankara. s: 191, 192

BARRETT, K. R., (1997). Movement Education in Children' s Physical Education, Motor Development: Research&Reviews, ISBN: 0-88314-704-1. s: 216

BAŞARAN, Z., (1990). Tarihi Gelişim Açısından Gençlik ve Spor Müdürlüğü ve Kanunlarının Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, s: 6

BEDEN EĞİTİMİNİN AMAÇLARI, Erişim: 30.12.2005,
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/beamac.htm>

BEDEN EĞİTİMİNİN FONKSİYONLARI, Erişim: 30.12.2005,
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/befonksiyon.htm>

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖREVLERİ, Erişim: 30.12.2005,
<http://www.akademikspor.com/bedenegitimi/12.asp>

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ARASINDAKİ FARKLILIKLAR, Erişim: 30.12.2005,
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/besfark.htm>

BEDEN EĞİTİMİ, SPOR VE İSTANBUL OLİMPİYATLARI ÖZEL İHTİSAS KOMİSYONU RAPORU (VIII. BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI), Erişim: 30.12.2005,
<http://ekutup.dpt.gov.tr/egitim/beden/oik530.pdf>

BEDEN EĞİTİMİ VE SPORUN TANIMI, AMAÇLARI, Erişim: 30.12.2005,
http://www.konya-gsim.gov.tr/document/spor_nedir.htm

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR UYGULAMALARI İLE İLGİLİ GENEL ESASLAR, Erişim: 30.12.2005, <http://www.akademikspor.com/bedenegitimi/11.asp>

BEDEN EĞİTİMİNİN TANIMI, Erişim: 30.12.2005,
<http://www.cu.edu.tr/insanlar/anamaria/betanim.htm>

BOMPA, T.O., (2003), Theory and Methodology of Training: Periodization, çev: Keskin, İ., Tuner, B., Küçüköz, H., Bağırhan T., Antrenman Kuramı ve Yöntemi, İkinci Baskı, Dumat Ofset, Ankara. s: 386, 395, 399

CAN, S., ARIKAN, E., DURUKAN, E., GÖKTAŞ, Z., PEPE, K., (2004). Resmi Ve Özel Okullardaki Beden Öğretmenlerinin Liderlik Davranışı (Yapıyı Kurma Boyutu) Yönünden Karşılaştırılması, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 281_0986)

ÇAMLIYER, H., (1992). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme Programları ve Öğretmenlik Uygulamalarının Değerlendirilmesi, Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi Bildirileri, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Yayını, Ankara. s: 324-328

ÇAMLIYER, H., ve ÇAMLIYER, H., (2001). Eğitim Bütünlüğü İçinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun, Dördüncü Baskı, Manisa. s: 17, 18, 79-104

ÇOBAN, B., DEVECİOĞLU, S., DÜŞÜKCAN, M., (2004). Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Belediyelerin Spor Hizmetleri Konusunda İlişkilerinin Belirlenmesi, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 44_381) s: 3

ÇÖNDÜ, A., (1999). Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara s: 9-10

DALKIRAN, O., ALTINTAŞ, A., GÜNDÜZ, N., SUNAY, H., AKGÜL, M., (2004). Ankara İli Devlet-Özel İlk Ve Orta Öğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders Dışı Etkinliklerinde Kapalı Spor Alanlarının Etkin Kullanımı Üzerine Görüşleri, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 182_0394) s: 2-4, 14

DOĞAN, B., (2004), Spor Sosyolojisi ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş, Meta Basım ve Matbaacılık Hizmetleri, İzmir. s: 50

DURSUN, Z., DEMİRHAN, G., (2004). 6 Yaş Çocuklarda Beden Eğitimi Programının Motor Becerilerine Etkisi. 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 53_531). s: 1

DURUSOY, A., Beden Eğitimi Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Erişim: 30.12.2005, <http://besyo.cu.edu.tr/notlar/Beden%20E%C4%9Fitimi%20ve%20Sporda%20%C3%96%C4%9Fretim%20Y%C3%B6ntemleri.doc>

ERKAL, M. E., GÜVEN, Ö., AYAN, D., (1998), Sosyolojik Açından Spor, Üçüncü Baskı, Der Yayınları, İstanbul. s: 121-123

ERTAŞ, B., KOZ, M., (2004). 13-18 Yaş Yüzücü Bayanlarla, Spor Yapmayan Bayanların Vücut Kompozisyonlarının Karşılaştırılması 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 091_0580)

FİŞEK, K., (1998). Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi, İkinci Baskı, Bağırhan Yayımevi, Kültür Ofset, Ankara. s: 260, 264

FOX, BOWERS, FOSS, (1999). The Physiological Basis of Physical Education and Athletics, Editör: YAMAN, H., Beden Eğitimi ve Sporun Fizyolojik Temelleri, İkinci Baskı, Ofset Fotomat, Ankara. s: 136, 162

GENÇLİK VE SPORLA İLGİLİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI, Erişim: 30.12.2005, <http://www.akademikspor.com/bedenegotimi/1.asp>

GÜÇLÜ, M., (2001). Türklerde Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 150. Erişim: 30.12.2005, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/guclu.htm>

GÜVEN, Ö., (1999). Türklerde Spor Kültürü, Geliştirilmiş İkinci Baskı, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Alp Ofset, Ankara, s: 7

İKİZLER, C., (2000). Sporda Sosyal Bilimler, Melisa Matbaacılık, İstanbul. s: 27-33, 101

İLKÖĞRETİM, LİSE VE DENGİ OKULLAR EĞİTİCİ ÇALIŞMALAR YÖNETMELİĞİ,
Erişim: 30.12.2005, <http://www.akademikspor.com/bedenegitimi/28.asp>

KANGALGİL, M., DÖNMEZ, B., (2003). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Görüşleri (Sivas Örneği), Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 159. Erişim: 30.12.2005, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/kangalgil-donmez.htm>

KARAKÜÇÜK, S., (1999). Rekreasyon-Boş Zamanları Değerlendirme, Üçüncü Baskı, Bağırhan Yayınları, Ankara. s: 124-126

HÜRMERİÇ, I., KOÇAK, S., SARAÇ, L., (2004). Karma ve Aynı Cinsiyet Gruplarında İşlenen Beden Eğitimi Derslerine Karşı İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Tutumları, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 184_0514) s: 3

KOÇ, Ş., ve ÇOBANOĞLU, Y., (1993). İlköğretimde Beden Eğitimi Derslerinin Uygulanmasında Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bir Araştırma, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Milli Eğitim Basımevi, Ankara. s: 376

KORUCU, G., ve MOLLAOĞULLARI, H., (2005). Denizli İlköğretim Okullarındaki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler Ve Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Derslerinde Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Düşüncelerinin Değerlendirilmesi, Editör: GÜLTEKİN, O., 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Burfaş Ofset Tesisleri, Bursa. s: 434

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, (2000). T.C. M.E.B. Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi Başkanlığı, Milli Eğitim Basımevi, Ankara. s: 152, 153, 162-173

MOSSTON, M.,and ASWORTH, S., (2004). Teaching Physical Education 1992 Macmillan Publishing Company, Düzenleme: DEMİRHAN, G., Beden Eğitimi Öğretimi, Üçüncü Baskı, Dumat Ofset, Ankara.. s: 7-11

ÖĞUZ, A., BIYIKLI, C., ÇUKUR, A., ERDEM, M., GÖLGELİ, S., ŞİŞMAN, F., YAVAŞ, A., YAVAŞ, A., (2002). Fiziksel Uygunlukların Gelişimi ve Psikomotor Becerilerin Kazandırılmasında Oyunla Yeniden Yapılanma, 2000' li Yıllarda Lise Eğitime Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu, ÇAĞLAR, A., YILMAZ, E., Golden Medya Matbaacılık ve Tic. A.Ş., İstanbul. s: 201

ÖZBAR, N., KAYAPINAR, F. Ç., (2004). Okulöncesi Dönem Çocuklarında Hareket Eğitiminin El-Göz Koordinasyonu Süresi Ve Hata Sayısına Etkisi, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 29_468)

ÖZKER, R., (1972). Sporda İnsan Gücü Geliştirme Problemi, Sporda İnsan Gücü Geliştirme Sempozyumu, Güven Matbaası, Ankara. s: 2

ÖZŞAKER, M., ORHUN, A., (2005). İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersinin Amaç ve İçeriğine İlişkin Sorunlar, Editör: GÜLTEKİN, O., 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Burfaş Ofset Tesisleri, Bursa. s: 103

ÖZTÜRK, F., (1998). Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Mine Ofset, Ankara. s: 77

PEHLİVAN, Z., ESEN, N., DÖNMEZ, B., (1993). Ders Dışı Okul Spor Etkinliklerinin Eğitim Programı Açısından Araştırılması, eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Milli Eğitim Basımevi, Ankara. s: 262

REFİK, A., (1969). Modern Cimnastik, Beden Eğitimi Dergisi, Sayı 28-29, Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği, Ayyıldız Matbaası A.Ş., Ankara. s: 79

SALMAN, M. N., ÇALGIN, E. R., SALMAN, S., (2005). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mesleki Sorunlarının Cinsiyet Faktörü Açısından Değerlendirilmesi, Editör: GÜLTEKİN, O., 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Burfaş Ofset Tesisleri, Bursa. s: 191

SOLAK, H., GÖRMÜŞ, N., GÖRMÜŞ, S., SOLAK, T., (2002). Spor ve Kalbimiz, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara. s: 176

SÖNMEZ, G. T., (2002). Egzersiz ve Spor Fizyolojisi, Ata Ofset Matbaacılık, Ankara. s: 216, 224, 225

SÖNMEZ, T., SUNAY, H., (2004). Ankara' da ki Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Sorunlarına İlişkin Bir İnceleme, Milli Eğitim Dergisi, Sayı: 159. Erişim: 30.12.2005, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/162/sonmez-sunay.htm>

TAMER, K., (1987). Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, Ankara. s: 4

TAŞKIRAN, Y., (2003). Klasik Antrenman Teorisi, Yayıncı Yayınları, İzmit. s: 39, 49, 189

TÜRKİYE'DE BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR, Erişim: 30.12.2005, <http://www.akademikspor.com/sporsalbilimler/bedenegotimi.asp>

ÜZÜM, H., BİÇER, B., YALÇIN, B., YILDIRIM, Y., YÜKTAŞIR, B., (2004). Beden Eğitimi Öğretmenli Adaylarının Mesleklerine Karşı Tutumları, 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi ve 8. SBD Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 2004, Kemer-Antalya (CD - 208_0434). s: 7, 8

YETİM, A. A., (2000). Sosyoloji ve Spor, Topkar Matbaacılık, Ankara. s: 114, 115

VOIGHT, D., (1998). Çeviren: ATALAY, A., Spor Sosyolojisi, Kurtiş Matbaacılık, İstanbul. s: 124

ZORBA, E., (2000). Fiziksel Uygunluk, Neyir Matbaası, Ankara. s: 64, 65

http://portal.unesco.org/education/en/ev.phpURL_ID=2018&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html

KOÜ-BESYO

“MİLLİ EĞİTİM BÜNYESİNDEKİ OKULLARDA BEDEN EĞİTİMİ DERSLERİNİN İŞLEVSEL DURUMU” nu Ölçmek İçin Hazırlanan Bu Anket Yüksek Lisans Tezi Olacaktır.

Lütfen İsim Yazmayınız.

Vereceğiniz doğru ve içten cevaplar için şimdiden teşekkür ederim.

Abdullah SOLMAZ

Kocaeli Üniversitesi
Beden Eğitimi ve
Spor Yüksekokulu

1. Yaşınız?

2. Cinsiyetiniz?

E B

3. Meslek yılınız?

4. Okulunuzun türü?

5. Sizce Beden Eğitimi dersinin haftada iki saat olması ne kadar yeterlidir?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

6. Sizce Beden Eğitimi dersi ders saati haftada kaç saat olmalıdır?

2 3 4 5 6

7. “İlköğretimin birinci kademesinden itibaren Beden Eğitimi derslerinin, Beden Eğitimi öğretmeni tarafından işlenmesi” fikrine ne derece katılırsınız?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

8. Beden Eğitimi programında yer alan davranış ve amaçların ne kadarını yerine getirdiğinize inanıyorsunuz?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

9. Derslerinizi işlerken Beden Eğitimi programına ve yıllık plana ne kadar bağlı kalıyorsunuz?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

10. Beden Eğitimi öğretmenlerinin Beden Eğitimi programına ve yıllık plana uydularına ne kadar inanıyorsunuz?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

11. Hazırladığımız 6 saatlik egzersiz programını ne derece uygulayabiliyorsunuz?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

12. Sizce Beden Eğitimi programı kaç senede bir gözden geçirilmelidir?

1 3 5 7 9

13. Okulunuzun Beden Eğitimi dersleri için, araç-gereç yönünden ne derece yeterli olduğuna inanıyorsunuz?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

14. Sizce Türkiye' deki okulların geneli, Beden Eğitimi dersleri için araç-gereç yönünden ne derece yeterlidir?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

15. Sizce okulların kendilerine ait salonlarının olması Beden Eğitimi dersinin verimliliğini ne derece etkiler?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

16. Beden Eğitimi derslerine katılacak öğrencilerinizin öğretim yılı başında sağlık kontrolünden geçirilmesini ne derece sağladınız?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

17. Derslerinizde, bütün öğrencilerinizi uygulamanın içine ne derece alabiliyorsunuz?

Hiç Az Orta Çok Pek çok

18. Beden Eğitimi derslerinin öğrencileriniz açısından ne derece verimli geçtiğini düşünüyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
19. Sizce Beden Eğitimi dersleri sizin açınızdan ne derece verimli geçmektedir?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
20. Kendinizi dersleriniz için ne kadar yeterli görüyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
21. “Beden Eğitimi öğretmenlerinin hizmet içi eğitime tabi tutulması” fikrine ne derece katılıyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
22. “Beden Eğitimi dersleri öğrencilerin bir şeyler öğrenmesi için değil, onların oyun oynaması için müfredata konulmuş en uygun derstir.” Düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
23. “Beden Eğitimi dersleri ortalama yapacak öğrencilerin, onların not ortalamalarına katkıda bulunulacak bir derstir.” Düşüncesine ne derece katılıyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
24. Okulu bütünleştirecek, öğrencileri kaynaştıracak sosyal etkinlikleri ne derece düzenliyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok
25. Spor gündemini ne kadar takip ediyorsunuz?
- Hiç   Az   Orta   Çok   Pek çok

ÖZGEÇMİŞ

Yalvaç, Isparta doğumludur. İlkokulu 1988, orta okulu 1991 ve liseyi 1995 yılında Yalvaç' ta tamamlamıştır. Yüksek öğrenimini Trakya Üniversitesi Kırklareli Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Bölümün' den 1997 yılında başarıyla mezun olarak tamamlamıştır. Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi Öğretmenliği bölümü' nü 2003 yılında başarıyla tamamlamıştır. Halen Kocaeli Üniversitesi Sağlık bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisidir.